

**Cyfoeth
Naturiol**
Cymru
**Natural
Resources**
Wales

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon

// 1 Ebrill 2014 - 31 Mawrth 2015

Cynnwys

Croeso	3
Pwy ydym ni	4
Adroddiad Strategol	5
Sylwadaeth y Rheolwyr	18
Remuneration Report	29
Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol	35
Datganiad Llywodraethu	36
Datganiadau Ariannol	46
Atodiad 1 Dangosfwrdd Perfformiad	97
Atodiad 2 Adroddiad Amgylcheddol Corfforaethol	100

Croeso

Hon yw ein hail flwyddyn lawn yn gorff breiniedig ac rwyf bellach wedi treulio bron i dair blynedd yn rhoi'r sefydliad ar waith. Rwy'n falch o'r hyn rydym wedi'i gyflawni, ond nid wyf yn hunanfodlon. Mae'r heriau sy'n ein hwynebu yn nodweddiadol o'r newidiadau rydym am eu gwneud ac yn eu gwneud yng Nghymru.

Gall Cymru fod yn falch - yn ddiaw mae'r syniadau a luniwyd am reoli adnoddau naturiol mewn modd integredig ac a gyflawnwyd drwy ein creu a phasio deddfwriaeth newydd o'r radd flaenaf. Rydym yn destun edmygedd, felly byddwch yn amyneddgar a chanolbwyntiwch ar wydryn sy'n llawn iawn yn hytrach na gwydryn nas llenwyd eto.

Byddaf yn ymddeol yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf ac, felly, bydd fy olynydd yn ysgrifennu'r gair o groeso ar gyfer Adroddiad Blynyddol 2015/16. Felly, mae bellach yn bryd i mi ddweud fy mod yn ystyried mai fy mhenodiad yn Gadeirydd cyntaf Cyfoeth Naturiol Cymru fu uchafbwynt fy nghyrfa ac fy mod wedi bod yn fwy na bodlon yn y swydd.

Hoffwn gydnabod haelioni'r croeso a gefais a chwmnïaeth gynhyrchol fy nghyd-aelodau ar y Bwrdd ac Emyr Roberts, ein Prif Weithredwr, a'i dîm.

Yr Athro Peter Matthews
Cadeirydd

Peter Matthews

Yn adroddiad y llynedd, disgrifiwyd ein blwyddyn gyntaf yn un 'brysur'. Bu ein hail flwyddyn yn un heriol a llwyddiannus.

Heriol yn yr ystyr bod gennym gryn dipyn o weithgareddau 'trafodol' i'w cyflawni, yn ogystal â chyflawni busnes fel arfer. Llwyddwyd i roi pob aelod o staff CNC ar un system TGCh, cytunwyd ar un Pecyn Buddion Cyflawn i bawb yn lle'r tair set wahanol o delerau ac amodau a chwblhawyd ein rhaglen o ailstrwythuro mewnl drwy greu timau integredig. At hynny, buom yn rheoli cyfres gymhleth o raglenni a phrosiectau i sefydlu gallu annibynnol CNC - tua 117 o brosiectau i gyd, y cyflawnwyd dros 90% ohonynt yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn oll yn ychwanegol at ein gweithgareddau rheolaidd - ac mae'n deyrnged enfawr i bawb sy'n gweithio i CNC ein bod wedi rheoli newid ar y raddfa hon mewn cyfnod mor fyr o amser.

Hefyd, llwyddwyd i ddatblygu'r sefydliad o ran darparu gwasanaethau i'n cwsmeriaid, ein cyfraniad at economi Cymru a'r ffordd rydym yn rheoli ein hadnoddau naturiol. Roeddwn yn arbennig o falch bod ein tri threial rheoli adnoddau naturiol yn gweithio'n dda a'n bod yn llwyddo i sicrhau cefnogaeth gref i'n gwaith gan y cymunedau lleol.

Rydym yn sylweddoli bod gennym lawer mwy i'w wneud, ac nad ydym wedi gwneud popeth yn iawn bob amser. Sefydliad ifanc iawn ydym o hyd ac rydym yn awyddus i ddysgu. Gobeithio y bydd yr Adroddiad Blynyddol hwn yn rhoi rhyw syniad i chi o'r daith rydym arni.

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr

Emyr Roberts

Pwy ydym ni

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, sy'n gyfrifol am sicrhau bod amgylchedd ac adnoddau naturiol Cymru yn cael eu cynnal, eu gwella a'u defnyddio'n gynaliadwy, nawr ac yn y dyfodol.

Cymru yw'r wlad gyntaf yn y byd i greu un sefydliad sy'n dwyn ynghyd lawer o'r adnoddau sydd eu hangen i helpu i reoli ein hadnoddau naturiol mewn modd cydlynol. Gallwn gyflawni llawer mwy drwy gysylltu gwasanaethau pwysig fel eu bod yn cydweithio er mwyn cyflawni canlyniadau cynaliadwy.

Mae ein llwyddiant yn dibynnu ar sut rydym yn cydweithio, gan fyw ein gwerthoedd er mwyn creu Cymru well.

Mae gennym ystod eang o rolau a chyfrifoldebau

Cynghorydd: prif gynghorydd Llywodraeth Cymru a chynghorydd i ddiwydiant a'r sector cyhoeddus a'r sector gwirfoddol ehangach a chyfathrebwr ynghylch materion sy'n ymwneud â'r amgylchedd a'i adnoddau naturiol

Rheoleiddiwr: yn gwarchod pobl a'r amgylchedd gan gynnwys diwydiannau morol, coedwigaeth a gwastraff ac yn erlyn y rhai sy'n torri'r rheoliadau rydym yn gyfrifol amdanynt

Dynodwr: o ran Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig – ardaloedd o werth penodol oherwydd eu bywyd gwyllt neu eu daeareg, Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNEau) a Pharciau Cenedlaethol, yn ogystal â datgan Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol

Ymatebwr: i tua 9,000 o ddigwyddiadau amgylcheddol y rhoddir gwybod amdanynt bob blwyddyn yn ymatebwr brys Categori 1

Ymgynghorai statudol: o ran tua 9,000 o geisiadau cynllunio y flwyddyn

Rheolwr/Gweithredwr: yn rheoli 7 y cant o arwynebedd tir Cymru gan gynnwys coetiroedd, Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol, amddiffynfeydd dŵr a llifogydd ac yn rhedeg ein canolfannau ymwelwyr, ein cyfleusterau hamdden a labordy.

Partner, Addysgwr a Galluogwr: cydweithredwr allweddol â'r cyhoedd, y sector preifat a'r sector gwirfoddol, yn rhoi cymorth grant ac yn helpu ystod eang o bobl i ddefnyddio'r amgylchedd yn adnodd dysgu; yn sbarduno gwaith eraill

Casglwr tystiolaeth: yn monitro ein hamgylchedd, yn comisiynu ac yn cyflawni ymchwil, yn datblygu ein gwybodaeth ac yn gweithredu'n gorff cofnodion cyhoeddus

Cyflogwr: i dros 1,900 o staff, yn ogystal â chefnogi cyflogaeth arall drwy waith contract a chyfleoedd gwirfoddoli.

Ein Gwerthoedd yw:

Bod yn **frwdfrydig ac yn uchelgeisiol** am ein gwaith a'r effaith gadarnhaol a gawn

Dangos **disgyblaeth a ffocws** wrth i ni flaenoriaethu a chyflawni

Ennyn ymddiriedaeth a bod yn broffesiynol yn ein cydberthnasau â rhanddeiliaid, staff a'u cynrychiolwyr

Defnyddio synnwyr cyffredin yn ein gwaith a bod yn **gyfrifol ac yn atebol** am ein gweithredoedd.

Adroddiad Strategol

Er bod ein hamgylchedd yn werth £8 biliwn i economi Cymru, credwn fod potensial i gynnig llawer mwy i bobl, cymunedau ac amgylchedd Cymru. Gallwn addasu i anghenion newidiol cymdeithas yn gyflym – gan ddarparu gwasanaethau gwell, gwneud penderfyniadau mwy hyddysg a ffurfio partneriaethau cryf.

Fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, ein prif rôl yw cyflawni ein cyfrifoldebau statudol a'r nodau a roddwyd i ni gan Weinidogion Cymru. Pennir ein hamcanion ar sail canlyniadau hirdymor a Llythyr Cylch Gwaith blynyddol er mwyn nodi meysydd o'n gwaith y mae angen canolbwyntio'n benodol arnynt. Er mwyn cyflawni'r amcanion hyn rydym yn llunio cynllun corfforaethol tymor hwy, a ategir gan gynllun busnes blynyddol.

Y llynedd bu'n rhaid i ni ateb sawl her o ddod â'r tri sefydliad ynghyd er mwyn sicrhau manteision i bobl, economi ac amgylchedd Cymru. O ganlyniad i lai o arian a staff, bu angen i ni fod yn glir ynghylch blaenoriaethau a'r ffordd rydym yn defnyddio ein harian.

Rydym wedi canolbwyntio ar ddatblygu prosesau rheoli adnoddau naturiol, gwella ein hamrywiaeth o wasanaethau i gwsmeriaid a phartneriaid a helpu Llywodraeth Cymru i ddatblygu deddfwriaeth a pholisïau newydd i hybu twf gwyrdd, trechu tlodi, defnyddio adnoddau'n effeithlon a gwella cydnerthedd ac amrywiaeth. Rydym wedi cyflawni'r Achos Busnes dros greu ein sefydliad, gan gwblhau ein cyfnod pontio i raddau helaeth a pharatoi ar gyfer trawsnewid er mwyn gwella ein ffyrdd o weithio.

Hwn yw ein hadroddiad cyntaf yn erbyn ein Cynllun Corfforaethol cyntaf ar gyfer 2014 – 2017 ac rydym wedi defnyddio ei bum thema, sef: Gwybodaeth Dda; Amgylchedd Da; Yn Dda i Bobl; Yn Dda i Fusnes a Sefydliad Da er mwyn llunio ein Cynllun Busnes ar gyfer 2014/15, adroddiadau perfformiad a'r Adroddiad Strategol hwn. Caiff ein cynnydd ei fonitro gan ein Bwrdd a Llywodraeth Cymru a'i gyhoeddi ar ein gwefan deirgwaith y flwyddyn. Nodir y canlyniadau ar gyfer 2014/15 yn Atodiad 1. Ar y tudalennau canlynol rydym yn nodi'r cynnydd rydym wedi'i wneud hyd yma tuag at gyflawni ein hamcanion yn

yr Achos Busnes a'n Cynllun Corfforaethol.

Mae ein themâu wedi'u hintegreiddio, sy'n dangos manteision lluosog ein gwaith i amgylchedd, economi a chymunedau Cymru. Maent hefyd yn helpu i gyflawni'r canlyniadau canlynol rydym yn eu rhannu â Llywodraeth Cymru.

- Gwella ein hamgylchedd
- Diogelu pobl
- Cefnogi mentrau a swyddi
- Gwella iechyd y genedl
- Lleoedd hyfyw a bywiog
- Sicrhau cyfiawnder cymdeithasol
- Cefnogi sgiliau a gwybodaeth

Gan edrych i'r dyfodol, caiff ein gwaith ei gysoni â'r set newydd o nodau yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

Sicrhau **gwell**
darpariaeth i Gymru

Cyflawni'r Achos Busnes

Eleni, gwnaed cynnydd sylweddol o ran datblygu Cyfoeth Naturiol Cymru yn gorff annibynnol, gan osod y sylfeini ar gyfer sicrhau'r manteision a nodwyd yn yr achos busnes a oedd yn ategu'r penderfyniad i greu ein sefydliad.

Gan sicrhau gwell darpariaeth i Gymru, rydym yn sicrhau bod ein gwaith fel rheoleiddiwr yn cyd-fynd yn agosach â blaenoriaethau Cymru.

Er enghraifft, dangosodd yr adolygiad o drwyddedau, o dan y Gyfarwydddeb Allyriadau Diwydiannol ar gyfer y gwaith dur integredig ym Mhort Talbot, y manteision sydd gennym wrth gyflawni prosiectau cymhleth o gymharu â'r sefydliadau a'n rhagflaenodd. Roeddem yn gallu rhoi cyngor ac arweiniad yn gyflymach, canolbwyntio ar welliannau amgylcheddol a helpu i fanteisio i'r eithaf ar y buddsoddiad er mwyn sicrhau'r budd amgylcheddol mwyaf. Drwy weithredu ar sail tîm prosiect integredig, roedd yn bosibl bod yn sicr ynghylch y buddsoddiad am fod modd nodi prosiectau yn gynnar a sicrhau manteision i'r economi yng Nghymru.

Mae cyflawni gwell canlyniadau i Gymru yn flaenoriaeth i ni drwy roi cyngor cydgysylltiedig ac arweiniad cliriach yn ein rolau cynghori ac ymgynghori statudol.

Gan weithio gyda'n cwsmeriaid a'n partneriaid, rydym wedi gwella ein cyngor ac arweiniad trwyddedu a chynllunio. Mae'r ymagwedd symlach a mwy cyson tuag at ynni dŵr yn rhoi mwy o eglurder i ddatblygwyr, gan ein helpu i ddyroddi trwyddedau yn gyflymach a'i gwneud yn haws i ni leihau'r risgiau o effeithiau amgylcheddol sylweddol. Mae ein gwasanaeth trwyddedu wedi dyroddi 90% o drwyddedau o fewn terfynau amser targed eleni ac mae ein hymatebion i ymgynghoriadau cynllunio gwlad a thref wedi gwella gan gynyddu i fwy nag 80% o fewn terfynau amser targed.

Mae ein Canolfan Gofal Cwsmeriaid yn cynnig un man cyswllt ar gyfer materion sy'n ymwneud ag adnoddau naturiol yng Nghymru ac mae'n canolbwyntio'n gyfan gwbl ar faterion sy'n bwysig i gwsmeriaid yng Nghymru.

Mae ein gwasanaethau cofrestru ar-lein mwy modern yn fwy ymarferol i gwsmeriaid ac, yn achos cofrestriadau gwastraff, mae'n dangos i ni dueddiadau sy'n ein helpu i dargedu ymyriadau er mwyn osgoi effeithiau amgylcheddol.

Rydym wedi gwella cydnerthedd ein gallu i ymateb i lifogydd heb gost ychwanegol drwy hyfforddi staff ychwanegol o rolau etifeddol y Comisiwn Coedwigaeth a Chyngor Cefn Gwlad Cymru i ymuno â'r rotâu dyletswydd gyda staff o Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru.

Rydym wedi llwyddo i ymateb yn effeithiol i'r achosion niweidiol o glefyd y llarwydd drwy integreiddio sgiliau rheoli coedwigoedd â'r gallu i ymateb i ddigwyddiadau o ddau o'r cyrff etifeddol.

Gan sicrhau gwell gwerth am arian, rydym yn disgwyl gweld buddiannau o £158 miliwn dros ein 10 mlynedd gyntaf drwy'r arbedion effeithlonrwydd gwell a sicrheir drwy uno tri sefydliad.

Cyflawni **gwell**
canlyniadau i
Gymru

Ers y diwrnod breinio ar 1 Ebrill 2013 rydym wedi gwneud arbedion gwerth £10.9 miliwn y flwyddyn o gymharu â'r llinell sylfaen. Bydd y newidiadau a nodwyd ac sydd yn yr arfaeth yn cynyddu'r arbedion blynyddol net i tua £19 miliwn y flwyddyn erbyn 2018/19.

Ar ôl hynny, rydym yn rhagweld y bydd arbedion y gellir eu troi'n arian parod a sicrhawyd neu sydd yn yr arfaeth yn cronni nes cyflawni targed yr Achos Busnes, sef £127 miliwn dros y 10 mlynedd nesaf hyd at 2022/23. Ymhlith y cyfraniadau mawr at y targed arian parod hwn mae'r canlynol:

- lleihau taliadau am wasanaethau nad ydynt yn gysylltiedig â TG i Asiantaeth yr Amgylchedd a Chomisiwn Coedwigaeth Prydain Fawr £11 miliwn y flwyddyn
- darparu ein gwasanaethau TGCh annibynnol ein hunain am £6 miliwn y flwyddyn yn lle'r llinell sylfaen, sef £8 miliwn
- ein rhaglen ad-drefnu adeiladau sydd eisoes wedi arbed £0.3 miliwn y flwyddyn
- y system Cynllunio Adnoddau Menter newydd

sy'n costio £1.9 miliwn yn llai i'w rhedeg y flwyddyn.

Er mai megis dechrau rydym ar y gwaith o sicrhau gwelliannau sylweddol mewn cynhyrchiant (buddiannau na ellir eu troi'n arian parod), rydym yn rhagweld y bydd arbedion effeithlonrwydd sydd eisoes wedi'u gwneud yn cronni nes cynhyrchu buddiannau na ellir eu troi'n arian parod gwerth tua £16 miliwn dros y 10 mlynedd gyntaf. Er enghraifft, llwyddodd prosiect gwella prosesau DARBODUS a oedd yn ymwneud â'n gweithgarwch casglu samplau i wella cynhyrchiant o leiaf £0.3 miliwn y flwyddyn ac arbed mwy na 200,000 o filltiroedd car y flwyddyn.

Bydd y rhaglen Drawsnewid yn gwella cynhyrchiant mewn llawer mwy o rannau o'r busnes dros y ddwy flynedd nesaf fel rhan o'r Rhaglen Gwella Effeithlonrwydd a Darparu Gwasanaethau. Mae'r cyfleoedd a nodwyd eisoes yn rhoi hyder ein bod mewn sefyllfa dda i gyflawni targed yr Achos Busnes, sef budd na ellir ei droi'n arian parod gwerth £31 miliwn.

Ers y diwrnod breinio ar 1 Ebrill 2013 rydym wedi gwneud arbedion gwerth **£10.9** miliwn y flwyddyn

---

Sicrhau **gwell**
gwerth am arian

Gwybodaeth Dda

Rydym am fagu doethineb a dealltwriaeth o'n hadnoddau naturiol a sut rydym ni'n effeithio arnynt – gan ddefnyddio tystiolaeth a chymhwyso'r hyn sy'n cael ei ddysgu drwy brofiad, fel ein bod yn gwneud penderfyniadau da

Mae ein rôl yn cynnwys casglu tystiolaeth a chynnig cyngor ar faterion amgylcheddol er mwyn llywio penderfyniadau eraill yn ogystal â'n penderfyniadau ein hunain.

Bu datblygu ein hymagwedd tuag at Reoli Adnoddau Naturiol yn flaenoriaeth i ni eleni, gan sicrhau eglurder ynglŷn â'n gweledigaeth, ein hamcanion, ein prosiectau a'n hadnoddau. Gwnaethom sefydlu tair ardal dreialu yn nalgylchoedd Afonydd Dyfi, Tawe a Rhondda er mwyn profi sut rydym yn ystyried y pwysau a'r galwadau ar yr adnoddau yn yr ardaloedd hyn

a'r cyfleoedd sydd i sicrhau manteision lluosog i bobl leol a byd natur. Rydym yn disgwyl defnyddio'r wybodaeth hon er mwyn helpu i ddatblygu Bil yr Amgylchedd yn ystod 2015/16.

Gwnaethom gytuno ar ein dull o lunio ein Hadroddiad cyntaf ar Gyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR) gyda Llywodraeth Cymru, gan gynnwys ein gweledigaeth o ran cylchoedd cychwynnol yr adroddiad a pha dystiolaeth sydd ei hangen. Bydd SoNaRR yn rhoi sylfaen dystiolaeth gredadwy ar gyfer polisi ynglŷn â'r ffordd y caiff adnoddau naturiol eu rheoli a'u defnyddio'n

gynaliadwy er mwyn sicrhau eu bod yn gallu cynnig buddiannau yn yr hirdymor. Byddwn nawr yn llunio'r adroddiad cyntaf yn ystod hydref 2016 ac yn defnyddio'r wybodaeth i lywio ein Datganiadau Ardal cyntaf, sydd hefyd yn ofyniad a osodir arnom gan Fil yr Amgylchedd. Bydd yr adroddiad hefyd ar gael i'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus newydd a fydd yn datblygu Cynlluniau Llesiant Lleol cyntaf Cymru yn 2018.

Ni yw'r sefydliad cyntaf yn y byd sydd wedi rhoi cymwysiadau Systemau

Mae gan y gwaith o adfer twyni tywod – un o brosiectau cronfa natur treial Tawe – y fantais ychwanegol o leihau'r tywod a gaiff ei chwythu, sy'n gorchuddio priffordd a llwybr beicio Bae Abertawe.

Gwybodaeth Ddaearyddol (GIS) ar waith drwy dechnoleg gwmwl drwy'r sefydliad cyfan. Mae hyn yn galluogi staff i ddefnyddio cymwysiadau a chael gafael ar ddata mewn unrhyw leoliad o wahanol ddyfeisiau TG sydd o gymorth mawr i sicrhau penderfyniadau cyson. Gwnaethom goladu a chanoli ein holl ddata a chymwysiadau gofodol a'u darparu i bob aelod o staff drwy dechnoleg gwmwl. Mae staff bellach yn defnyddio GIS i greu, delweddu, dadansoddi a rheoli gwybodaeth ofodol, sy'n ein galluogi i wneud

penderfyniadau busnes mwy hyddysg, er enghraifft wrth benderfynu ar geisiadau am drwyddedau a cheisiadau cynllunio.

Rydym yn defnyddio ein gwybodaeth i lywio ein penderfyniadau sy'n effeithio ar yr amgylchedd. Awgrymodd tystiolaeth wyddonol o'r DU a thramor fod ffyrdd mwy effeithiol o gynnal eogiaid mewn afonydd yng Nghymru na chyflenwi afonydd ag eogiaid ifanc wedi'u magu mewn deorfeydd. Gwnaethom gyhoeddi ein tystiolaeth a gwahodd sylwadau drwy

ymgyngoriad cyhoeddus. Yn seiliedig ar ein gwybodaeth, penderfynwyd cau ein deorfeydd ar Afon Mawddach, ger Dolgellau, ac ym Maerdy, ger Corwen. Defnyddir yr arbedion o redeg ein deorfeydd i wella pysgodfeydd mewn afonydd sydd wedi'u cyflenwi'n flaenorol, gan gynnwys gwaith i wella cynefinoedd neu agor llwybrau mudo newydd.

Amgylchedd Da

Rydym am sicrhau bod ecosystemau yn gryf a diogel ar gyfer y dyfodol, bod bywyd gwylt a thirweddau yn cael eu gwella, a bod y defnydd a wneir o'n hadnoddau naturiol yn cael ei reoli'n ofalus.

Mae ein rolau gweithredu, rheoleiddio a dynodi yn cyfrannu at y gwaith o reoli'r tir â'r dŵr rydym yn gyfrifol amdanynt mewn modd cynaliadwy, gwarchod a gwella'r amgylchedd yng Nghymru, atal achosion o golli bioamrywiaeth a gwneud Cymru yn gryfach i wrthsefyll newid yn yr hinsawdd.

Mae gwaith wedi parhau i fynd i'r afael â lledaeniad *Phytophthora ramorum*, yn dilyn nifer fawr o achosion o'r clefyd a ddarganfuwyd yn 2013. Fel rhan o strategaeth genedlaethol, rydym yn parhau i gwmpo coed llarwydd wedi'u heintio. Mae

gwaith hefyd wedi'i wneud i ailblannu 420 hectar o goetir a gwmpwyd oherwydd y clefyd, a roddodd gyfle i ni blannu amrywiaeth o goetir llydanddail brodorol, gwydn yn ei le. Yn ystod y 12 mis diwethaf, rydym wedi plannu mwy na miliwn o goed er mwyn ailgyflenwi ardaloedd o goetir a gwmpwyd ym Mryn, Creunant, Clocaenog, Mynydd Ddu, Penhydd, Michaelston, Talybont a Choed Gwent. Mae hyn ochr yn ochr â'r 2.5 miliwn o goed a ailblannwyd mewn coetiroedd eraill er mwyn adfywio'r coedwigoedd ar ôl cwmpo coed yno at ddibenion cynhyrchu pren.

Rydym yn rhoi gwerth ar weithio mewn partneriaeth i gyflawni canlyniadau amgylcheddol ar y cyd. Yn 2014, lansiodd ein cylch cyntaf o gynlluniau Ariannu Cystadleuol a Phartneriaethau Cydweithio. Cawsom fwy na 200 o geisiadau am arian, yr aseswyd pob un ohonynt yn erbyn y blaenoriaethau a nodwyd gennym.

Rydym eisoes yn rhoi arian i bartneriaid wneud cryn dipyn o waith bioamrywiaeth, sy'n cynnwys yr enghreifftiau canlynol:

- £92,000 ar gyfer y Prosiect Safleoedd Arbennig sy'n darparu

Mae poblogaeth y DU o lygod y dŵr wedi gostwng

95% ers y 60au.

Rhyddhawyd oddeutu 100 o lygod y dŵr gennym yn Fferm y Ffrwd ger Pen-bre i helpu i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn niferoedd yng nghefn-gwlad Cymru.

asesiadau o safleoedd, cynlluniau rheoli, mesurau cadwraeth a gwaith monitro

- £56,000 er mwyn helpu i glirio Rhododendron o'r ardal o amgylch Sygun Mawr yn y Gogledd.

Mae atal achosion o golli bioamrywiaeth yn her ledled Ewrop, nid dim ond yng Nghymru. Dengys ein tystiolaeth ddiweddaraf o nodweddion bioamrywiaeth sydd mewn cyflwr da fod cynnydd bach mewn nodweddion tirol, ond mae'r darlun cyffredinol, gan gynnwys nodweddion morol a nodweddion dŵr croyw, yn ddigynffwrdd, gyda 26% o'r nodweddion mewn cyflwr da. Bydd gwella'r sefyllfa hon yn gofyn am ymdrechion cydgysylltiedig llawer o asiantaethau, sefydliadau a Llywodraeth Cymru.

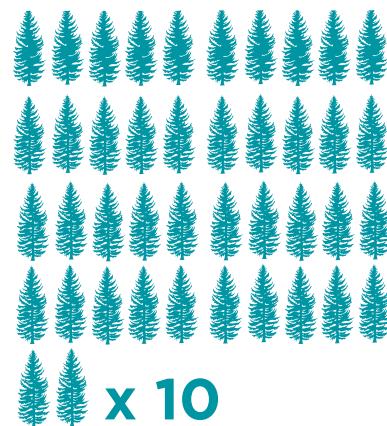
Er i ni fethu ein targed i hwyluso gwaith rheoli cadwraeth priodol ar safleoedd, rydym wedi cefnogi cryn nifer o fentrau i wella amrywiaeth, er enghraifft:

- Llofnodwyd 31 o gytundebau rheoli newydd, a oedd yn cwmpasu 632ha, gyda thirfeddianwyr neu denantiaid er mwyn gwella cyflwr ecolegol SoDdGAau. Cafodd 80 o gytundebau eraill a oedd wedi dod i ben eu hadolygu a'u hadnewyddu, a oedd yn cwmpasu 7238ha ychwanegol.

- Bydd ein prosiect encilio a reolir i adfer morfa heli yng Nghwm Ivy (Whitford Burrows, Bro Gŵyr), y cyntaf o'i fath yng Nghymru, yn ystyried y ffordd orau o ail-greu 39 hectar o gynefin morfa heli. Bydd hyn yn gwneud iawn am y cynefin y disgwylir iddo gael ei golli yn y dyfodol ledled ACA Bae Caerfyrddin a bydd yn helpu i'w gwneud yn bosibl i waith amddiffyn rhag llifogydd arfordirol yn y rhanbarth fynd rhagddo yn y dyfodol.
- Nod ein prosiect i adfywio twyni tywod yng Nghymru yw adfer prosesau dynamig hunangynhaliol i dair system fawr o dwyni tywod yng Nghymru yng Nghynffig, Merthyr Mawr a Niwbwrch.

Rydym yn cyflawni rhaglen waith benodol o fesurau rheoli tir er mwyn cefnogi peillwyr gan gynnwys rheoli 14 o safleoedd yn yr ystad goedwig gyhoeddus a llofnodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth â Chymdeithas Gwenynwyr Cymru.

Rydym wedi ailblannu **420 hectar** o goetir a gwypwyd oherwydd y clefyd *Phytophthora ramorum*

Yn Dda i Bobl

Rydym am sicrhau bod pobl yn saff, ac yn mwynhau ein hadnoddau naturiol ac yn elwa ohonynt, ac yn deall eu perthnasedd i'n bywydau o ddydd i ddydd.

Mae rolau gweithredu, rheoleiddio, ymateb ac addysgu yn cadw pobl yn ddiogel ac yn annog pobl i ymweld ag amgylchedd Cymru.

Rydym yn cynnal 313 milltir o amddiffynfeydd rhag llifogydd, yn rheoli 4,000 o asedau amddiffynfeydd rhag llifogydd, yn cefnogi 703 o gynlluniau llifogydd cymunedol ac yn cynnig gwasanaethau rhybuddio rhag llifogydd a darogan llifogydd er mwyn helpu i leihau'r risg a sicrhau bod mwy o ymbaratoi os bydd llifogydd. Eleni, mae 467

o gartrefi a busnesau ym Mro Abertawe isaf, Rhymni, Penclawdd a Chored Afon Mwldan bellach yn cael budd o lefel uwch o ddiogelwch rhag llifogydd o ganlyniad i amddiffynfeydd newydd rhag llifogydd.

Ym Mro Abertawe isaf, gwnaethom gwblhau cynllun llifogydd er mwyn diogelu 300 o gartrefi a busnesau. Byddai i lifogydd yn yr ardal hon ganlyniadau difrifol - nid yn unig yn effeithio ar gartrefi pobl, ond yn difrodi ardal bwysig i fusnes ac yn peryglu economi gyfan yr ardal. Cafodd nifer o bontydd eu

16.5% yn llai o ddigwyddiadau amgylcheddol difrifol ers 2013/14

gwaredu neu eu gwneud yn uwch fel y gallai mwy o ddŵr lifo heibio yn ogystal â chodi lefel yr argloddiau sydd wedi helpu i greu ardal o wlyptir naturiol sydd wedi gwella statws ecolegol Afon Tawe. Roedd y cynllun hefyd yn cynnwys manteision ychwanegol i'r gymuned megis gwella'r llwybr beicio lleol, gosod pont droed newydd a gwella cynefin ar gyfer bywyd gwyllt.

Mae **208,500** o eiddo, tua 11% o'r eiddo yng Nghymru, yn wynebu perygl o lifogydd.

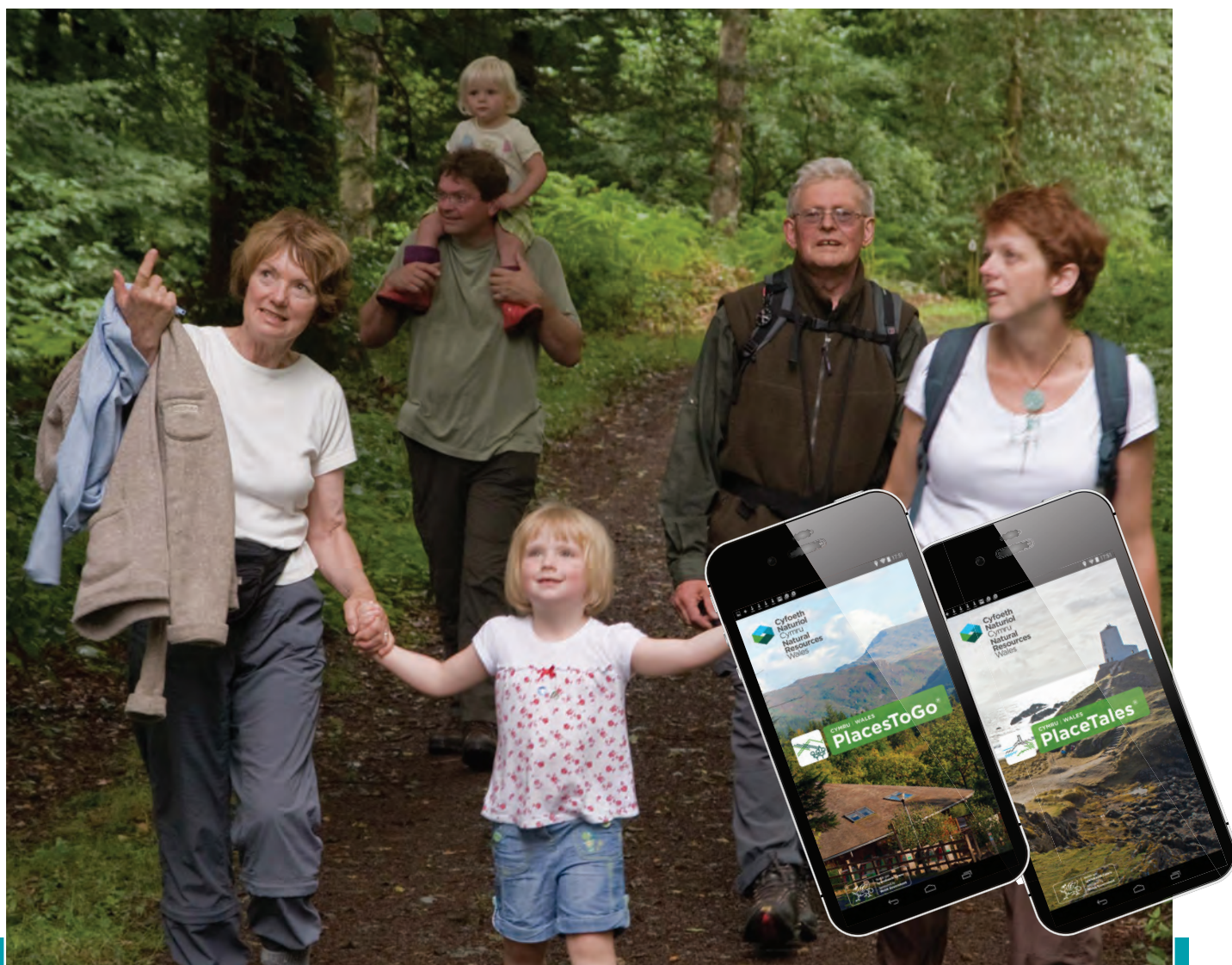
Tra'n amddiffyn 300 o gartrefi yn rhan isaf Bro Abertawe trwy gyfrwng cynllun newydd ar gyfer amddiffyn rhag llifogydd, rydym hefyd wedi uwchraddio'r llwybr beicio lleol, wedi gosod pont droed newydd ac wedi gwella cynefinoedd ar gyfer bywyd gwyllt.

allan a mwynhau'r awyr agored ac yn ei gwneud yn haws i bobl ddod o hyd i'r safleoedd a reolir gennym a'u mwynhau. Dengys 'Places to Go' ble y gall pobl fynd a beth y gall pobl ei wneud yng nghoedwigoedd cyhoeddus a Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol Cymru ac mae 'Place Tales' yn esbonio treftadaeth naturiol a diwylliannol y safleoedd hyn, gan gynnwys llwybrau clywedol a chwedlau gwerin, gan ddod â'r lleoedd chwedlonol hyn yn fyw.

Mae gan yr holl safleoedd a nodir gan yr apiau feysydd parcio a llwybrau a fydd yn helpu pobl i brofi'r gorau y gall coedwigoedd a gwarchodfeydd Cymru ei gynnig, gan gynnwys ein llwybrau cerdded, ein llwybrau beicio mynydd a'n llwybrau marchogaeth.

Gan weithio gydag Agored Cymru, rydym wedi datblygu cymhwyster Adfer Afonydd newydd sy'n cysylltu pobl â'u hamgylchedd naturiol gan

ganolbwyntio ar y sgiliau sydd eu hangen i'w cyflwyno i faes adfer a chynnal afonydd. Bwriedir i'r cymhwyster gael ei ddefnyddio gan sefydliadau er mwyn hyfforddi eu gwirfoddolwyr ar sut i wneud gwaith adfer afonydd, rhannu arfer da, datblygu dull cyson o adfer afonydd a sicrhau bod y gwirfoddolwyr yn cael achrediad defnyddiol y gallant ei ddefnyddio yn eu gyrfa yn y dyfodol neu efallai y byddant yn ei wneud am bach o hwyl yn unig.

Mae annog pobl i fentro allan yn rhan werthfawr o'r gwaith a wnawn, ac mae'r Apiau hyn yn ei gwneud hi'n haws fyth i bobl ddarganfod a mwynhau'r ystadau a reolir gennym.

Yn Dda i Fusnes

Rydym am i Gymru fod yn 'lleoliad delfrydol' i fusnes a menter, yn fan lle caiff yr arferion rheoli amgylcheddol gorau eu mabwysiadu a'u hannog.

Mae ein rolau fel rheolwr, cynghorwr, rheoleiddiwr ac ymgynghorai statudol yn cefnogi busnesau sy'n gweithio gyda'r amgylchedd naturiol ac o fudd i economi Cymru.

Cynhyrchodd ein Rhaglen Darparu Ynni £2.5 miliwn o incwm net i Lywodraeth Cymru drwy'r Rhaglen Ynni Gwynt, y Rhaglen Ynni Dŵr ar Raddfa Fach a Mynediad Trydydd Parti a oedd yn ymwneud â phrosiectau ynni ar Ystad a Reolir CNC. Drwy sicrhau bod yr ystad 'ar agor am fusnes' i'r sector ynni yng Nghymru, mae Llywodraeth Cymru a CNC yn cael budd ariannol uniongyrchol gyda'r

prosiectau hyn yn cynnig cyfleoedd pwysig i'r gadwyn gyflenwi ac o ran swyddi yng Nghymru.

Mae ein Rhaglen Ynni Gwynt wedi gwneud cynnydd sylweddol eleni. Er mwyn paratoi ar gyfer gwaith adeiladu gan ddatblygwyr yn y dyfodol, bu ein Rhaglen Darparu Ynni yn gweithio'n agos gyda datblygwyr gan glirio coed ym Mhrosiect Ynni Gwynt Gorllewin Coedwig Brechfa RWE Innogy UK, ac mae gwaith clirio coed bron â'i gwblhau ym Mhrosiect Ynni Gwyn Coedwig Clocaenog RWE Innogy UK, fel rhan o'r cam cyn adeiladu yn y ddau

prosiect. Mae cam adeiladu Prosiect Ynni Gwynt Pen y Cymoedd Vattenfalls, sef y fferm wynt fwyaf yng Nghymru a Lloegr, yn mynd rhagddo'n dda ac mae'n parhau i fynd rhagddo gyda chymorth gan y Rhaglen Darparu Ynni..

Rydym hefyd wedi hwyluso pum cynllun ynni dŵr ar raddfa fach ar ein hystad a reolir a bydd yn galluogi 10 cynllun pellach i'w cyflawni y flwyddyn nesaf. Mae ein Rhaglen Darparu Ynni yn cyflawni dyheadau agenda Economi Carbon Isel Llywodraeth Cymru, yn cyfrannu gryn dipyn at leihau'r defnydd o garbon ac

Ni yw'r cyflenwr pren ardystiedig mwyaf yng Nghymru o hyd.

yn mynd i'r afael ag effaith newid yn yr hinsawdd tra'n diogelu'r amgylchedd.

Buom yn gweithio'n agos gyda'r sector Coedwigaeth a Llywodraeth Cymru er mwyn egluro cyfrifoldebau sy'n deillio o newidiadau i drefniadau sefydliadol ym mis Ebrill 2013, yn ogystal â datblygu nifer o fentrau coedwigaeth ar y cyd sydd o ddiddordeb cyffredin. Gwnaethom hefyd ymateb yn ffurfiol i ymchwiliad Pwyllgor yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd i goedwigaeth yng Nghymru drwy ddatblygu cynllun gweithredu ar y cyd â Llywodraeth Cymru sy'n llywio ein holl weithgarwch ymgysylltu â'r sector ehangach.

Ni yw cyflenwr mwyaf pren ardystiedig yng Nghymru o hyd ac eleni rhoddwyd 869,166m³ o goed rhisgl allanol sy'n sefyll ar y farchnad. Mae'r gwaith rheoli coetir cynaliadwy hwn yn cynnal swyddi eraill yn y sector coedwigaeth ledled Cymru.

Mae ein camau gorfodi yn parhau i helpu i ddiogelu'r amgylchedd tra'n gweithio i sicrhau chwarae teg i fusnesau cyfreithlon. Cafwyd 158 o erlyniadau am droseddau yn ymwneud â gwastraff, ansawdd dŵr a physgodfeydd, gyda'r Llysoedd yn gosod dirwyon gwerth £27,760 a chostau

yn cyfateb i £80,030 yn cael eu dyfarnu i CNC. Roedd

Gorchmynion Atafaelu Enillion Troseddau a oedd yn ymwneud â'n herlyniadau yn werth dros £1 filiwn a rennir rhwng y Swyddfa Gartref a sefydliadau partner eraill.

Mae ein gwefan bellach yn cynnal nifer gynyddol o wasanaethau ar-lein, megis cofrestru esemptiadau gwastraff a dŵr, cofrestriadau gwastraff peryglus a thrwyddedau cludwyr a broceriaid gwastraff, sy'n lleihau'r baich gweinyddol drwy ei gwneud yn haws i'n cwsmeriaid gael gafael ar wasanaethau.

Sefydliad Da

Rydym am sicrhau ein bod yn sefydliad sy'n cael ei arwain a'i reoli'n dda, gyda staff â sgiliau a phrofiad addas a systemau a phrosesau creiddiol effeithiol; yn dryloyw yn ein penderfyniadau ac yn gwella'n gwasanaeth i gwsmeriaid a phartneriaid yn barhaus, gan feincnodi ein hunain yn erbyn y goreuon.

Mae ein gwaith fel rheolwr a chyflogwr yn ein helpu i newid i fod yn un sefydliad.

Gall pob aelod o'n staff ym mhob un o'n swyddfeydd, sef dros 1,900 o ddefnyddwyr, bellach ddefnyddio asedau TGCh, ffonau a rhwydwaith TGCh CNC, sy'n gam pwysig yn y broses o newid i fod yn un sefydliad. Mae ein rhwydwaith newydd hefyd yn cynnal System Rheoli Dogfennau gwmwl, sy'n galluogi timau ledled Cymru i rannu gwybodaeth yn haws. Rydym hefyd wedi sefydlu Desg Gwasanaeth TGCh er mwyn helpu unigolion i ddefnyddio'r asedau hyn a'r rhwydwaith.

Mewn partneriaeth â'r Undebau Llafur, rhoddwyd ein Pecyn Buddion Cyflawn (sef un pecyn o delerau ac amodau i'n staff) ar waith. Ers mis Awst 2014, mae pob aelod o staff wedi'i dalu yn ôl un raddfa gyflog a safonwyd yr hawl i wyliau blynyddol ym mis Tachwedd 2014.

Cwblhawyd y broses o recriwtio i rolau uwch reoli a rhoddwyd rhaglenni newid ar waith ar gyfer strwythurau newydd ym mhob Cyfarwyddiaeth. Bu'n gyfnod o newid na welwyd mo'i debyg o'r blaen i lawer ohonom ym mhob rhan o'r busnes,

ond drwy ddefnyddio ein hegwyddorion newid rydym wedi llwyddo i gwblhau prosesau recriwtio agored a thryloyw er mwyn llenwi'r rolau gofynnol.

Ym mis Rhagfyr 2014 lansiwyd MyNRW, sef ein system cyllid ac adnoddau dynol fewnol. Mae'r system hon yn dwyn ynghyd dair set o ddata, gan gynnwys gwybodaeth am gyflenwyr a staff, er mwyn creu un fersiwn i CNC. Rydym bellach yn llunio archebion, yn talu cyflenwyr, yn casglu ein hincwm rheoleiddiol a masnachol ac yn rhedeg y gyflogres i'n staff.

Mae llawer o'n polisïau Llywodraethu ac Adnoddau Dynol bellach ar waith; yr Hawl i Wyliau, Cod Ymddygiad, Atal a Chanfod Twyll, Cwyno, Rheoli Camymddygiad, Lles, Iechyd a Diogelwch, y maent i gyd yn helpu i sefydlu'r diwylliant teg ac agored rydym am ei greu.

Mae ein Strategaeth Gyfathrebu gyntaf ar gyfer 2014-2017 yn codi ymwybyddiaeth, yn meithrin dealltwriaeth ac yn ennyn ymddiriedaeth yn CNC, yr hyn rydym yn sefyll drosto a'r hyn a wnawn. Mae ein gwefan www.cyfoethnaturiol.cymru, a ail-lansiwyd, a'r fewnryd

staff yn ein galluogi i rannu ein gweledigaeth a'n llais â'n cwsmeriaid, ein partneriaid a'n staff yn gliriach.

Yn dilyn ein hadolygiad o adeiladau, gwaredwyd naw eiddo a gosodwyd pump arall o'r neilltu, gan leihau nifer ein safleoedd gweithredol i 65 a sicrhau arbedion blynyddol gwerth £360,000 yn erbyn ein costau rhedeg.

Buom yn gweithio i drosglwyddo swyddogaethau, asedau a staff y tri Bwrdd Draenio Mewnol yng Nghymru i Cyfoeth Naturiol Cymru. Cyflwynodd y broses drosglwyddo hon 19 o staff, 28,500 hectar o ardal ddraenio fewnol ac incwm blynyddol o £1.4 miliwn ar 1 Ebrill 2015. Bydd y cyfuniad o'n cylch gwaith eang, a'r ffaith ein bod yn gweithredu ledled y wlad â gwybodaeth leol ac arbenigedd technegol ein staff newydd, yn ein galluogi i elwa ar reoli'r ardaloedd isel hyn o wlyptir mewn modd cynaliadwy.

Fe lwyddodd ein hadolygiad o adeiladau, i leihau nifer ein safleoedd gweithredol i 65 a sicrhau arbedion blynyddol gwerth

-£360,000
yn erbyn ein costau rhedeg.

Datblygu ein Sefydliad

Mae ein rhwydwaith yn cynnal System Rheoli Dogfennau 'cwmwl', gan alluogi timau ar draws Cymru i rannu gwybodaeth yn rhwyddach

Erbyn hyn mae gan

1,900

o ddefnyddwyr
fynediad at asedau
TGCh, ffonau a
rhwydwaith TGCh
CNC

Fel sefydliad ifanc, gwyddom y bydd yn cymryd amser i gael popeth i'w le, ond rydym wedi cael dechrau da. Yn ystod ein dwy flynedd gyntaf rydym wedi creu sylfaen gadarn drwy sefydlu ein gallu ein hunain fel sefydliad. Rydym bellach yn symud i gam nesaf ein datblygiad - sef cyflawni ein potensial. Dros y ddwy flynedd nesaf, hyd at ddiwedd ein Cynllun Corfforaethol presennol ar gyfer 2014-17, byddwn yn trawsnewid y sefydliad er mwyn Rheoli Adnoddau Naturiol ac yn parhau i sicrhau'r manteision a nodwyd yn ein Hachos Busnes.

Er mwyn ein helpu i wneud hyn rydym wedi datblygu ein Map Ffordd, sy'n nodi'r daith rydym arni a cherrig milltir allweddol i ddangos sut y byddwn yn cyrraedd pen y daith. Ein nod yw bod yn sefydliad sy'n perfformio'n dda, gan ddangos gwelliant parhaus a pherfformiad da ym mhob un o'n gweithgareddau drwy ein harweinwyr, ein rheolwyr a'n staff medrus.

Byddwn yn parhau i ymgorffori Rheoli Adnoddau Naturiol yn ein gwaith ac yn sicrhau ein bod yn canolbwyntio fwyfwy ar y cwsmer, er enghraifft drwy ein grwpiau cynghori

newydd ar gyfer pob Ardal Ddraenio Fewnol, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o blith tîrfeddiannwyr ac awdurdodau lleol.

Mae datblygu ein pobl a'n timau yn hanfodol i ni. Drwy ein Harolwg Pobl cyntaf, mae ein staff wedi rhoi gwybod i ni sut maent yn teimlo am weithio i CNC, gan nodi'r hyn sy'n gweithio'n dda a'r hyn sydd angen ei wella. Mae'r wybodaeth hon yn werthfawr a byddwn yn canolbwyntio arni er mwyn adeiladu ar y gwaith da a chymryd camau i wneud gwelliannau yn y meysydd y mae angen mynd i'r afael â hwy

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Sylwadaeth y Rheolwyr

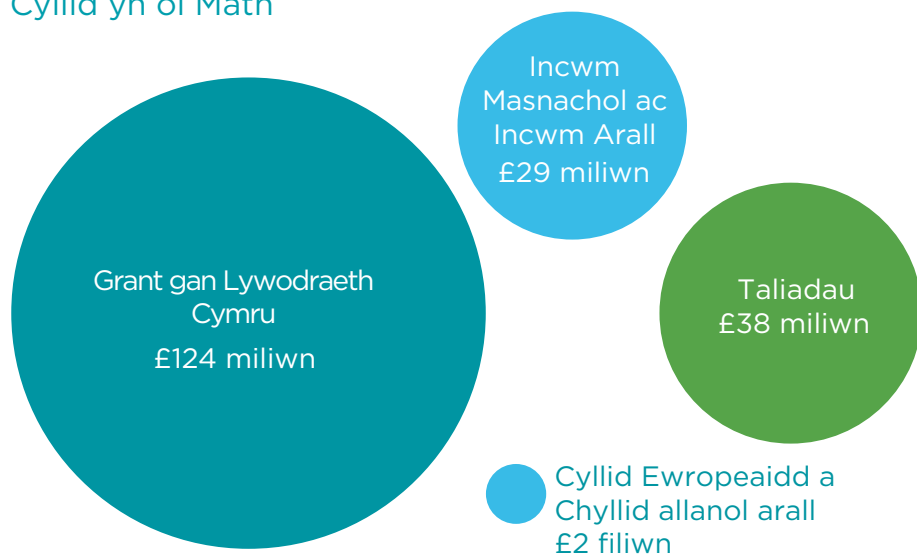
Rheoli ein Harian

Bu 2014/15 yn flwyddyn heriol yn ariannol, a thrwy wneud penderfyniadau anodd, arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, sicrhau arbedion effeithiolrwydd ac incwm ychwanegol o bren, rydym wedi llwyddo i reoli ein cyllideb yn ystod y flwyddyn. Rydym hefyd wedi llwyddo i drosglwyddo o'n tair system ariannol bresennol i un system ariannol.

Cyllid

Cyfanswm ein hincwm ar gyfer y flwyddyn oedd £69 miliwn. At hynny, rhoddodd Llywodraeth Cymru Gymorth Grant gwerth £124 miliwn tuag at amrywiaeth o ganlyniadau. Dyrannwyd £40 miliwn i weithgarwch Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordiroedd a dyrannwyd £84 miliwn i weithgarwch nad oedd yn gysylltiedig â Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordiroedd. Yn y Cyfrifon, caiff Cymorth Grant ei drin yn gyfraniad gan awdurdod sy'n rheoli ac nid yn ffynhonnell incwm. Dengys y siart isod sut y dosberthir ein holl gyllid:

Cyllid yn ôl Math

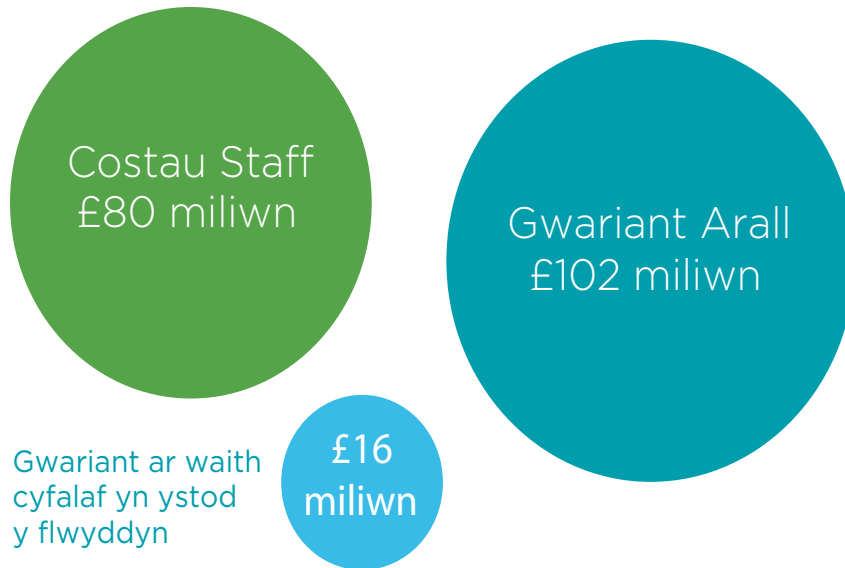
Yn ystod y flwyddyn rydym wedi llwyddo i drosglwyddo o'n tair system ariannol bresennol i un system ariannol.

Mae gennym nifer o ffynonellau cyllid rydym yn eu cadw ar wahân wrth gynllunio a gwario ein hadnoddau. Rhennir y brif ffynhonnell gyllid, sef Cymorth Grant, rhwng gweithgarwch Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordiroedd a gweithgarwch nad yw'n gysylltiedig â Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordiroedd – ar gyfer refeniw a chyfalaf. Hefyd, mae gennym nifer o Gynlluniau Codi Tâl (gweler Nodyn 6 o'r Datganiadau Ariannol) sy'n seiliedig ar yr egwyddor o 'adennill costau'. At hynny, rydym yn gwneud cais am gyllid ychwanegol ac yn ei gael gan nifer o ffynonellau (megis cyllid Ewropeaidd) a gaiff ei wario ar brosiectau penodol.

Sut gwnaethom wario ein harian

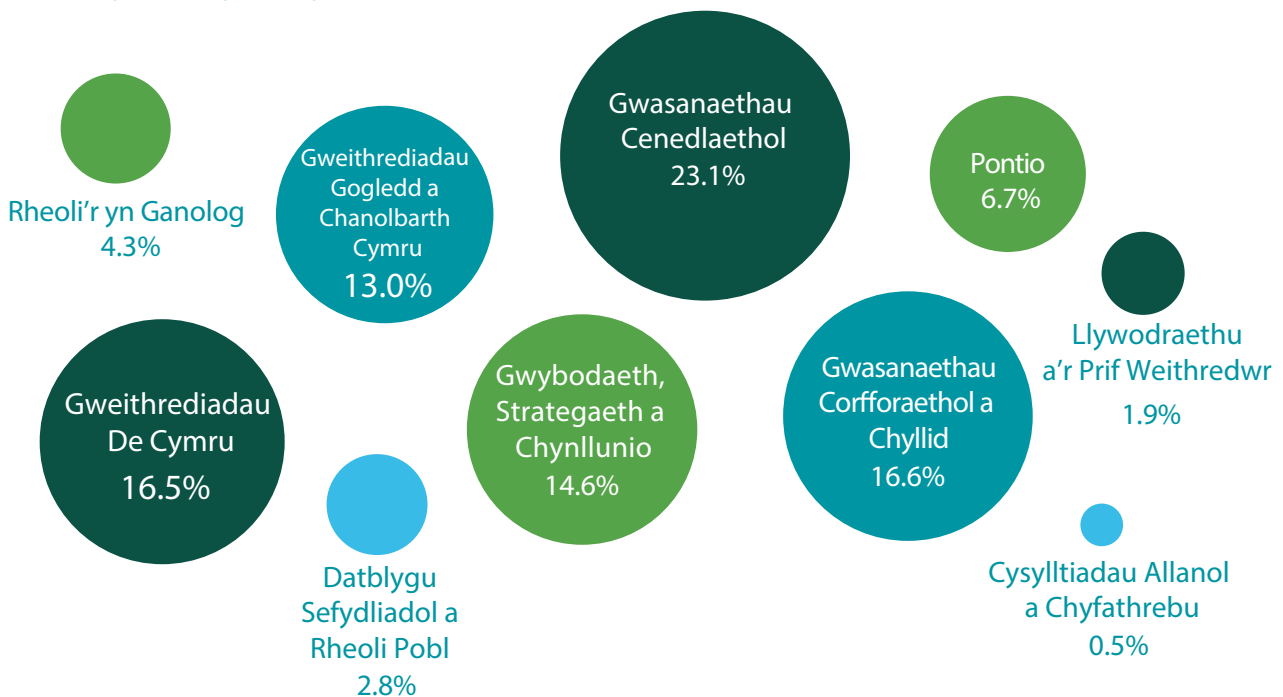
Cyfanswm ein gwariant cynhwysfawr oedd £198 miliwn. Ceir dadansoddiadau manwl yn ôl categori o wariant yn Nodiadau 5 a 6 i'r Cyfrifon ac fe'u dangosir isod hefyd:

Gwariant yn ôl Math

Mae Nodyn 2, 3, 4 a 5 o'r Datganiadau Ariannol yn nodi lle y gwariwyd yr arian.

Gwariant yn ôl Cyfarwyddiaeth

A reolir yn ganolog - Incwm a gwariant a reolir yn ganolog ac nas dyrennir i'r cyfarwyddiaethau. Mae'n cynnwys dibrisiant, gwerth llyfr coed a gwmpwyd a chroniadau ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer darpariaethau.

Datblygiadau yn y Dyfodol

Disgwylir i'r sefyllfa ariannol yn 2015/16 fod yr un mor heriol oherwydd yr angen parhaus i drawsnewid ein seilwaith TGCh ein hunain, gadael y gwasanaethau a ddarparwyd gan Asiantaeth yr Amgylchedd a Chomisiwn Coedwigaeth Prydain Fawr, a mynd i'r afael ag effaith lleihad mewn Cymorth Grant a'r incwm o'n cynllun codi tâl rheoleiddiol.

Rydym hefyd wedi lansio ein Map Ffordd ar gyfer datblygu CNC dros y pum mlynedd nesaf ac wedi dechrau ei roi ar waith, sy'n cwmpasu pum rhaglen drawsnewid. Bydd dwy o'r rhaglenni hynny, sef Gwella Effeithlonrwydd a Darparu Gwasanaethau a Datblygu Menter a Busnes, wrth wraidd y ffordd rydym yn trawsnewid ein sefydliad mewn ffordd fforddiadwy. Rydym hefyd wedi lansio 'Success with Less', sy'n fenter i sicrhau arbedion effeithlonrwydd cylchol gwerth £3 miliwn.

Asedau Anghyfredol

Roedd ein hasedau anghyfredol yn werth £778 miliwn. Yr elfen fwyaf sylweddol yw gwerth yr ystad goedwig a'r asedau biolegol sy'n cyfrif am £642 miliwn o'r gwerth ar 31 Mawrth 2015. Mae'n ofynnol i ni gynnal ailbrisiad annibynnol bob pum mlynedd o dir ac adeiladau rhydd-ddaliadol a'r ystad goedwig a chynhelir yr un nesaf yn 2015/16. Yn y cyfamser, caiff ein hasedau anghyfredol (ac eithrio cerbydau) eu hailbrasio gan ddefnyddio mynegeion priodol.

Prisio'r Ystad Goedwig

Yn 2014/15, cyfarwyddodd CNC Smiths Gore i ailbrasio'r ystad goedwig a'r asedau biolegol ar sail mynegeion ac, o ganlyniad, cynyddodd y gwerth o £595 miliwn i £642 miliwn. Mae Smiths Gore wedi cadarnhau bod hyn yn rhesymol, yn ei farn ef, o ystyried proffil oedran cymharol ifanc coetiroedd CNC o'u cymharu â choetiroedd tebyg eraill a brynwyd ac a werthwyd y llynedd yng Nghymru.

Talu Symiau Masnach a Symiau Taladwy Eraill

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i dalu 95% o gyflenwyr o fewn 30 diwrnod ac rydym yn anelu at gyflawni'r targed hwn lle bynnag y bo'n bosibl. Yn ystod 2014/15, bodlonodd 95% o'n taliadau i gyflenwyr y meini prawf hynny. Mae hyn yn helpu i hwyluso llif arian parod busnesau yn yr hinsawdd economaidd heriol bresennol.

Yn ystod 2014/15,
bodlonodd

95% o'n taliadau
i gyflenwyr meini prawf
Llywodraeth Cymru
odalu 95% o gyflenwyr o
fewn 30 diwrnod.

Busnes Gweithredol

Dengys y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2015 ecwiti trethdalwyr cadarnhaol sy'n cyfateb i £679 miliwn. Yn y dyfodol, caiff ein rhwymedigaethau eu hariannu drwy Gymorth Grant gan Lywodraeth Cymru a'r defnydd o incwm yn y dyfodol. Rydym eisoes wedi ein cymeradwyo i gael cyllid ar gyfer 2015/16. Felly, mae'n briodol mabwysiadu sail busnes gweithredol er mwyn paratoi'r Cyfrifon Blynyddol.

Rheoli'r Ystad

Rydym yn rheoli ystad goedwig gyhoeddus Cymru ar ran Gweinidogion Cymru yn unol â'n polisi caffael a gwaredu a'n strategaeth Fenter. At hynny, mae gennym Gynlluniau Coedwig ar gyfer pob un o'r coedwigoedd, sy'n nodi'r ffordd y caiff pob coedwig ei rheoli er mwyn cyflawni amcanion strategol dros y 25 mlynedd nesaf.

Rydym hefyd wrthi'n gweithio i ddatblygu Cynlluniau Adnoddau Naturiol a fydd yn darparu cyfres o gynlluniau/strategaethau lleol a fydd yn llywio'r gwaith o reoli'r ystad a'r asedau ledled Cymru.

Rheolir y Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol, sy'n eiddo i ni neu sydd wedi'u prydlesu gennym, yn unol â chynllun rheoli cymeradwy, sy'n cynnwys amcanion cadwraeth o bob nodwedd gydnabyddedig o ddiddordeb ac sy'n nodi prosiectau a rhaglenni gwaith angenrheidiol. Caiff y cynlluniau eu hadolygu'n gyson a chaiff y broses angenrheidiol o weithredu'r gwaith a nodir mewn cynlluniau ei gwirio gan ein Tîm Rheoli Cadwraeth, drwy raglen dreigl o adolygiadau/archwiliadau amgylcheddol.

Pensiynau

Datgenir y rhwymedigaeth o ran pensiynau yn yr Adroddiad Blynyddol a'r Cyfrifon ar sail IAS19. Mae'r rhwymedigaeth wedi cynyddu ar gyfer cynllun pensiwn LGPS yn ystod y flwyddyn oherwydd arenillion bondiau gwirioneddol gostyngol, a wrthbwyswyd yn rhannol gan enillion cryf o asedau.

Mae hyn yn wahanol i'r sail a ddefnyddir i gyfrifo cyllid. Cynhaliwyd yr ailbrisiad ffurfiol diwethaf o'r gronfa ar 31 Mawrth 2013 a dangosodd fod y sefyllfa ariannu gyffredinol yn cyfateb i 90%.

Archwilwyr

Archwilir cyfrifon Cyfoeth Naturiol Cymru gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Y ffi archwilio ar gyfer 2014/15 oedd £159,000.

Mae gennym Gynlluniau Coedwig ar gyfer pob un o'r coedwigoedd, sy'n nodi'r ffordd y caiff pob coedwig ei rheoli er mwyn cyflawni amcanion strategol dros y 25 mlynedd nesaf.

Cyflogeion

Yn 2012 cyhoeddodd y Trysorlys adolygiad o drefniadau treth penodeion y sector cyhoeddus er mwyn nodi'r holl drefniadau a allai alluogi penodeion y sector cyhoeddus i leihau eu taliadau treth. Daeth yr adolygiad i'r casgliadau canlynol:

- mae'n rhaid talu'r aelodau uchaf o staff ar y gyflogres, oni bai bod amgylchiadau eithriadol dros dro y byddai angen i'r Swyddog Cyfrifyddu eu cymeradwyo ac na allent bara am fwy na chwe mis
- mae'n rhaid i adrannau (a'u cyrff hyd braich) allu ceisio sicrwydd ffurfiol gan gontractwyr â threfniadau nad ydynt ar y gyflogres sy'n para am fwy na chwe mis ac sy'n costio mwy na £220 y diwrnod, fod rhwymedigaethau o ran treth incwm ac yswiriant gwladol yn cael eu cyflawni. Os na roddir y sicrwydd hwnnw, dylid terfynu contractau
- Mae'n ofynnol i adrannau (a'u cyrff hyd braich) gyflwyno adroddiad ar ganlyniad cymhwyso'r egwyddorion uchod i Senedd y DU fel rhan o'u Hadroddiad Blynyddol a'u Cyfrifon.

Dengys y tablau canlynol ein sefyllfa mewn perthynas â'r casgliadau hyn.

Ar gyfer ymrwymadau nad ydynt ar y gyflogres ar 31 Mawrth 2015, sy'n costio mwy na £220 y diwrnod ac yn para am fwy na chwe mis	Nifer y contractwyr
Cyfanswm yr ymrwymadau presennol ar 31 Mawrth 2015 O'r cyfanswm hwnnw:	34
Nifer yr ymrwymadau sydd wedi bodoli am lai na blwyddyn ar adeg adrodd	18
Nifer yr ymrwymadau sydd wedi bodoli am rhwng blwyddyn a dwy flynedd ar adeg adrodd	15
Nifer yr ymrwymadau sydd wedi bodoli am rhwng dwy a thair blynedd ar adeg adrodd	1
Nifer yr ymrwymadau sydd wedi bodoli am rhwng tair a phedair blynedd ar adeg adrodd	dd/g
Nifer yr ymrwymadau sydd wedi bodoli am bedair blynedd neu fwy ar adeg adrodd	dd/g

Ar gyfer pob ymrwymiad newydd nad yw ar y gyflogres, neu'r rhai sydd wedi para am chwe mis, rhwng 1 Ebrill 2014 a 31 Mawrth 2015, sy'n costio mwy na £220 y diwrnod ac sy'n para am fwy na chwe mis	Nifer y contractwyr
Nifer yr ymrwymadau newydd, neu'r rhai sydd wedi para chwe mis, yn ystod y cyfnod o amser	42
Nifer yr ymrwymadau hyn sy'n cynnwys cymalau cytundebol sy'n rhoi'r hawl i'r adran ofyn am sicrwydd mewn perthynas â rhwymedigaethau treth incwm ac Yswiriant Gwladol.	42
Nifer yr ymrwymadau y gofynnwyd am sicrwydd mewn perthynas â hwy O'r cyfanswm hwnnw	42
Nifer yr ymrwymadau y gofynnwyd am sicrwydd mewn perthynas â hwy ac fe'i cafwyd	40
Nifer yr ymrwymadau y gofynnwyd am sicrwydd mewn perthynas â hwy ond nis cafwyd	2
Nifer yr ymrwymadau a derfynwyd am nad oedd sicrwydd wedi'i gael	n/a

Rheoli Ein Pobl

Ar 31 Mawrth 2015 roedd gennym 1925 o gyflogeion cyfwerth ag amser llawn. Isod ceir dadansoddiad o'n gweithlu yn ôl rhyw ar hyn o bryd.

	Gwryw	Benyw	Cyfanswm
Tîm Gweithredol	8 (73%)	3 (27%)	11
Tîm Arwain	21 (75%)	7 (25%)	28
Pob Cyflogai	1,116 (58%)	809 (42%)	1,925

Rydym wedi rhoi mesurau ar waith i gefnogi ein cyflogeion sy'n nodi bod ganddynt anabledd. Mae ein Polisi Llenwi Swyddi Gwag yn cyfeirio at warantu cyfweliad ar gyfer ymgeiswyr sy'n bodloni gofynion sylfaenol y rôl, sydd hefyd yn gymwys yn fewnol i staff sy'n ceisio dyrchafiad.

Gwneir addasiadau rhesymol, lle y bo'n bosibl, yn dilyn trafodaethau rhwng staff a rheolwyr llinell staff mewn swyddi neu staff sy'n dychwelyd i'r gwaith ar ôl cael anaf neu ddatblygu salwch a allai effeithio ar eu gallu i wneud eu gwaith.

Mae ein Grŵp Defnyddwyr a Gynorthwyr yn helpu i fodloni gofynion penodol staff megis TG a theleffoni er mwyn sicrhau y gall pawb ddefnyddio ein systemau a'n pecynnau TG a luniwyd ar gyfer CNC. Mae'r fenter hon wedi cael derbyniad da - oherwydd yn aml yn y gorffennol ni fyddai anghenion y grŵp penodol hwn wedi cael eu hystyried tan ar ôl i unrhyw systemau newydd gael eu cyflwyno.

Rydym yn annog pawb i gymryd cyfrifoldeb personol am les, iechyd a diogelwch yn y gwaith ac mae rheolwyr llinell yn helpu i gyflawni hyn.

Strategaeth Lles, Iechyd a Diogelwch

Rydym yn gwella lles, iechyd a diogelwch ein staff a'n cwsmeriaid ledled Cymru drwy'r gwaith rydym yn ei wneud a'r ffordd rydym yn ei wneud. Rydym yn annog pawb i gymryd cyfrifoldeb personol am les, iechyd a diogelwch yn y gwaith ac mae rheolwyr llinell yn helpu i gyflawni hyn.

Cymeradwywyd ein Strategaeth Lles, Iechyd a Diogelwch gyntaf gan Fwrdd CNC ym mis Mawrth 2015 ac mae'n darparu'r fframwaith lle y bydd y sefydliad cyfan yn gweithio i wella ein dull o ymdrin â lles, iechyd a diogelwch. Mae'r Strategaeth yn adeiladu ar ganfyddiadau ein harolwg Lles, Iechyd a Diogelwch cyntaf (Adnodd Hinsawdd Diogelwch y Labordy Iechyd a Diogelwch) ym mis Rhagfyr 2014. Mesurodd yr arolwg hwn agweddau a chanfyddiadau ein staff o ran Lles, Iechyd a Diogelwch. Ar hyn o bryd mae ein perfformiad yn gyfartalog, o'i gymharu â meincnodau allanol, ar gyfer ymddygiad, ymddiriedaeth, defnyddioldeb gweithdrefnau ac agwedd grŵp cyfoedion. Mae ychydig islaw'r cyfartaledd mewn perthynas ag ymrwymiad sefydliadol, ymgysylltu, adnoddau a chofnodi damweiniau ac achosion y bu ond y dim iddynt ddigwydd.

Caiff ein Strategaeth ei rhoi ar waith drwy gynllun gwella tair blynedd, ac fe'i hategir gan Bolisi diwygiedig a Fframwaith Llywodraethu. Bydd y pecyn cyffredinol hwn yn ein galluogi i gyflawni ein huchelgais i sicrhau sgorau arolygon sy'n debyg i sefydliad sy'n perfformio'n dda.

Gwnaed gwelliannau i'n systemau gwybodaeth am Les, Iechyd a Diogelwch. Mae staff bellach yn defnyddio AssessNET i gofnodi damweiniau ac achosion y bu ond y dim iddynt ddigwydd. Mae'r cam cadarnhaol hwn yn golygu nad ydym yn dibynnu ar systemau etifeddol mwyach ac yn sicrhau y cesglir gwybodaeth a dysgu gwerthfawr er mwyn gwella ein perfformiad o ran iechyd a diogelwch. Mae pob gweithiwr unigol a phob gweithiwr o bell bellach wedi trosglwyddo i StaffCall, gan sicrhau bod eu symudiadau yn cael eu cofnodi ac y gellir dod o hyd iddynt os bydd damwain neu argyfwng.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf cyflwynwyd nifer o bolisiau mewn perthynas â lles ac iechyd galwedigaethol a chyhoeddwyd trefniadau dros dro i CNC ar gyfer iechyd galwedigaethol a rhoi cymorth i gyflogeion.

Mae gweithgarwch ymgysylltu â staff drwy'r pwyllgor Lles, Iechyd a Diogelwch Cenedlaethol a fforymau rhanbarthol yn dod yn fwy effeithiol wrth i ni rannu arfer da a phwyntiau dysgu ym mhob rhan o Cyfoeth Naturiol Cymru gan ddefnyddio adnoddau cyfathrebu newydd gan gynnwys y Fewnrwyd, Yammer, rhybuddion iechyd a diogelwch (HASA), hysbysfyrddau a rhaedrau.

Dangosodd ein cyfraddau absenoldeb oherwydd salwch ar 31 Mawrth 2015 fod pob cyflogai wedi colli 6.32 diwrnod, ar gyfartaledd, sy'n cyfateb i 2.9%. Roedd hyn yn erbyn targed o hyd at saith diwrnod a gollwyd, ar gyfartaledd, sy'n cyfateb i 3.1% o'r diwrnodau gwaith sydd ar gael.

Cynllun Ymadael Gwirfoddol

Bu ein polisi ymadael gwirfoddol ar waith ers mis Gorffennaf 2013 ac mae'n ymdrin yn benodol â rhaglenni ailstrwythuro a newid sy'n cwmpasu'r sefydliad cyfan lle y bu'n rhaid gwneud arbedion effeithlonrwydd drwy leihau nifer y staff.

Eleni cynhaliwyd ein hail gynllun yn dilyn cais llwyddiannus a wnaed drwy Gronfa 'Buddsoddi i Arbed' Llywodraeth Cymru. Roedd dyluniad y cynllun yn cyd-fynd â Chynllun lawndal y Gwasanaeth Sifil a Phrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Cynigiwyd telerau cyfatebol i staff a oedd yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS) neu a oedd yn dal i fod yn gymwys i ymuno ag ef.

Rhoddodd y cynllun diweddar ganiatâd i 58 o aelodau o staff ymadael am gost o £2.9 miliwn gyda chyfnod ad-dalu o 14 mis, ar gyfartaledd. Fel rhan o'i ddyluniad, ystyriodd y cynllun bob cais yn erbyn blaenoriaethau sefydliadol ac amcanion busnes, ac amcanion rhaglenni newid.

Nid ydym yn cynllunio ar gyfer unrhyw gynlluniau ymadael agored pellach a fydd yn cwmpasu'r sefydliad cyfan. Fodd bynnag, rydym wrthi'n ystyried datblygu polisi a phroses er mwyn darparu ar gyfer ymadawiadau gwirfoddol dewisol unigol a ategir gan achos busnes cymeradwy.

Dysgu a datblygu

Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod ein staff yn parhau i ddysgu a datblygu ac yn ystyried bod buddsoddi mewn dysgu yn strategaeth allweddol i sicrhau llwyddiant y sefydliad.

Mae ein staff yn cynnwys gweithwyr â llaw, gweithwyr proffesiynol ac arbenigwyr blaenllaw yn eu meysydd amgylcheddol. Felly, fel sefydliad, mae gennym amrywiaeth eang o sgiliau a galluoedd. Er ein bod yn helpu staff i ennill cymwysterau a chynyddu nifer yr unigolion sy'n aelodau o gymdeithasau proffesiynol, rydym hefyd yn gweithio gyda'n harbenigwyr mewnol i ddatblygu cyrsiau sy'n seiliedig ar

anghenion ein gweithlu. Mae'n hanfodol sicrhau bod cynnwys cyrsiau yn symud i ffwrdd oddi wrth gynnwys etifeddol a'i fod yn cyd-fynd yn agosach â'n gofynion yn y dyfodol.

Yn dilyn llwyddiant ein naw prentis TG a gwblhaodd eu hyfforddiant eleni, rydym yn gweithio gyda phartneriaid busnes a phartneriaid addysgol er mwyn ymestyn yr hyn a gynigir gennym o ran prentisiaethau i gynnwys mwy o feysydd tir, gan ganolbwyntio ar Reoli Adnoddau Naturiol.

Cydraddoldeb ac amrywiaeth

Er mwyn cydnabod pa mor bwysig yw cydraddoldeb ac amrywiaeth i'n pobl, ein hymwelwyr a'n cwsmeriaid, rydym wedi datblygu'r agenda Cydraddoldeb ac Amrywiaeth yn gyflym. Rydym wedi profi nifer o lwyddiannau allweddol yn ystod y 12 mis diwethaf.

- Llwyddwyd i benodi Uwch Gynghorydd Cydraddoldebau er mwyn helpu i ymgorffori cydraddoldeb ac amrywiaeth ym mhopeth a wnawn.
- Hefyd, mae gennym Fforwm Cydraddoldeb ac Amrywiaeth newydd sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'n Bwrdd, ein Tîm Gweithredol, pob un o'n hwyth Cyfarwyddiaeth, ein Rhwydweithiau Staff a'n Hundebau Llafur. Mae'r Fforwm Cydraddoldeb ac Amrywiaeth yn cyfarfod bob tri mis ac fe'i cadeirir gan Gyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio Sefydliadol a Rheoli Pobl.
- Cymeradwywyd ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol gan Fwrdd CNC ym mis Mawrth 2015 ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Ebrill 2015. Mae'n amlinellu i staff a'r cyhoedd sut rydym yn bwriadu cyflawni ein hymrwymiad i fod yn sefydliad sy'n hyrwyddo cydraddoldeb a hawliau dynol. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, gwnaethom gynnal chwe sesiwn ymgysylltu yn fewnol ac yn allanol yn y gogledd, y canolbarth a'r de a helpodd i lywio ein hamcanion allweddol. Yn dilyn y sesiynau cyhoeddwyd yr amcanion drafft er mwyn ymgynghori â'r cyhoedd rhwng mis Hydref 2014 a mis Ionawr 2015.
- Er mwyn cyflawni ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, rydym wedi datblygu Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb. Mae'r cynllun hwn yn ddogfen fyw sy'n canolbwyntio ar y meysydd yr ystyriwn fod angen i ni eu datblygu fel sefydliad drwy ein gwerthoedd a'n hymddygiad. Adolygir y cynllun yn rheolaidd gan ein Fforwm Cydraddoldeb ac Amrywiaeth. Mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2015-2019, y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb a'n Hadroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb ar gyfer 2014-2015 i gyd ar gael ar ein gwefan.

Fel un o Hyrwyddwyr Amrywiaeth Stonewall Cymru, rydym wedi ein meincnodi am yr ail flwyddyn ac fel cyflogwr o ddewis rydym wedi codi o'r 296ed safle yn 2014 i'r 238fed safle yn 2015

sydd **58** safle yn uwch.

- Rydym wedi datblygu ein proses o Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb o fewn CNC sy'n ein helpu i asesu'r effaith gadarnhaol a negyddol y gallai ein cynlluniau, ein prosiectau a'n polisiau newydd neu ddiwygiedig eu cael.
- Fel un o Hyrwyddwyr Amrywiaeth Stonewall Cymru, rydym wedi ein meincnodi am yr ail flwyddyn ac fel cyflogwr o ddewis rydym wedi codi o'r 296ed safle yn 2014 i'r 238fed safle yn 2015, sydd 58 safle yn uwch. Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod y cynnydd hwn yn parhau.
- Sefydlwyd rhwydweithiau staff llwyddiannus eraill yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, y Grŵp Defnyddwyr a Gynorthwyr (TG a Theleffoni) a'n rhwydwaith ffydd cyntaf, sef y Gymdeithas Gristnogol. Bwriedir sefydlu rhagor o rwydweithiau yn ystod y flwyddyn sydd i ddod.

Y Gymraeg

Rydym am ddefnyddio'r Gymraeg a datblygu'n sefydliad naturiol ddwyieithog lle y gall cwsmeriaid a staff wneud busnes yn eu dewis iaith. Mae ein rhaglen hyfforddiant iaith Gymraeg, a lansiwyd ym mis Mehefin 2014, yn rhoi cyfle i bob aelod o'n staff ddysgu Gymraeg at ddibenion gwaith. Ymhlith llwyddiannau'r rhaglen hon mae'r canlynol:

- dilynodd mwy na 250 o aelodau o'n staff heb unrhyw sgiliau iaith Gymraeg y cwrs undydd "Cyfarch" a'u galluogodd i ynganu enwau lleoedd, enwau personol a chyfarchion sylfaenol yn Gymraeg, sef y safon ofynnol o ran y Gymraeg a ddisgwylir gan bob un o'n staff o fewn y sefydliad
- dechreuodd 139 o aelodau o'n staff fynd i ddosbarthiadau "Mynediad 1" (Dechreuwyr 1) ym mis Medi 2014 mewn gwahanol swyddfeydd ledled Cymru
- mae 116 o aelodau o staff yn mynd i ddosbarthiadau Cymraeg ar wahanol lefelau mewn Canolfannau Hyfforddiant Iaith Gymraeg ledled Cymru.

Lansiwyd cynllun mentora sy'n rhoi rhagor o gymorth i'n dysgwyr a'r cyfle i ymarfer yr hyn y maent wedi'i ddysgu yn y dosbarth yn anffurfiol gyda siaradwyr Cymraeg rhugl. Gwnaethom barhau i roi'r Cynllun Iaith Gymraeg ar waith ym mhob Cyfarwyddiaeth gydag aelodau ein Grŵp Pencampwyr yn gweithredu'n gydgyssylltwyr ym mhob rhan o'r busnes.

Fel sefydliad rydym wedi cymryd rhan yn Ymchwiliad Safonau Comisiynydd y Gymraeg, gan roi tystiolaeth er mwyn dangos sut y gallem gydymffurfio â'r Safonau a nodir yn yr ymchwiliad.

Rydym am ddatlgyu'n sefydliad yn un naturiol ddwyieithog. I gyflawni'r nod hyn fe fynychodd

139 o'n staff ddosbarthiadau Cymraeg i ddechreuwyr ym Medi 2014

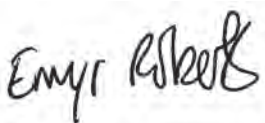
Adroddiadau Amgylcheddol Corfforaethol

Dros y blynyddoedd sydd i ddod, rydym am osod esiampl yng Nghymru mewn meysydd gan gynnwys y ffordd rydym yn rheoli ac yn defnyddio carbon, gwastraff, dŵr a thir (fel y nodir yn ein cynlluniau Corfforaethol a Busnes). Ceir adroddiad corfforaethol, ar effaith amgylcheddol ein sefydliad ein hunain, yn Atodiad 2.

Ymhlith yr uchafbwyntiau eleni mae'r canlynol:

- Llwyddwyd i gadw ein hardystiad o dan ISO14001 a Safon Sicrwydd Coetir y DU (UKWAS) yn dilyn archwiliadau a phroses ddilysu allanol annibynol – sy'n dangos ein hymrwymiad ein hunain i gyrraedd y safonau amgylcheddol uchaf posibl fel sefydliad
- Lleihawyd ein hól troed carbon mewn perthynas â defnydd ynni adeiladau a theithio 5.6% (gan ragori ar ein targed, sef 5%) a'n hól troed carbon cyffredinol 1.9%.

Yn ystod y blynyddoedd sydd i ddod, byddwn yn parhau i wella ein hadroddiadau amgylcheddol corfforaethol gan weithio tuag at Adroddiadau Integredig.

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 17 Gorffennaf 2015

Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol

Polisi Cydnabyddiaeth Ariannol

Mae'r Bwrdd wedi sefydlu Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol er mwyn ystyried materion sy'n ymwneud â chyflog ac amodau cyflogaeth yr aelodau uchaf o staff a strategaeth gyflog gyffredinol ar gyfer pob aelod o staff a gyflogir gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC). Roedd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol yn cynnwys pedwar Aelod anweithredol o'r Bwrdd (pump nes i aelod o'r bwrdd adael yng nghanol y flwyddyn). Mae'r Cadeirydd yn aelod ex officio o'r Pwyllgor.

Pennir cydnabyddiaeth ariannol y Cadeirydd ac Aelodau'r Bwrdd gan Weinidogion Cymru. Mae cydnabyddiaeth ariannol uwch gyflogeion (aelodau'r Tîm Gweithredol) yn seiliedig ar delerau ac amodau CNC. Nid yw'r polisi cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer yr aelodau uchaf o staff yn amodol ar gydfargeinio a phennir y pecyn cydnabyddiaeth ariannol drwy gyfeirio at set o rolau meincnodi yn y gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru ac mewn sefydliadau tebyg yn y DU. Mae symud ymlaen tuag at y meincnod (sef y gyfradd ar gyfer y swydd) yn amodol ar berfformiad boddhaol. Dim ond ar sail perfformiad eithriadol y defnyddir y ddau bwynt cyflog uchaf.

Mae cytundeb partneriaeth gymdeithasol ar waith a phennir telerau ac amodau ar gyfer pob aelod arall o staff drwy gydgytundeb â'r partneriaid cymdeithasol. Mae Llywodraeth Cymru yn cymeradwyo unrhyw newidiadau i gyflog, telerau ac amodau ac yn rhoi cylch gwaith cyflog i CNC y mae'n rhaid iddo gyflawni o'i fewn. Llwyddwyd i negodi cytundeb cyflogau ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2013 a 30 Mehefin 2015 ym mis Tachwedd 2013.

Yn 2014/15 rhoddodd CNC becyn buddion cyflawn ar waith sy'n bodloni'r gofynion busnes ac yn sefydlu CNC yn gyflogwr o ddewis.

Contractau Gwasanaeth

Gwneir pob penodiad i'r Bwrdd ar ran y Gweinidog Cyfoeth Naturiol. Fel arfer gwneir penodiadau am ddwy neu dair blynedd.

Disgwylir i'r Prif Weithredwr ac aelodau'r Tîm Gweithredol gael eu cyflogi o dan gontractau parhaol. Gwneir penodiadau yn unol â'n polisi recriwtio, sy'n ei gwneud yn ofynnol i bobl gael eu penodi ar sail teilyngdod ac ar sail cystadleuaeth deg ac agored.

Oni nodir fel arall isod, mae aelodau'r Tîm Gweithredol a gwmpesir gan yr adroddiad hwn yn dal swyddi sy'n ben agored. Mae'n ofynnol i'r swyddogion hyn roi tri mis o rybudd. Mae'n ofynnol i aelodau'r Bwrdd roi tri mis o rybudd eu bod yn bwriadu gadael.

Hawliadau Cyflog a Phensiwn

Mae'r adrannau canlynol yn rhoi manylion am gydnabyddiaeth ariannol aelodau'r Bwrdd a chydabyddiaeth ariannol a buddion pensiwn aelodau'r Tîm Gweithredol. Nid oes gan Aelodau'r Bwrdd hawl i ymuno â Phrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil na chael buddiannau eraill. Byddai dod â phenodiad i ben yn gynnar, ac eithrio o ganlyniad i gamymddwyn, yn arwain at roi iawndal i aelodau'r Tîm Gweithredol yn unol â Chynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil. Nid oes gan aelodau'r Bwrdd hawl i gael iawndal.

Cydnabyddiaeth ariannol (archwiliedig) Aelodau'r Bwrdd

Aelod o'r Bwrdd	Contract Cyflogaeth	Cyflog 2014/15 (ystod o £5000)	Cyflog 2013/14 (ystod o £5000)
Dr Michael Brooker	01-11-12 to 31-10-14	10-15	20-25
Y Parch Hywel Davies	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Dr Madeleine Havard	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Dr Ruth Hall ⁴	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Mr Harry Legge-Bourke ⁴	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Mr Andy Middleton ^{4,5}	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Yr Athro Peter Matthews	01-08-12 to 31-08-15	50-55	50-55
Mr Nigel Reader ²	01-11-12 to 31-10-15	25-30	25-30
Mr Morgan Parry ¹	01-11-12 to 31-10-14	0	15-20
Yr Athro Lynda Warren ⁴	01-11-12 to 31-10-15	20-25	20-25
Syr Paul Williams ³	01-11-12 to 31-10-15	25-30	25-30

1 Er mawr tristwch bu farw Morgan Parry ar 4 Ionawr 2014.

2 Nigel Reader yw Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg.

3 Syr Paul Williams yw Cadeirydd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a'r Grŵp Cynghori ar Bontio.

4 Ailbenodwyd yr aelodau hyn am flwyddyn arall o fis Tachwedd 2014 tan 31 Hydref 2015.

5 Andy Middleton is Chair of the Protected Sites Committee.

Cydnabyddiaeth ariannol (archwiliedig) y Tîm Gweithredol

Un cyfanswm ar gyfer cydnabyddiaeth ariannol										
Aelod o'r Tîm Gweithredol	Cyflog		Taliadau yn Gysylltiedig â Pherfformiad ⁴		Buddiannau mewn da ⁵		Buddion pensiwn ⁶		Cyfanswm	
	(ystod o £5000)		(ystod o £5000)		(£100 agosaf)		(£100 agosaf)		(ystod o £5000)	
	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14
Dr Emyr Roberts (Prif Weithredwr)	145-150	140-145	0	0	0	0	61,000	41,000	205-210	185-190
Martin Britton ¹	125-130	105-110		0	0	0	0	0	125-130	105-110
Martin Britton ²	15-20	0	0	0	0	0	6,000	0	20-25	0
Ceri Davies	95-100	90-95	0	5-10	2000	1,700	24,000	67,000	120-125	170-175
Elizabeth Davis ³	35-40	105-110	0	0	0	0	59,000	80,000	90-95	185-190
Ashleigh Dunn ⁷	30-35	0	0	0	0	0	12,000	0	45-50	0
Graham Hillier	90-95	90-95	0	5-10	3600	3,300	21,000	43,000	115-120	145-150
Kevin Ingram	90-95	85-90	0	0	2600	2,400	53,000	54,000	145-150	145-150
Tim Jones	85-90	85-90	0	0	2400	2,300	30,000	194,000	120-125	280-285
Trefor Owen	90-95	90-95	0	0	0	0	17,000	139,000	105-110	230-235
Niall Reynolds	75-80	75-80	0	5-10	0	0	19,000	9,000	90-95	95-100
Catherine Smith ⁸	70-75	0	0	0	0	-	23,000	0	90-95	0

¹ Cyflawnodd Martin Britton rôl y Prif Swyddog Gwybodaeth ar y Tîm Gweithredol o dan contract â'i asiantaeth gyflogaeth tan fis Ionawr 2015. Cymeradwywyd a chefnogwyd y cam gweithredu hwn gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol, yn seiliedig ar yr amgylchiadau eithriadol a oedd yn gysylltiedig â throsglwyddo i un system TGCh a'i datblygu ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru. Ar gyfer 2014/15 mae'r ffigur a nodir fel ei gyflog uchod yn cyfateb i'r costau asiantaeth yr aed iddynt gan CNC (heb gynnwys treuliau) rhwng 1 Ebrill 2014 a mis Ionawr 2015. Yn ystod 2013/14 ariannwyd rhan o'r costau asiantaeth gan Lywodraeth Cymru.

² Yn dilyn adolygiad gan y Prif Weithredwr ac ar ôl cael cadarnhad gan y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol penderfynwyd penodi Prif Swyddog Gwybodaeth parhaol drwy gystadleuaeth agored. Martin Britton oedd yr ymgeisydd llwyddiannus ac mae bellach yn un o gyflogeion llawn CNC a nodir y costau cyflog perthnasol ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Chwefror 2015 a mis Mawrth 2015 uchod hefyd. Y cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn yw £90-95,000.

³ Roedd Elizabeth Davis yn gweithio fel rhan o Raglen Cymru Fyw Llywodraeth Cymru ac ar secondiad ffurfiol o Lywodraeth Cymru rhwng 1 Ebrill 2013 a 31 Gorffennaf 2014. Y cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn yw £105-110,000.

⁴ Dyfarnwyd taliadau yn gysylltiedig â pherfformiad cytundebol i dri chyn-aelod o staff Asiantaeth yr Amgylchedd yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'u perfformiad yn 2012/13.

⁵ Yn ymwneud â darparu car dynodedig.

⁶ Cyfrifir gwerth buddion pensiwn a gronwyd yn ystod y flwyddyn fel (y cynnydd gwirioneddol mewn pensiwn wedi'i luosi ag 20) a (y cynnydd gwirioneddol mewn unrhyw gyfandaliad) llai (cyfraniadau a wnaed gan yr unigolyn). Nid yw'r cynnydd gwirioneddol yn cynnwys cynnydd oherwydd chwyddiant nac unrhyw gynydd neu leihad sydd i'w briodoli i drosglwyddo hawliau pensiwn.

⁷ Penodwyd Ashleigh Dunn yn Gyfarwyddwr Datblygu Sefydliadol a Rheoli Pobl ar 17 Tachwedd 2014. Mae'r ffigurau a ddyfynnir ar gyfer y cyfnod rhwng 17/11/14 a 31/3/15. Y cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn yw £90-95,000.

⁸ Penodwyd Catherine Smith yn Gyfarwyddwr Cysylltiadau Allanol a Chyfathrebu ar 22 Ebrill 2014. Mae'r ffigurau a ddyfynnir ar gyfer y cyfnod rhwng 22/4/14 a 31/3/15. Y cyflog cyfwerth â blwyddyn lawn yw £75-80,000.

⁹ Tan 5 Tachwedd 2014.

Cyflog

Mae cyflog yn cynnwys symiau pensynadwy a symiau nad ydynt yn bensynadwy ac mae'n cynnwys cyflog gros, goramser ac unrhyw lwfansau neu daliadau sy'n agored i drethiant y DU. Nid yw'n cynnwys symiau a delir er mwyn ad-dalu treuliau yr aed iddynt yn uniongyrchol wrth gyflawni dyletswyddau unigolyn.

Cyflog yn Gysylltiedig â Pherfformiad

Nid oes unrhyw gynllun cyflog yn gysylltiedig â pherfformiad ar waith ar gyfer y Tîm Gweithredol.

Buddiannau mewn da

Mae gwerth ariannol buddiannau mewn da yn cwmpasu unrhyw fuddiannau a ddarperir gan y cyflogwr ac a gaiff eu trin gan Cyllid a Thollau EM yn dâl trethadwy. Mae'r rhai a ddangosir uchod yn ymwneud â darparu ceir ar brydles.

Ni dderbyniodd yr un o Aelodau'r Bwrdd nac unrhyw uwch aelod o staff unrhyw gydnabyddiaeth ariannol heblaw'r hyn a nodir uchod.

Lluosrifau Cyflog

Mae'n ofynnol i Cyfoeth Naturiol Cymru a chyrrff tebyg ddatgelu'r gydberthynas rhwng cydnabyddiaeth ariannol y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog uchaf yn eu sefydliad a chydabyddiaeth ariannol ganolrifol gweithlu'r sefydliad. Mae cyfanswm y gydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys cyflog, cyflog yn gysylltiedig â pherfformiad anghyfunol a buddiannau mewn da. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr na gwerth trosglwyddo pensiynau sy'n gyfwerth ag arian parod.

Cydnabyddiaeth ariannol wedi'i bandio'r Cyfarwyddwr a gafodd y cyflog uchaf yn y flwyddyn ariannol 2014/15 oedd £145,000-£150,000 (2013/14 £140,000-£145,000). Roedd hyn 5.0 gwaith (2013/14 5.3 gwaith) yn fwy na chydabyddiaeth ariannol ganolrifol y gweithlu, sef £29,535 (2013/14 £27,370). Mae'r newid mewn cyflog canolrifol i'w briodoli i ddyfarniad cyflog, newidiadau i broffil y gweithlu o ganlyniad i'r cynllun ymadael gwirfoddol a'r pecyn buddion cyflawn a roddwyd ar waith.

Buddion Pensiwn

Aelod o'r Tîm Gweithredol	Pensiwn Cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn ar 31/3/15 £000	Cyfundaliad Cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn ar 31/3/15 £000	Cynnydd Gwirioneddol mewn pensiwn ar ôl cyrraedd oedran pensiwn £000	Cynnydd gwirioneddol mewn Cyfundaliad Cronedig ar ôl cyrraedd oedran pensiwn £000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) ar 31/03/15 £000	Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) ar 31/03/15 £000	Cynnydd Gwirioneddol mewn CETV £000
Dr Emyr Roberts (Prif Weithredwr)	60-65	180-185	2.5-5	7.5-10	1248	1137	53
Martin Britton ¹	0-5	0	0-2.5	0	3	0	1
Ceri Davies	30-35	60-65	0-2.5	(0-2.5)	533	497	7
Elizabeth Davis ²	40-45	120-125	2.5-5	10-12.5	882	805	71
Ashleigh Dunn ³	0-5	0	0-2.5	0	10	0	7
Graham Hillier	50-55	15-20	0-2.5	(0-2.5)	714	667	9
Kevin Ingram	25-30	35-40	2.5-5	0-2.5	303	259	24
Tim Jones	30-35	100-105	0-2.5	5-7.5	611	557	22
Trefor Owen	40-45	0	0-2.5	0	633	590	10
Niall Reynolds	30-35	65-70	0-2.5	(0-2.5)	546	512	6
Catherine Smith ⁴	0-5	0	0-2.5	0	13	0	7
Clive Thomas	15-20	55-60	0-2.5	2.5-5	327	296	14

1 o 1/2/15
2 i 31/7/14
3 o 17/11/14
4 o 22/4/14

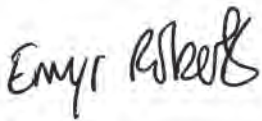
Gwerthoedd Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod

Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu a aseswyd yn actiwaraidd o fuddiannau'r cynllun pensiwn sydd wedi'u cronni gan aelod ar adeg benodol. Y buddiannau a gaiff eu prisio yw buddiannau cronedig yr aelod ac unrhyw bensiwn amodol priod sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn er mwyn diogelu buddion pensiwn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn penderfynu trosglwyddo'r buddiannau a gronnwyd yn ei hen gynllun. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn ymwneud â'r buddiannau a gronnwyd gan yr unigolyn o ganlyniad i'w aelodaeth lawn o'r cynllun pensiwn, nid dim ond ei wasanaeth mewn swydd ar lefel uwch y mae datgeliad yn gymwys iddo.

Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fuddiant pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddiant pensiwn ychwanegol sydd wedi'i gronni i'r aelod o ganlyniad i brynu buddion pensiwn ychwanegol ar ei draul ei hun. Cyfrifir CETVs yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) 2008 ac nid ydynt yn ystyried unrhyw leihad gwirioneddol neu bosibl mewn buddiannau sy'n deillio o Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan fydd buddion pensiwn yn cael eu codi.

Cynnydd gwirioneddol mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronodig oherwydd chwyddiant, cyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (yn cynnwys gwerth unrhyw fuddiannau a drosglwyddwyd o gynllun pensiwn neu drefniant arall) ac yn defnyddio ffactorau cyffredin prisio'r farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 17 Gorffennaf 2015

Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

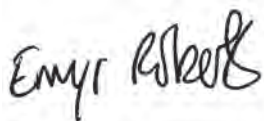
O dan baragraff 23 (1) o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 roedd yn ofynnol i Cyfoeth Naturiol Cymru lunio, ar gyfer pob blwyddyn ariannol, Ddatganiad o Gyfrifon ar y ffurf ac ar y sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon.

Paratoir y cyfrifon ar sail croniadau a rhaid iddynt roi darlun cywir a theg o sefyllfa Cyfoeth Naturiol Cymru a'r incwm a'r gwariant, newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a'r llifau arian parod ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n ofynnol i'r Swyddog Cyfrifyddu fodloni gofynion Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth (FReM) a gwneud y canlynol yn benodol:

- dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol a chymhwyso polisiau cyfrifyddu addas yn gyson llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol
- llunio barn ac amcangyfrifon ar sail resymol
- nodi p'un a ddilynwyd safonau cyfrifyddu cymwys, fel y'u nodwyd yn y Llawlyfr, a datgelu ac egluro unrhyw wyriadau perthnasol yn y datganiadau ariannol.
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes byw.

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol ar gyfer Llywodraeth Cymru wedi dynodi Prif Weithredwr Cyfoeth Naturiol Cymru yn Swyddog Cyfrifyddu. Cyfrifoldebau'r Prif Weithredwr fel y Swyddog Cyfrifyddu yw priodoldeb a rheoleidd-dra'r arian cyhoeddus y mae'n atebol amdano; cadw cyfrifon priodol; gweinyddu'n ddoeth ac yn ddarbodus; osgoi gwastraff ac afradlondeb; a defnyddio'r holl adnoddau yn effeithlon ac yn effeithiol fel y nodir ym Memorandwm Swyddog Cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymrus.

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 17 Gorffennaf 2015

Datganiad Llywodraethu

Fel Swyddog Cyfrifyddu dynodedig Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC), rwy'n gyfrifol am gynnal system gadarn o reolaeth fewnol sy'n ategu'r gwaith o gyflawni ein nodau a'n hamcanion. Rwyf hefyd yn gyfrifol am ddiogelu arian cyhoeddus ac asedau'r sefydliad drwy roi trefniadau priodol ar waith ar gyfer llywodraethu ein materion ac arfer ein swyddogaethau yn effeithiol. O ganlyniad, rwy'n gyfrifol yn bersonol am y datganiad llywodraethu hwn. Disgrifir cwmpas llawn fy nghyfrifoldeb ym Memorandwm Swyddog Cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymru a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Yn y Datganiad Llywodraethu hwn, sef yr ail i mi ei lunio, rwyf wedi nodi'r canlynol er mwyn dangos sut rwyf wedi cyflawni'r rôl hon.

- Ein Fframwaith Llywodraethuk
- Rôl a chyfrifoldebau ein Bwrdd a'n his-bwyllgorau
- Rôl a chyfrifoldebau ein Tîm Gweithredol
- Systemau i adolygu rheolaeth fewnol
- Ein fframwaith rheoli risg a'r gwaith o'i ddatblygu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n fodd i gyfarwyddo a rheoli'r sefydliad wrth iddo gyflawni ei weithgareddau. Nodir ein model yn nogfen y Fframwaith Llywodraethu, a luniwyd gan Lywodraeth Cymru mewn ymgynghoriad â ni, ac mae'n nodi cwmpas y ffordd rydym yn gweithredu ac o dan ba delerau ac amodau y mae Gweinidogion Cymru yn rhoi cymorth grant.

Bu'r Fframwaith Llywodraethu ar waith ers 1 Ebrill 2013, ac fe'i cyflawnir gan y Bwrdd a'r Tîm Gweithredol sy'n datblygu ac yn gweithredu polisiâu sefydliadol yn unol â chynghor a chanllawiau deddfwriaethol a phroffesiynol. Mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, cynhaliwyd adolygiad ffurfiol o'r Fframwaith yn ystod haf 2014. Cytunwyd bod y Fframwaith yn gweithio'n dda a dim ond mân newidiadau a wnaed i'r ddogfen.

Mae'r polisiâu hyn yn ffurfio ein system rheolaeth fewnol, y bwriedir iddi reoli risg yn rhesymol yn hytrach na dileu pob risg o fethu â chyflawni'r nodau a'r amcanion yn gyfan gwbl. Dim ond sicrwydd rhesymol ac nid sicrwydd pendant o effeithiolrwydd y gall rheolaeth fewnol ei ddarparu felly. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus y bwriedir iddi wneud y canlynol: nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni ein nodau a'n hamcanion; gwerthuso'r tebygolrwydd y caiff y risgiau hyn eu gwireddu a'r effaith pe'u gwireddid; a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Bu'r fframwaith llywodraethu a ddisgrifir uchod ar waith am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a chyfrifon, ac mae'n unol a'r arweiniad.

Bu'r flwyddyn adrodd hon yn flwyddyn heriol arall gyda rhaglen newid sylweddol. Rwyf i a'm Tîm Gweithredol wedi canolbwyntio'n bennaf ar osod y sylfeini ar gyfer ein sefydliad ac rydym wedi mynd ati'n fwriadol i geisio sicrhau bod y rhaglen newid yn cael ei chyflawni cyn gynted â phosibl.

Penodir aelodau ein Bwrdd gan Weinidogion Cymru yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Penodiadau gan Weinidogion i Gyrrff Cyhoeddus. Ar hyn o bryd mae gennym 10 aelod, a arweinir gan y Cadeirydd yr Athro Peter Matthews, sy'n atebol i'r Gweinidog Cyfoeth Naturiol. Fel y Prif Weithredwr a'r Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n aelod Gweithredol o'r Bwrdd. Mae gweddill y Bwrdd yn cynnwys wyth aelod anweithredol. Ein rôl a'n cyfrifoldeb yw:

- rhoi cyfeiriad ac arweinyddiaeth strategol, gan lywio perfformiad a'n dwyn i gyfrif yn erbyn ein cynlluniau strategol a chorfforaethol
- sicrhau priodoldeb, rheoleidd-dra, darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiol o ran y ffordd y mae'r corff yn gweithredu a chydymffurfiaeth â saith Egwyddor Bywyd Cyhoeddus (egwyddorion Nolan)
- sicrhau ein bod yn cyflawni ein dyletswyddau statudol a rheoliadol, yng ngoleuni'r cyfryw arweiniad a chyfeiriad ag y gall Gweinidogion eu rhoi
- hyrwyddo'r sefydliad a'i nodau a'i amcanion. Bod yn fodel rôl i staff a rhanddeiliaid
- cydweithio i feithrin cydberthnasau â phob rhanddeiliad gan gynnwys Llywodraeth Cymru, busnesau, cymunedau a staff a'u cynrychiolwyr
- dangos safonau uchel o ran llywodraethu corfforaethol bob amser, gan gynnwys drwy ddefnyddio'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg er mwyn helpu i fynd i'r afael â risgiau ariannol allweddol a risgiau eraill.

Rydym yn gweithredu yn unol â'r egwyddorion a nodir yn y Cod Ymarfer Da ar gyfer Llywodraethu Corfforaethol a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM. Eleni rydym wedi canolbwyntio ar ddatblygu ein dull o reoli perfformiad, gan nodi blaenoriaethau ar gyfer ein Cynllun Busnes ar gyfer 2015/16 a chytuno ar nifer o Gynlluniau Galluogi er mwyn helpu i gyflawni ein Cynllun Corfforaethol. Rydym hefyd wedi

gwneud penderfyniadau yn seiliedig ar dystiolaeth ynghylch deorfeydd CNC a chyflenwi afonydd yng Nghymru ag eogiaid, yn ogystal â llunio polisi yn benodol i Gymru ar drwyddedu cynlluniau ynni dŵr. Rydym hefyd wedi cefnogi rhaglen ddeddfwriaethol Llywodraeth Cymru drwy sesiynau penodol ar Fil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, Bil yr Amgylchedd a'r Bil Cynllunio.

Rydym wedi cynnal saith cyfarfod a oedd yn agored i'r cyhoedd yn ystod y flwyddyn ledled Cymru. Ymhlith yr eitemau sefydlog ar ein hagenda mae'r canlynol: y wybodaeth ddiweddaraf am faterion strategol a gweithredol gan y Cadeirydd, y Prif Weithredwr, Pwyllgorau, Grwpiau'r Bwrdd, y Pwyllgor Cyllid a pherfformiad o ran cyflawni'r Cynllun Busnes. Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod ein trefniadau llywodraethu yn dryloyw, yn agored ac yn hygyrch i bawb. Er mwyn helpu i gyflawni'r ymrwymiad hwn rydym yn cyhoeddi amrywiaeth eang o wybodaeth am ein gwaith ar ein gwefan, gan gynnwys papurau i'w hystyried gan y Bwrdd cyn y cyfarfodydd hynny a gynhelir yn gyhoeddus. Mae dyddiadau pob cyfarfod a gynhelir yn y dyfodol ac agendâu, papurau a chofnodion blaenorol ar gael ar ein gwefan www.cyfoethnaturiol.cymru

	Nifer y cyfarfodydd posibl	Cyfarfodydd a fynychwyd
Yr Athro Peter Matthews (Cadeirydd)	7	7
Dr Mike Brooker*	7	3
Y Parch Hywel Davies	7	4
Dr Ruth Hall	7	7
Dr Madeleine Havard	7	7
Harry Legge-Bourke	7	7
Andy Middleton	7	7
Nigel Reader	7	7
Dr Emyr Roberts	7	5
Yr Athro Lynda Warren	7	6
Syr Paul Williams	7	7

*Ymddiswyddodd Dr Mike Brooker o'r Bwrdd ym mis Hydref 2014

Mae'r Bwrdd wedi sefydlu tri is-bwyllgor, y mae pob un ohonynt yn cael ei gadeirio gan un o Aelodau'r Bwrdd ac yn cynnwys o leiaf ddau Aelod arall o'r Bwrdd. Mae'r Bwrdd llawn wedi adolygu telerau cyfrifoldeb pob un o'r canlynol a chytuno arnynt

- Y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg
- Y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol
- Y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig

Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

Prif rôl y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yw rhoi cyngor i'r Bwrdd a helpu'r Swyddog Cyfrifyddu i fonitro'r trefniadau sydd ar waith ym meysydd archwilio, llywodraethu, rheolaethau mewnol a rheoli risg, craffu ar y trefniadau hynny a'u herio. Mae Aelodau ein Tîm Gweithredol, a minnau fel y Swyddog Cyfrifyddu, yn mynd i bob cyfarfod.

Eleni ymdriniodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ag amrywiaeth o faterion gan gynnwys y canlynol:

- Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2014/15
- Cynlluniau ac adroddiadau'r archwiliad allanol a mewnol
- Adolygiadau ac adroddiadau sicrwydd eraill
- Polisi rheoli risg a'r Gofrestr Risg Weithredol
- Atal a Chanfod Twyll

Aelod o'r Bwrdd - Presenoldeb yng Nghyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

	Nifer y cyfarfodydd posibl	Cyfarfodydd a fynychwyd
Nigel Reader (Cadeirydd)	6	6
Dr Ruth Hall	6	6
Dr Madeleine Havard*	1	1
Andy Middleton	6	6

*Ymunodd Mawrth 2015

Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol

Mae'r Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol yn ystyried materion sy'n ymwneud â chyflog ac amodau cyflogaeth ein haelodau uchaf o staff a'r strategaeth gyflog gyffredinol ar gyfer pob aelod o staff a gyflogir gan Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae'r Pwyllgor hefyd yn gweithredu fel y Grŵp Cyngori ar Bontio i fonitro ac adolygu'r holl faterion pontio, gan gynnwys sicrhau'r manteision a nodir yn yr achos busnes.

Ymdriniodd y pwyllgor ag amrywiaeth o faterion yn ystod y flwyddyn gan gynnwys y canlynol:

- Y Pecyn Buddion Cyflawn i staff
- Y Cynllun Diswyddo Cynnar Gwirfoddol
- Newidiadau i Gynlluniau Pensiwn
- Penodi Cyfarwyddwyr a'u cyflog

Aelod o'r Bwrdd – Presenoldeb yng Nghyfarfodydd y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol

	Nifer y cyfarfodydd posibl	Cyfarfodydd a fynychwyd
Syr Paul Williams (Cadeirydd)	6	6
Dr Mike Brooker*	4	4
Y Parch Hywel Davies	6	6
Dr Ruth Hall	6	6
Nigel Reader	6	6

*Ymddiswyddodd ym mis Hydref 2014

Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig

Mae'r Bwrdd wedi dirprwyo ei gyfrifoldebau statudol o ran gwrthwynebiadau i gynigion i ddynodi Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a diddymu dynodiadau safleoedd o'r fath a gyflwynir i'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig. Mae aelodau'r Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig hefyd yn cefnogi'r Tîm Gweithredol a'r Bwrdd llawn drwy roi cyngor ar faterion ehangach sy'n ymwneud ag ardaloedd gwarchodedig a gwaith achos strategol.

Yn ystod y flwyddyn cadarnhaodd y pwyllgor ddynodiad dau Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) newydd

Aelod o'r Bwrdd – presenoldeb yng nghyfarfodydd Rôl Statudol y Pwyllgor Ardaloedd Gwarchodedig

	Nifer y cyfarfodydd posibl	Cyfarfodydd a fynychwyd
Andy Middleton (Cadeirydd)	2	2
Dr Ruth Hall*	2	2
Dr Madeleine Havard	2	2
Harry Legge-Bourke	2	2
Prof Lynda Warren	2	2

*Dr Ruth Hall became an interim member following the departure of Dr Mike Brooker in October 2014. Dr Ruth Hall has since been replaced by Sir Paul Williams.

Rheoli Perygl Llifogydd Cymr

Mae ein Bwrdd yn cyfrannu at Rheoli Perygl Llifogydd Cymru. Mae'r cyfarfod hwn, er nad yw'n un o bwyllgorau sefydlog y prif Fwrdd, yn cyflawni nifer o swyddogaethau rheoli perygl llifogydd statudol Cyfoeth Naturiol Cymru yn unol ag Adran 106 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991. Penodir y Cadeirydd yn annibynnol gan Weinidogion Cymru a bu Mr Deep Sagar yn dal y swydd hon yn ystod 2014/15. Mae aelodau'r Pwyllgor

yn gynrychiolwyr o Awdurdodau Lleol ac yn aelodau annibynnol a benodir naill ai gan Weinidogion Cymru neu Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae Dr Madeleine Havard, sy'n aelod o'r Bwrdd, yn mynd i gyfarfodydd y pwyllgor fel arsylwr ac yn adrodd yn ôl i gyfarfodydd y Bwrdd llawn.

Grwpiau'r Bwrdd

Y tu allan i'n cyfarfodydd ffurfiol, mae Aelodau'r Bwrdd yn chwarae rôl weithredol o ran helpu'r Tîm Gweithredol i ddatblygu strategaeth. Grwpiau sefydlog y Bwrdd yw:

- Amgylchedd
- Cymunedau
- Economi
- Menter CNC
- Gwybodaeth

Mae'r grwpiau hyn yn cynnig cyfle i Aelodau'r Bwrdd gyfrannu at ddatblygu gwaith yn gynnar ac yn galluogi'r Tîm Gweithredol i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Bwrdd am ddatblygiadau mewn meysydd penodol o'r busnes. Mae aelodau'r Bwrdd hefyd wedi helpu grwpiau 'gorchwyl a gorffen' i roi cyngor ar dasgau penodol e.e. y Cynllun Busnes a'r Fframwaith Perfformiad blynyddol.

Perfformiad y Bwrdd

Ar ôl cwblhau arolwg o effeithiolrwydd y Bwrdd ym mis Mawrth 2014, cyfarfu'r Bwrdd ym mis Medi er mwyn adolygu canlyniadau cyfunol yr holiadur hunanasesu perfformiad a chytuno ar y meysydd â blaenoriaeth i'w datblygu. Roedd y rhain yn cynnwys rheoli risg, perfformiad ystafell fwrdd a rheoli cydberthnasau strategol.

Ar ddiwedd y flwyddyn hon, ailadroddodd y Bwrdd yr asesiad blynyddol hwn, unwaith eto gan ddilyn holiadur a oedd yn seiliedig yn fras ar holiadur y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, sef 'Unlocking your Board's full potential - Board Evaluation Questionnaire', ac a luniwyd gyda chyfarwyddyd gan Drysorlys EM, sef 'Corporate Governance in Central Government Departments: Code of Good Practice'. Bydd y Bwrdd yn cyfarfod yn ddiweddarach yn 2015/16 er mwyn adolygu cynnydd yn erbyn y blaenoriaethau y cytunwyd arnynt ym mis Medi 2014 ymhellach.

Fel rhan o'r arolwg, ymatebodd y Bwrdd yn gadarnhaol i sawl cwestiwn am ansawdd y wybodaeth a gaiff gan dynnu sylw, er enghraifft, at waith dadansoddi perfformiad trylwyr, systemau rheoli risg a rheolaeth fewnol craff ac amcanestyniadau ariannol

dibynadwy. At hynny, mae aelodau'r Bwrdd, drwy Grwpiau'r Bwrdd, yn cael cyfle i gyfrannu at y gwaith o ddatblygu cynigion terfynol i benderfynu arnynt ac, felly, maent yn cael dylanwad cadarnhaol ar ansawdd y wybodaeth sydd ar gael i lywio gwaith y Bwrdd yn gyffredinol. Hefyd, neilltuir amser yng nghyfarfodydd Datblygu'r Bwrdd i drafod materion ar gam datblygu, gan sicrhau bod gwaith craffu yn llywio'r broses o nodi opsiynau, yn ogystal ag ystyried cynigion terfynol i benderfynu arnynt.

Yn ogystal â'r hunanasesiad hwn, mae'r Cadeirydd hefyd wedi cynnal arfarniadau o berfformiad ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer pob aelod o'r Bwrdd, a ddefnyddir i lywio cynlluniau datblygu unigol yn y dyfodol a'r broses o bennu amcanion ar gyfer 2015/16.

Cynhaliodd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg adolygiad blynyddol o'i effeithiolrwydd hefyd drwy gwblhau holiadur a oedd yn seiliedig ar restr wirio a luniwyd gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, y daw'r meini prawf ar ei chyfer yn bennaf o Lawlyfr Trysorlys EM i Bwyllgorau Archwilio. Yn gyffredinol, ystyriwyd bod y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg yn effeithiol, gyda'r rhan fwyaf o'r trefniadau a'r prosesau allweddol ar waith. Fodd bynnag, cydnabuwyd a chytunwyd y byddai gwelliannau bach eraill i'r trefniadau yn gwella effeithiolrwydd y Pwyllgor yn gyffredinol ac mae'r rhain wrthi'n cael eu gweithredu..

Ein Tîm Gweithredol

Y Tîm Gweithredol sy'n rheoli ein sefydliad o ddydd i ddydd. Fel y Prif Weithredwr, rwy'n cadeirio'r cyfarfodydd a fynychir gan chwe Chyfarwyddwr Gweithredol, tri Chyfarwyddwr a'n Prif Swyddog Gwybodaeth. Rydym yn cyfarfod yn ffurfiol bob tair wythnos. Mae ein cyfarfodydd Busnes yn ymdrin â materion cyfredol a materion sy'n dod i'r amlwg, mae cyfarfodydd Strategaeth a Pholisi yn datblygu strategaeth i'r sefydliad ac yn argymhell safbwyntiau polisi newydd i'r Bwrdd ac mae ein cyfarfodydd Rhaglen Newid yn trafod ac yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am faterion sy'n dod i'r amlwg a chynnydd o ran y Rhaglen Newid.

Mae gan bob Cyfarwyddiaeth Gynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth, sy'n gysylltiedig â thargedau a chanlyniadau corfforaethol a nodir yn y Cynllun Busnes blynyddol. Adolygir y rhain bob mis gydag aelodau eu Tîm Arwain ac maent yn bwydo i mewn i'r Dangosfwrdd Perfformiad Corfforaethol, y cyflwynir adroddiad arno i'r Bwrdd a Llywodraeth Cymru deirgwaith y flwyddyn.

Rheoli Risg

Mae'r Bwrdd wedi cymeradwyo ein polisi Rheoli Risg ac mae'n gyfrifol am oruchwylio'r gwaith o roi'r polisi a'r broses ar waith. Yn seiliedig ar ganllawiau Trysorlys EM ar reoli risgiau, yr amcan allweddol yw sicrhau bod gennym ddull cyson o nodi, mesur, rheoli, monitro a chofnodi risgiau.

Eleni mae'r Bwrdd wedi nodi ei awydd i fentro ar gyfer ein gweithgareddau gwahanol, pob un gyda'r nod o gyflawni ein hamcanion strategol. Rydym yn wynebu amrywiaeth eang o risgiau ym mhob un o'n cyfrifoldebau. Felly, nid yw'n briodol gwneud un datganiad cyffredinol ynglŷn â'n hagwedd tuag at risg. Yn lle hynny, cytunwyd ar nifer o ddatganiadau am yr awydd i fentro sy'n deillio o feysydd gwahanol o'n gwaith.

Caiff ein risgiau eu nodi, eu gwerthuso a'u rheoli ar sawl lefel wahanol. Mae ein Bwrdd yn gyfrifol am reoli risgiau corfforaethol yn unol â'r nod o gyflawni amcanion strategol. Mae'r Bwrdd yn cadw perchenogaeth o'r risgiau corfforaethol allweddol, ond mae'n defnyddio'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg i graffu ar ein prosesau rheoli risg, yn ogystal ag ymchwilio i risgiau a materion penodol. Mae aelodau'r Tîm Gweithredol yn rheoli Cofrestrau Risg Cyfarwyddiaethau yn unol â'r nod o gyflawni eu targedau a'u canlyniadau yn eu Cynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth. Adolygir y rhain yn rheolaidd ac rwy'n eu trafod yn ystod fy adolygiadau o berfformiad. Mae Cofrestrau Risg hefyd ar waith ar gyfer prosiectau a rhaglenni mawr ac fe'u hadolygir mewn cyfarfodydd prosiectau a rhaglenni.

Ymhlith y risgiau allweddol a nodwyd ac a reolwyd yn ystod y flwyddyn mae'r canlynol:

- llwyddo i sicrhau'r manteision sy'n deillio o greu CNC a nodir yn yr Achos Busnes
- risg drosiannol sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Newid o ystyried cwmpas a maint y gwaith sydd angen ei wneud d
- ymateb i ledaeniad y clefyd coed *Phytophthora ramorum* tree disease
- sicrhau y caiff swyddogaeth y Bwrdd Draenio Mewnol ei throsglwyddo'n llwyddiannus a rheoli gweithgarwch ymgysylltu â rhanddeiliad a'u disgwyliadau

Sicrwydd Gwybodaeth

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau y caiff data a gwybodaeth eu llywodraethu a'u rheoli'n dda ac wedi parhau i weithio i sicrhau'r cydbwysedd cywir rhwng tryloywder a bod yn agored a diogelwch gwybodaeth angenrheidiol. Rydym

wedi penodi Prif Swyddog Gwybodaeth sy'n aelod o'r Tîm Gweithredol ac, ynghyd â'n Cyfarwyddwr Llywodraethu sy'n gweithredu fel yr Uwch Berchennog Risgiau Gwybodaeth (SIRO), rydym wedi canolbwyntio ein hymdrechion yn ystod y flwyddyn ar oruchwylio'r gwaith o ddatblygu Polisi a Gweithdrefnau Llywodraethu Gwybodaeth perthnasol.

Rhodddwyd y canlynol ar waith yn ystod 2014/15:

- Ymdrin â Digwyddiadau sy'n ymwneud â Diogelwch Gwybodaeth
- Trin Data Personol
- Asesiadau o'r Effaith ar Breifatrwydd
- Nodi rhwydwaith o Berchenogion Asedau Gwybodaeth a chytuno arno ar lefel y Tîm Arwain
- Hyfforddiant i garfan gychwynnol o Berchenogion Asedau Gwybodaeth a ddarparwyd gan yr Archifau Gwladol
- Gwnaed cynnydd o ran cwblhau'r Gofrestr Asedau Gwybodaeth ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru a rhodddwyd gweithdrefnau ategol ar gyfer rheoli'r asedau ar waith. Disgwylir iddi gael ei chwblhau ar ddechrau 2015/16
- Gwaith i integreiddio Dosbarthiadau Diogelwch Gwybodaeth yn nyluniad cynllun ffeiliau'r System Rheoli Dogfennau, gan gynnwys mynediad cyfyngedig priodol ar gyfer gwybodaeth bersonol
- Adroddiad gan yr Uwch Berchennog Risgiau Gwybodaeth i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

Ni chofnodwyd unrhyw ddigwyddiadau yn ymwneud â cholli data eleni.

Effeithiolrwydd Rheolaeth Fewnol

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd rheolaeth fewnol. Caiff y gwaith hwn ei lywio'n bennaf gan Gyfarwyddwyr Gweithredol, Cyfarwyddwyr a'r Tîm Arwain, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheolaeth fewnol. Mae pob aelod o'r Tîm Gweithredol wedi cwblhau Rhestr Wirio Rheolaeth Fewnol, a ategwyd drwy lofnodi Tystysgrif Sicrwydd. Er mwyn gwneud hynny roedd angen iddynt gynnal asesiad seiliedig ar dystiolaeth o ddigonolrwydd y fframwaith rheolaeth sydd ar waith, gan nodi meysydd y mae angen eu hatgyfnerthu a lle y gall fod angen i ni sicrhau y caiff cynlluniau gweithredu gwelliant eu rhoi ar waith.

Nododd y canlyniadau eleni fod trosglwyddo i un System Rheoli Dogfennau yn achos pryder y mae angen mynd i'r

afael ag ef. Bu'r broses o roi'r polisiau rheoli gwybodaeth ar waith yn arafach na'r disgwyl wrth i staff feithrin hyder wrth ddefnyddio'r system. Hefyd, mae rhagor o waith i'w wneud i roi trefn ar y broses o drosglwyddo dogfennau etifeddol a sicrhau bod mynediad i'r system yn addas at y diben. Mae'r system yn ei gwneud yn bosibl i gyfyngu mynediad i ddefnyddwyr penodol yn ôl yr angen. Fodd bynnag, mae angen gwneud gwaith er mwyn sicrhau y caiff hawliau mynediad eu hadolygu wrth i staff newid rolau.

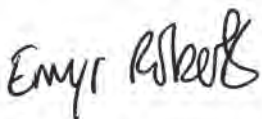
My review is supported by the work of Internal Audit and comments made by Wales Audit Office in their Management Letter.

Mae barn Pennaeth Archwilio a Sicrwydd Risg, fel y'i nodi yn ei adroddiad sicrwydd blynyddol, fel a ganlyn:

"Yn fy marn i, felly, gall Cyfoeth Naturiol Cymru fod yn Weddol sicr o ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol ei amgylchedd rheolaeth fewnol, gan gynnwys ei drefniadau ar gyfer llywodraethu a rheoli risg.

"Yn ystod y flwyddyn nododd sawl archwiliad wendidau o ran rheoli ar lefel fel mai dim ond sicrwydd cyfyngedig y gellid ei roi. Yn yr achosion hyn mae'r rheolwyr wedi rhoi sicrwydd y caiff yr argymhellion a wnaed eu gweithredu er mwyn mynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.

"Lefel weddol o sicrwydd yw'r ail lefel o sicrwydd allan o bedair gradd bosibl, ac fe'i diffinnir fel 'mae angen rhai gwelliannau i wella digonolrwydd ac effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth'."

Dr Emyr Roberts
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

Dyddiad: 17 Gorffennaf 2015

Datganiadau Ariannol a Nodiadau i'r Cyfrifon 2014/2015

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

		hyd at 31/3/2015	hyd at 31/3/2014
	Nodyn	£'000	£'000
Gwariant			
Costau staff	3.1	80,155	80,250
Gwaith cyfalaf a ddynodwyd yn dreuliau yn ystod y flwyddyn	4	15,518	18,994
yn ystod y flwyddyn	5	102,427	99,705
		<u>198,100</u>	<u>198,949</u>
Incwm			
Incwm o weithgareddau	6	(66,917)	(58,938)
Incwm gan yr UE	6	(2,080)	(6,200)
Incwm gan yr UE ar ran trydydd partïon	6	0	(3,426)
Incwm arall	6	(43)	(138)
		<u>(69,040)</u>	<u>(68,702)</u>
Gwariant net		<u>129,060</u>	<u>130,247</u>
Ariannu ar asedau a rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn	21.3	2,116	1,932
Cost weithredu net		<u>131,176</u>	<u>132,179</u>
Gwariant cynhwysfawr arall			
Ennill net o ganlyniad i drosglwyddo swyddogaethau		0	(570,040)
Actuarial loss on pension scheme	21.3	24,778	3,898
Ailbriso			
(Ennill) / colled net yn sgil ailbriso	7.1 & 8	(295)	344
Ennill net yn sgil ailbriso asedau biolegol	7.3	(19,701)	(22,308)
Cyfanswm y gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y cyfnod		<u>135,958</u>	<u>(455,927)</u>

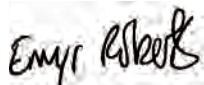
Mae'r nodiadau ar dudalennau 52 i 94 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol

Ar 31 Mawrth 2015

		31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	Nodyn	£'000	£'000
Asedau anghyfredol			
Eiddo, offer a chyfarpar	7.1	644,900	610,539
Asedau treftadaeth	7.2	6,432	6,432
Asedau biolegol	7.3	117,881	100,051
Asedau anniriaethol	8	8,397	6,727
Asedau ariannol	9.1	220	260
Symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	12	131	135
Cyfanswm yr asedau anghyfredol		<u>777,961</u>	<u>724,144</u>
Asedau Cyfredol			
Asedau a ddelir i'w gwerthu	10	979	204
Stocrestrau	11	835	411
Symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	12	17,329	19,190
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo	13	26,798	15,111
Cyfanswm yr asedau cyfredol		<u>45,941</u>	<u>34,916</u>
Cyfanswm yr asedau		<u>823,902</u>	<u>759,060</u>
Rhwymedigaethau cyfredol			
Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	14	(23,047)	(14,854)
Darpariaethau	15	(2,694)	(1,683)
Cyfanswm y rhwymedigaethau cyfredol		<u>(25,741)</u>	<u>(16,537)</u>
Asedau llai rhwymedigaethau cyfredol		<u>798,161</u>	<u>742,523</u>
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	14	(2,864)	(2,858)
Darpariaethau	15	(261)	(411)
Rhwymedigaethau pensiwn	21	(76,104)	(49,200)
Rhwymedigaethau ariannol	9.2	(39,973)	(39,942)
Cyfanswm y rhwymedigaethau anghyfredol		<u>(119,202)</u>	<u>(92,411)</u>
Asedau llai rhwymedigaethau		<u>678,959</u>	<u>650,112</u>
Ecwiti trethdalwyr			
Cronfeydd wrth gefn			
Y gronfa ailbrisiwr wrth gefn	SoCTE	543,603	511,056
Y gronfa bensiwn wrth gefn	SoCTE	(76,104)	(49,200)
Y gronfa gyffredinol	SoCTE	211,460	188,256
Cyfanswm ecwiti trethdalwyr		<u>678,959</u>	<u>650,112</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 52 i 94 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Dr Emyr Roberts, Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

17 Gorffennaf 2015

Datganiad o Lifau Arian Parod

Ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Nodyn	2014/15 £'000	2013/14 £'000Llifau
arian parod o weithgareddau gweithredu			
Cost weithredu net	SoCNE	(131,176)	(132,179)
Addasiad yn ymwneud ag asedau anghyfredol		15,564	14,083
Addasiad ar gyfer rhwymedigaeth y cynllun pensiwn (Cynnydd)/Gostyngiad mewn asedau a ddelir i'w gwerthu	SoCTE 10	2,126 204	2,470 (204)
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y stocrestrau	11	(424)	(411)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	12	1,865	(19,190)
Llai symudiadau mewn symiau derbyniadwy nad ydynt yn SoCNE		(140)	0
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn symiau masnach taladwy a symiau masnach eraill	14	8,199	14,854
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn darpariaethau	15	861	1,683
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn rhwymedigaethau ariannol	9	31	39,942
Addasiad ar gyfer Trosglwyddo asedau cyfredol, symiau derbyniadwy a symiau taladwy		0	(42,199)
Llif arian parod net o weithgareddau gweithredu		<u>(102,890)</u>	<u>(121,151)</u>
Llifau arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Prynu eiddo, cyfarpar ac offer	7.1	(7,457)	(11,013)
Prynu asedau treftadaeth	7.2	0	(18)
Prynu asedau anniriaethol	8	(2,934)	(1,909)
Elw o waredu eiddo, cyfarpar ac offer		631	201
All-lif arian parod net o weithgareddau buddsoddi		<u>(9,760)</u>	<u>(12,739)</u>
Llifau arian parod o weithgareddau ariannus			
Arian parod a dderbyniwyd yn sgil trosglwyddo swyddogaethau	13	0	10,314
Cymorth Grant Refeniw gan Lywodraeth Cymru	SoCTE	101,424	114,685
Grantiau eraill gan Lywodraeth Cymru	SoCTE	2,544	169
Cymorth Grant Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru	SoCTE	20,369	23,833
Ariannu Net		<u>124,337</u>	<u>149,001</u>
Cynnydd net mewn arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo yn ystod y cyfnod		11,687	15,111
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo ar ddechrau'r cyfnod		15,111	0
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo ar ddiwedd y cyfnod		<u>26,798</u>	<u>15,111</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 52 i 94 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr

Ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Y Gronfa Gyffredinol £'000	Y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn £'000	Y Gronfa Pensiwn Wrth Gefn £'000	Cyfanswm £'000
Balans Agoriadol	188,256	511,056	(49,200)	650,112
Gwariant net cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn	(135,958)	0	0	(135,958)
Symudiadau yn ystod y Flwyddyn				
Cywiriad i'r balans agoriadol	183	(183)	0	0
Asedau o flynyddoedd blaenorol	160	0	0	160
Ailbriso yn ystod y flwyddyn	0	40,308	0	40,308
Ailbrisiad a wireddwyd - dibrisiant	2,765	(2,765)	0	0
Ailbrisiad a wireddwyd - gwarediadau	4,813	(4,813)	0	0
Colled actiwaraidd ar y cynllun pensiwn	24,778	0	(24,778)	0
Cynnydd yn y rhwymedigaeth pensiwn	2,126	0	(2,126)	0
Cyfanswm y symudiadau yn ystod y flwyddyn	34,825	32,547	(26,904)	40,468
Arian				
Cymorth Grant Refeniw gan Lywodraeth Cymru	101,424	0	0	101,424
Grantiau eraill gan Lywodraeth Cymru	2,544	0	0	2,544
Cymorth Grant Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru	20,369	0	0	20,369
Balans ar 31 Mawrth 2015	<u>211,460</u>	<u>543,603</u>	<u>(76,104)</u>	<u>678,959</u>

Y gronfa gyffredinol - mae'n adlewyrchu'r sefyllfa gronol o ran gwariant net ac arian gan Lywodraeth Cymru, ynghyd â gwerth net asedau a rhwymedigaethau a drosglwyddwyd i Cyfoeth Naturiol Cymru ar 1 Ebrill 2013.

Y gronfa ailbriso wrth gefn - mae'n adlewyrchu'r balans cronol yn sgil ailbriso a mynegeoio asedau anghyfredol.

Y gronfa bensiwn wrth gefn - mae'n adlewyrchu'r sefyllfa gronol o ran asedau neu rwymedigaethau net y cynllun pensiwn.

Symudiadau yn y gronfa ailbriso wrth gefn sy'n ymwneud ag asedau anniriaethol

	£'000
Balans Agoriadol	2,343
Ailbriso yn ystod y flwyddyn	379
Ailbrisiad a wireddwyd - dibrisiant	(831)
Ailbrisiad a wireddwyd - gwarediadau	(5)
Balans ar 31 Mawrth 2015	<u>1,886</u>

Mae'r nodiadau ar dudalennau 52 i 94 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr

Ffigurau cymharol ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2014

	Y Gronfa Gyffredinol £'000	Y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn £'000	Y Gronfa Pensiwn Wrth Gefn £'000	Cyfanswm £'000
Balans Agoriadol	0	0	0	0
Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr				
Trosglwyddo swyddogaethau	570,040	0	0	570,040
Costau gweithredu net	(132,179)	0	0	(132,179)
Colled actiwaraidd ar y cynllun pensiwn	(3,898)	0	0	(3,898)
Colled net yn sgil ailbriso	(344)	0	0	(344)
Aibrisiadau - asedau biolegol	22,308	0	0	22,308
Cyfanswm y swyddogaethau a drosglwyddwyd o SoCNE	455,927	0	0	455,927
Newidiadau i swyddogaethau a drosglwyddwyd				
Addasiadau i asedau anghyfredol	270	(412)	0	(142)
Rhwymedigaeth pensiwn	(4,832)	0	0	(4,832)
Addasiad ar gyfer incwm gohiriedig	(1,945)	0	0	(1,945)
Cyfanswm y newidiadau i swyddogaethau a drosglwyddwyd	(6,507)	(412)	0	(6,919)
Cysoni polisiau cyfrifyddu	1,509	(2)	0	1,507
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd wrth gefn				
Y gronfa pensiwn wrth gefn agoriadol	38,000	0	(38,000)	0
Y gronfa pensiwn wrth gefn agoriadol	(452,587)	452,587	0	0
Symudiadau yn ystod y flwyddyn				
Ailbriso yn ystod y flwyddyn	1,326	59,584	0	60,910
Ailbrisiad a wireddwyd	701	(701)	0	0
Cynnydd yn y rhwymediaeth pensiwn	11,200	0	(11,200)	0
Arian				
Cymorth Grant Refeniw gan Lywodraeth Cymru	114,685	0	0	114,685
Grantiau eraill gan Lywodraeth Cymru	169	0	0	169
Cymorth Grant Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru	23,833	0	0	23,833
Balans ar 31 Mawrth 2014	188,256	511,056	(49,200)	650,112

Mae'r nodiadau ar dudalennau 52 i 94 yn rhan o'r cyfrifon hyn..

Nodiadau i'r datganiadau ariannol

1. Polisiâu cyfrifyddu

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2014 a 31 Mawrth 2015. Mae ffigurau cymharol yn ymwneud â'r cyfnod rhwng 19 Gorffennaf 2012 a 31 Mawrth 2014.

1.1 Y sail cyfrifyddu

Paratowyd y datganiadau ariannol yn unol â pharagraff 23(1) o Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 a'r Llawlyfr Adroddiadau Ariannol (FReM) a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM.

Mae'r polisiâu cyfrifyddu a nodir yn FReM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRSs) a addaswyd ac a ddehonglwyd yng nghyd-destun y sector cyhoeddus. Lle y bo FReM yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau penodol Cyfoeth Naturiol Cymru er mwyn rhoi darlun cywir a theg o'r sefyllfa. Disgrifir y polisiâu penodol a fabwysiadwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru isod. Fe'u cymhwyswyd yn gyson wrth ymdrin ag eitemau yr ystyrid eu bod yn berthnasol i'r cyfrifon.

Mae FReM yn awgrymu y dylid rhannu'r dadansoddiad o gostau ac incwm rhwng Gweinyddiaeth a'r Rhaglen. Gan nad yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn cael ei Gymorth Grant gan Lywodraeth Cymru ar y sail hon, nid ydym wedi dilyn yr awgrym hwn ac, yn lle hynny, rydym wedi dadansoddi'r gost weithredu net i wahanol gategoriau o incwm a gwariant gan adlewyrchu natur y gwaith a wneir gan Cyfoeth Naturiol Cymru.

Er mwyn paratoi datganiadau ariannol mae angen i reolwyr wneud amcangyfrifon a thybiaethau sy'n effeithio ar werthoedd asedau a rhwymedigaethau a gofnodwyd, asedau a rhwymedigaethau digwyddiadol a ddatgenir a swm yr incwm a'r gwariant a gofnodwyd. Mae pob amcangyfrif yn seiliedig ar wybodaeth am ffeithiau ac amgylchiadau cyfredol, tybiaethau ynghylch digwyddiadau yn y gorffennol a rhagolygon o ddigwyddiadau a gweithredoedd yn y dyfodol.

Isod rhoddir manylion barnau pwysig a luniwyd gan reolwyr wrth gymhwyso polisiâu cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymru. Lle y bo'n briodol, mae'r nodiadau perthnasol i'r cyfrifon yn rhoi manylion pellach am dechnegau amcangyfrif. Gall y canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r amcangyfrifon hyn.

- Caiff amcangyfrifon ar gyfer darpariaethau (Nodyn 15) eu llywio gan ganlyniad digwyddiadau perthnasol blaenorol, megis achosion cyfreithiol.
- Mae rhwymedigaethau pensiwn (Nodyn 21) yn un o'r meysydd barnu pwysicaf ac, felly, caiff y ffactorau penodol sy'n sail i'r barnau eu hasesu gan actiwariaid cymwys, annibynnol. Mae eu hasesiad yn seiliedig ar ffactorau megis disgwyliad oes, oedran aelodau'r cynllun, cyfraddau llog a chwyddiant cyfredol ac adenillion rhagamcanol o gronfeydd a fuddsoddiwyd.
- Cynhwyswyd incwm cronedig a gohiriedig (Nodyn 6.1 a Nodyn 14) ar gyfer ffioedd a balansau lle y ceir gwarged neu ddiffyg. Cynhwyswyd y rhain am ei bod yn ofynnol i gynlluniau codi tâl fantoli'r gyllideb dros gyfnod rhesymol o amser.
- Mae meysydd barnu penodol eraill yn cynnwys pennu bywydau economaidd defnyddiol (ac felly cyfraddau dibrisio ac amorteiddio) asedau (Nodyn 7 a Nodyn 8). At hynny, llunnir barn wrth benderfynu a fu unrhyw leihad yng ngwerth eiddo, offer a chyfarpar ac asedau anniriaethol ac wrth gategoreidio asedau yn rhai diriaethol neu'n waith cyfalaf a ddynodwyd yn dreuliau yn ystod y flwyddyn (Nodyn 4).

1.2 Confensiwn cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn ar sail croniadau, o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i ystyried y broses o ailbriso eiddo, offer a chyfarpar heblaw cerbydau ac asedau anniriaethol. Paratoir y cyfrifon ar sail busnes gweithredol.

1.3 Incwm, costau a grantiau

1.3.1 Incwm a gwariant

Mae incwm a ddatgenir yn y cyfrifon yn refeniw, heb gynnwys Treth ar Werth (TAW), a dderbyniwyd ac a oedd yn dderbyniadwy yn ystod y cyfnod cyfrifyddu mewn perthynas â'r swyddogaethau a gyflawnir gan Cyfoeth Naturiol Cymru.

Daw incwm o daliadau am reoleiddio busnesau yng Nghymru er mwyn monitro a rheoli eu heffaith ar yr amgylchedd (awyr, dŵr neu dir), o gyfuniad o ffioedd a thaliadau am geisiadau a gwaith rheoleiddio parhaus. Mae incwm hefyd yn deillio o werthu pren, gweithgareddau hamdden a rhoi trwyddedau i ganiatáu gweithgareddau, megis pysgota mewn dyfroedd a reolir neu hwylio cychod a badau eraill ar afonydd dynodedig. Cydnabyddir incwm ar sail croniadau a chofnodir y symiau ar werth teg.

Mae costau a ddatgenir yn y cyfrifon yn wariant, heb gynnwys Treth ar Werth adenilladwy, a dalwyd ac a oedd yn daladwy yn ystod y cyfnod cyfrifyddu mewn perthynas â'r swyddogaethau a gyflawnir gan Cyfoeth Naturiol Cymru.

1.3.2 Cymorth Grant

Caiff Cymorth Grant a dderbynnir, p'un a yw ar ffurf refeniw neu gyfalaf, ei drin fel cyllid a gafwyd gan barti rheoli. Yn unol â FReM, caiff grantiau eraill gan Lywodraeth Cymru eu trin yn yr un ffordd fel cyllid a gafwyd gan barti rheoli. Caiff y derbyniadau hyn eu credydu'n uniongyrchol i'r gronfa gyffredinol.

1.3.3 Grantiau a chyfraniadau

Caiff grantiau eraill sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf penodol eu trin fel grantiau a chyfraniadau gohiriedig os yw'r amodau canlynol ynghlwm wrth y grant:

- i. Os rhoddir y grant ar yr amod y caiff ased ei adeiladu a dim ond os na chaiff yr ased ei adeiladu y mae'r grant yn ad-daladwy, yna cydnabyddir yr incwm dros y cyfnod y bydd yr ased yn cael ei adeiladu.
- ii. Os rhoddir y grant ar yr amod y caiff yr ased ei adeiladu a'i fod hefyd yn gosod amod ar gyflwr yr ased yn ystod ei fywyd defnyddiol, yna cydnabyddir yr incwm dros fywyd economaidd defnyddiol yr ased. Bydd y dull o ddosrannu'r amorteiddiad bob blwyddyn yn dibynnu ar delerau'r contract sy'n gysylltedig â phob grant a dderbynnir.

Caiff grantiau o'r fath eu credydu i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr dros y cyfnod a ddiffiniwyd uchod.

Nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cael unrhyw grantiau yn ystod y cyfnod sydd â'r amodau hyn ynghlwm wrthynt. Felly, mae pob cyfraniad grant a gafwyd wedi'i gydnabod fel incwm yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

1.4 Cyfalafu

Y trothwy ar gyfer cyfalafu asedau yw £5,000. Caiff asedau â chost, neu, os cânt eu rhoi, werth teg sy'n llai na £5,000 ar adeg eu rhoi, neu sydd â bywyd economaidd defnyddiol o lai na blwyddyn, eu cofnodi ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn y'u prynir. Gellir grwpio eitemau unigol sy'n costio llai na £5,000 yn un ased pan gânt eu prynu gyda'i gilydd, os yw cyfanswm y gost yn fwy na £5,000, a bod yr asedau hyn yn gweithredu fel rhan o rwydwaith. Caiff tir ei gyfalafu hefyd fel ased anghyfredol, ni waeth beth fo'i gost na'i werth.

Caiff gwariant dilynol ar ased ei gyfalafu os bodlonir y meini prawf ar gyfer cyfalafu cychwynnol, a bod buddiannau economaidd ychwanegol yn debygol o ddod i Cyfoeth Naturiol Cymru ac y gellir mesur cost y gwariant yn ddibynadwy.

1.5 Gwaith cyfalaf a ddynodir yn dreuliau yn ystod y flwyddyn

Mae gwaith cyfalaf a ddynodir yn dreuliau yn ystod y flwyddyn (CWEIY) yn ymwneud â gwariant sydd ar ffurf cyfalaf ond lle nad yw Cyfoeth Naturiol Cymru yn cadw'r risgiau a'r manteision sy'n gysylltiedig â pherchenogaeth neu lle na all amcangyfrif bywyd defnyddiol yr ased yn ddibynadwy. Mae hyn yn cynnwys eitemau megis asedau llifogydd a adeiladwyd ar dir nad yw'n eiddo i Cyfoeth Naturiol Cymru ac asedau na ellir cadarnhau p'un a yw eu gwerth wedi lleihau ai peidio sy'n golygu ei bod yn ddoethach dileu'r ased yn ystod y flwyddyn.

1.6 Eiddo, offer a chyfarpar

Gweinidogion Cymru yw perchennogion cyfreithiol Ystad Goetir Llywodraeth Cymru. Cynhwysir Ystad Goetir Llywodraeth Cymru yn Natganiad CNC o'r Sefyllfa Ariannol am mai CNC sy'n wynebu'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â'r Ystad ac sy'n elwa ohoni'n ariannol ac sy'n cynnal holl weithgareddau rheoli'r ystad. Cyfoeth Naturiol Cymru yw perchennog cyfreithiol pren, gan gynnwys coed nas torrwyd. Mae pob ased sefydlog diriaethol arall yn perthyn i Cyfoeth Naturiol Cymru.

1.6.1 Forest estate

Mae ardaloedd coediog yn cynnwys tir (gan gynnwys gwelliannau tir) a choed sy'n tyfu. Mae elfennau o goed sy'n tyfu yn dod o dan y diffiniad o asedau biolegol a nodir yn Safon Gyfrifyddu Ryngwladol (IAS) 41 (Amaethyddiaeth). Nodir manylion y polisi cyfrifyddu isod. Mae'r ystad goedwig o fewn Eiddo, offer a chyfarpar yn cynnwys yr holl dir o dan y coedwigoedd o fewn Ystad Goetir Llywodraeth Cymru a choed sy'n tyfu nad yw'n dod o dan y diffiniad o asedau biolegol. Mae elfennau o'r prisiad ac, felly, y broses o gyfrif am yr asedau hyn yn dibynnu ar dechnegau amcangyfrif. Nodir y rhain yn Nodyn 1.20.

Dangosir yr ystad goedwig ar werth teg. Mae priswyr proffesiynol allanol yn cynnal prisiad llawn o'r ystad goedwig bob pum mlynedd. Penodwyd y syrfewyr siartredig Smiths Gore yn briswyr ar gyfer y prisiad llawn diwethaf ar 31 Mawrth 2013. Yn unol â Safonau Arfarnu a Phrisio Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (y Llyfr Coch), caiff yr ystad goedwig ei phrisio o dan y modelau defnydd presennol neu werth teg fel y bo'n briodol er mwyn nodi gwerth teg. Yn y blynyddoedd rhwng prisiadau llawn, defnyddir mynegeion penodol i ailddatgan gwerthoedd tir. Darparwyd y mynegeion ar 31 Mawrth 2015 gan Smiths Gore. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru a'i briswyr proffesiynol allanol wedi datblygu prosesau, gan gynnwys tybiaethau allweddol, sy'n rhoi amcangyfrif rhesymol o brisiad sy'n cydymffurfio.

Trosglwyddir addasiadau sy'n deillio o ailbrisiadau i'r gronfa ailbriso wrth gefn ac fe'u rhyddheir i'r Gronfa Gyffredinol pan gaiff enillion eu cyflawni wrth gwmpo coed.

1.6.2 Cynllun Coedwigo ar y Cyd Llyn Efyrynwy

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gweithredu cynllun coedwigo ar y cyd â Severn Trent Water yn ardal Llyn Efyrynwy o'r ystad goedwig. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn rheoli'r ardal hon o goedwig. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn cael incwm ac yn mynd i gostau. Gwneir taliad blynyddol sy'n cyfateb i 50% o'r gwarged gweithredu ar gyfer ystad Llyn Efyrynwy i Severn Trent Water. Dengys Cyfoeth Naturiol Cymru werth 50% o'r coed sy'n tyfu ar gyfer yr ardal hon o goedwig yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, wedi'i rannu rhwng yr ystad goedwig ac asedau biolegol. Ni chynhwysir gwerth y tir o dan y goedwig (sy'n dal i fod yn eiddo i Severn Trent Water)..

1.6.3 Tir ac adeiladau

Caiff tir ac adeiladau (gan gynnwys anheddau) eu prisio ar werth teg, ar sail eu gwerth ar y farchnad agored ar gyfer defnydd presennol a chânt eu hailbriso gan gorff proffesiynol annibynnol yn unol â safonau prisio RICS bob pum mlynedd.

Rhwng ailbrisiadau proffesiynol, caiff gwerthoedd eu mynegeo gan ddefnyddio mynegai priodol o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i haddasu. Trosglwyddir addasiadau sy'n deillio o ailbrisiadau i'r gronfa ailbriso wrth gefn oni bai bod balans y gronfa wrth gefn mewn perthynas ag ased penodol wedi'i ddefnyddio'n llawn yn erbyn proses ailbriso tuag at i lawr, pan gydnabyddir y symudiad yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Trosglwyddir unrhyw ostyngiadau parhaol mewn gwerth i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

1.6.4 Offer a pheiriannau

Caiff offer a pheiriannau eu prisio ar werth teg ar sail eu gwerth ar y farchnad agored. Caiff offer a pheiriannau heblaw am gerbydau eu mynegeo bob blwyddyn gan ddefnyddio mynegai priodol o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i haddasu. Trosglwyddir addasiadau sy'n deillio o ailbrisiadau i'r gronfa ailbriso wrth gefn oni bai bod balans y gronfa mewn perthynas ag ased penodol wedi'i ddefnyddio'n llawn yn erbyn proses ailbriso tuag at i lawr, pan gydnabyddir y symudiad yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Trosglwyddir unrhyw ostyngiadau parhaol mewn gwerth i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Mae'r datganiad yn cynnwys rhoi cyfrif am brydlesau cyllid.

1.6.5 Technoleg gwybodaeth

Caiff cyfarpar technoleg gwybodaeth ei briso ar werth teg ar sail ei werth ar y farchnad agored.

Caiff cyfarpar technoleg gwybodaeth ei fynegeo bob blwyddyn gan ddefnyddio mynegai priodol o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i haddasu. Trosglwyddir addasiadau sy'n deillio o ailbrisiadau i'r gronfa ailbriso wrth gefn oni bai bod balans y gronfa mewn perthynas ag ased penodol wedi'i ddefnyddio'n llawn yn erbyn proses ailbriso tuag at i lawr, pan gydnabyddir y symudiad yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Trosglwyddir unrhyw ostyngiadau parhaol mewn gwerth i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

1.6.6 Strwythurau gweithredol

Defnyddir strwythurau gweithredol ym mhrosesau darparu gwasanaethau Cyfoeth Naturiol Cymru ac maent yn benodol o ran natur, lleoliad neu swyddogaeth. Ni ellir ailbriso'r asedau hyn yn effeithiol gan ddefnyddio ffigurau cymharol y farchnad na phrisiadau proffesiynol. Delir yr asedau hyn yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar gost adnewyddu wedi'i dibrisio a chânt eu mynegeo bob blwyddyn gan ddefnyddio mynegai priodol. Fel arfer mae'r asedau hyn yn cynnwys gwaith amddiffyn rhag llifogydd, megis rhwystrau, gorsafoedd pwmpio a daliadau tir rheoli'r perygl o lifogydd ac asedau adnoddau dŵr megis gorsafoedd telemetreg a thyllau turio.

1.6.7 Asedau sy'n cael eu hadeiladu

Caiff pob ased anghyfredol diriaethol sy'n cael ei adeiladu ac nad yw'n weithredol ar ddiwedd y flwyddyn ei gyfalafu fel ased anghyfredol sy'n cael ei adeiladu. Cânt eu cario ar gost a'u trosglwyddo i'r categori priodol o asedau anghyfredol pan fyddant wedi'u cwblhau ac yn barod i'w defnyddio. Ni chydabyddir unrhyw ddibrisiant nes bod yr ased anghyfredol yn cael ei ddefnyddio.

1.6.8 Dibrisiant

Ni chaiff yr ystad goedwig ei ddibrisio.

Ni chaiff tir ei ddibrisio, oni bai ei fod yn elfen hanfodol o strwythur gweithredol a bod hyn yn newid ei natur yn sylweddol. Dim ond nifer fach o asedau tir sy'n perthyn i'r categori hwn ac maent yn ymwneud yn bennaf â'r gwaith rydym yn ei wneud mewn perthynas â chynefinoedd. Mae'r asedau hyn yn cael eu dibrisio i werth gweddilliol dros oes y strwythur gweithredol perthnasol, am nad yw'n bosibl gwahanu'r tir oddi wrth weddill yr ased.

Ni chaiff asedau anghyfredol sy'n cael eu hadeiladu eu dibrisio.

Ar gyfer pob categori arall o asedau, caiff dibrisiant ei gyfrifo er mwyn lleihau gwerth ased anghyfredol diriaethol i'w werth gweddilliol dros ei fywyd economaidd defnyddiol disgwylidig. Caiff dibrisiant ei godi yn y mis y caiff ased ei waredu, ond nid yn y mis y caiff ased ei gaffael.

Dangosir offer a pheiriannau ar gost hanesyddol wedi'i haddasu a chânt eu dibrisio yn unol â hynny. Caiff cerbydau a ddangosir yn y categori offer a pheiriannau eu dibrisio ar sail lleihau'r balans ar gyfradd o 21%. Caiff pob ased arall ei ddibrisio ar sail llinell syth.

Mae'r prif fywydau economaidd a ddefnyddir at ddibenion dibrisio fel a ganlyn:

Categori o asedau	Prif fywyd economaidd
Strwythurau gweithredol	5-100 mlynedd
Adeiladau ac anheddau	10-60 mlynedd
Offer a pheiriannau	4-25 mlynedd
Technoleg gwybodaeth	3-10 mlynedd

Mae'r ystod yn y bywydau economaidd yn adlewyrchu'r amrywiaeth eang o fathau o asedau o fewn y categorïau o asedau. Parhaodd asedau a drosglwyddwyd i mewn â'r bywydau a roddwyd iddynt o fewn eu cyrff etifeddol, a all fod yn wahanol i'r bywydau a ddangosir uchod.

Codir dibrisiant ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Caiff bywydau asedau eu hadolygu bob blwyddyn.

1.7 Asedau treftadaeth ac asedau biolegol

1.7.1 Asedau treftadaeth

Mae asedau a ddsbarthwyd yn asedau treftadaeth yn cynnwys tir o fewn ardaloedd cadwraeth dynodedig. Delir y tir hwn er mwyn cefnogi un o brif nodau'r sefydliad, sef cynyddu gwybodaeth, dealltwriaeth a gwerthfawrogiad o amgylchedd naturiol Cymru. Oherwydd natur amrywiol y tir a ddelir a'r diffyg gwerthoedd marchnad cymaradwy, mae Cyfoeth Naturiol Cymru o'r farn y byddai cael prisiau allanol yn golygu mynd i gost anghymesur. Felly delir asedau treftadaeth ar gost. Fel arfer gwneir caffaeliadau drwy bryniannau neu roddion. Cofnodir pryniannau ar gost a chofnodir rhoddion ar brisiad cyfredol a ganfyddir gan asiant tir Cyfoeth Naturiol Cymru.

Cydnabyddir costau cadw (gwariant sy'n ofynnol i gadw'r ased treftadaeth) yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr pan eir iddynt.

Ni chaiff asedau treftadaeth eu hailbrisio na'u dibrisio.

Ceir rhagor o wybodaeth am asedau treftadaeth yn Nodyn 7.2.

1.7.2 Asedau biolegol

O dan IAS 41 (Amaethyddiaeth), mae'n rhaid dosbarthu'r broses o dyfu coed o fewn coedwig a ddelir yn bennaf at ddibenion economaidd (er mwyn cefnogi nod Llywodraeth Cymru o wneud cyfraniad cadarnhaol at economi ffyniannus a chynaliadwy yng Nghymru) yn ased biolegol a choed arall sy'n tyfu yn eiddo, offer a chyfarpar. Delir ystad Cyfoeth Naturiol Cymru er mwyn cyflawni amcanion cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd ac amcanion o ran newid yn yr hinsawdd ac, felly, mae'n rhaid gwneud asesiad eang o'r gyfran a ddelir yn bennaf at ddibenion economaidd. Ar hyn o bryd, y rhaniad canrannol yw 26% ar gyfer asedau biolegol a 74% ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar.

Mae asedau biolegol yn cynnwys coed sy'n sefyll a chânt eu priso ar werth teg llai costau amcangyfrifedig adeg eu gwerthu, ac eithrio pan na ellir priso gwerth teg yn ddibynadwy. Mae priswyr proffesiynol allanol yn cynnal prisiad proffesiynol allanol llawn bob pum mlynedd. Fel y nodir yn 1.6.1 uchod, cynhelir y prisiad gan y syrfewyr siartredig Smiths Gore yn unol â Llyfr Coch RICS o dan y modelau defnydd presennol neu werth teg fel y bo'n briodol i bennu gwerth teg. Yn y blynyddoedd rhwng prisiadau proffesiynol, defnyddir mynegeion penodol i ailddatgan gwerthoedd tir. Cydnabyddir enillion a cholledion yn sgil ailbrisio yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn y flwyddyn y cynhelir yr ailbrisiad.

1.8 Asedau anniriaethol

Caiff asedau anniriaethol sy'n werth mwy na £5,000 eu cofnodi i ddechrau ar gost ac wedyn cânt eu diwygio bob blwyddyn drwy ddefnyddio mynegeion addas i werth teg, gan adlewyrchu'r gost adnewyddu wedi'i dibrisio. Cyfrifir amorteiddiad er mwyn dileu gwerth asedau anniriaethol ar sail llinell syth dros fywydau economaidd disgwylidig yr asedau dan sylw. Mae'r prif fywydau economaidd a ddefnyddir at ddibenion amorteiddio fel a ganlyn:

Categori o asedau	Prif fywyd economaidd
Trwyddedau meddalwedd	5 -25 mlynedd
Meddalwedd a ddatblygwyd yn fewnol	3 -10 mlynedd

1.8.1 Costau ymchwil a datblygu

Caiff costau eu dosbarthu'n rhai sy'n gysylltiedig â naill ai ymchwil neu gamau datblygu. Ni chaiff gwariant ar waith ymchwil ei gyfalafu a chaiff ei ddileu i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr fel yr aed iddo, oherwydd yr ansicrwydd cynhenid sy'n gysylltiedig â'r manteision economaidd sy'n deillio ohono. Caiff gwariant ar waith datblygu ei gyfalafu a'i ddileu dros fywyd defnyddiol yr ased ar ôl bodloni'r meini prawf a nodir yn IAS 38 (Astedau Anniriaethol). Cydnabyddir asedau a gynhyrchir yn fewnol fel asedau sy'n cael eu hadeiladu ar gost ac ni chânt eu hailbrisio na'u dibrisio nes bod yr ased wedi'i gwblhau yn cael ei ddefnyddio.

1.9 Non-current assets held for sale

Dosberthir asedau anghyfredol yn asedau a ddelir i'w gwerthu os caiff y swm cario ei adennill yn bennaf drwy werthu'r asedau yn hytrach na thrwy barhau i'w defnyddio. Daw'r broses ddibrisio i ben ar unwaith

ar ôl i'r asedau gael eu dosbarthu'n rhai sy'n cael eu dal i'w gwerthu. Fe'u datgenir ar y swm cario neu'r gwerth teg, p'un bynnag yw'r isaf, llai costau i werthu. Fe'u cofnodir fel asedau cyfredol yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol.

Dim ond os yw'r rheolwyr yn ymrwymedig i gynllun i'w gwerthu ac os yw'r asedau'n cael eu marchnata yn eu cyflwr presennol am bris sy'n rhesymol mewn perthynas â'u cyflwr presennol yr ystyrir bod asedau anghyfredol yn asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu.

1.10 Y gronfa ailbrisiu wrth gefn

Dengys y gronfa ailbrisiu wrth gefn yr enillion a wnaed gan Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n deillio o'r cynnydd yng ngwerth eiddo, offer a chyfarpar ac asedau anniriaethol. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion cronedig:

- Eu hailbrisiu tuag at i lawr neu pan gaiff eu gwerth ei leihau a cholli'r enillion.t.
- Eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu dibrisio.
- Eu gwaredu a gwireddir yr enillion

Caiff swm sy'n cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiant a godir ar yr asedau a ailbrisir a'r hyn a fyddai wedi cael ei godi pe bai'r asedau wedi'u dangos ar gost ei drosglwyddo o'r gronfa ailbrisiu wrth gefn i'r gronfa gyffredinol.

1.11 Lleihad mewn gwerth

Mae asedau anghyfredol yn destun adolygiadau lleihad mewn gwerth blynyddol. Cydnabyddir lleihad mewn gwerth pan fydd swm adenilladwy asedau anghyfredol yn is na'u swm cario, o ganlyniad i naill ai lleihad yn eu gwerth oherwydd amodau'r farchnad neu golli budd economaidd.

Mae ailbrisiadau tuag at i lawr sydd i'w priodoli i newidiadau yng ngwerth ased ar y farchnad ond yn arwain at leihad yn ei werth pan gaiff yr ased ei ailbrisiu'n is na swm cario ei gost hanesyddol. O dan FReM mae'n ofynnol i effaith ailbrisiad tuag at i lawr gael ei gosod yn gyntaf yn erbyn unrhyw falans cronedig yn y gronfa ailbrisiu wrth gefn. Cydnabyddir unrhyw swm sy'n ychwanegol at hyn fel lleihad mewn gwerth drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

Mae ailbrisiadau tuag at i lawr sydd i'w priodoli i newidiadau yng ngwerth ased ar y farchnad ond yn arwain at leihad yn ei werth pan gaiff yr ased ei ailbrisiu'n is na swm cario ei gost hanesyddol. O dan FReM mae'n ofynnol i effaith ailbrisiad tuag at i lawr gael ei gosod yn gyntaf yn erbyn unrhyw falans cronedig yn y gronfa ailbrisiu wrth gefn. Cydnabyddir unrhyw swm sy'n ychwanegol at hyn fel lleihad mewn gwerth drwy'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr.

1.12 Stocrestr

Mae'r stocrestr yn cynnwys stociau o goed a gwmpwyd a gwaith sy'n mynd rhagddo a chaiff ei phrisio ar werth teg llai costau gwerthu amcangyfrifedig y disgwylir yr eir iddynt wrth gwblhau'r gwaith a gwerthu'r coed. Amcangyfrir gwerth teg gan ddefnyddio prisiau gwerthu disgwylidig.

1.13 Incwm cronedig a gohiriedig

Caiff gwargedau a diffygion cronedig sy'n ymwneud ag adnoddau dŵr a chynlluniau codi tâl eraill eu trin fel incwm gohiriedig neu fel incwm cronedig gan ddibynnu ar bu'n a oes gan y cynllun codi tâl warged neu ddiffyg. Dim ond pan ddisgwylir y bydd modd adennill y balansau dros gyfnod rhesymol o amser y caiff y balansau hyn eu trin fel incwm gohiriedig neu gronedig. Ystyrir y balansau hyn wrth bennu ffioedd a thaliadau ar gyfer blynyddoedd i ddod, er mwyn sicrhau ei bod yn bosibl mantoli'r

gyllideb dros gyfnod rhesymol o amser, yr ystyrir ei fod yn dair blynedd ar hyn o bryd.

Mae incwm gohiriedig yn cynnwys y taliadau uned gwella'r amgylchedd a geir gan y sawl sy'n tynnu dŵr, sydd i'w defnyddio i ariannu taliadau iawndal ar gyfer amrywio neu ddiddymu trwyddedau tynnu dŵr. Mae angen i'r newid hwn i amodau trwydded gael ei gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru a defnyddir y taliadau i leihau'r niwed amgylcheddol a achosir i gyrsiau dŵr drwy dynnu gormod o ddŵr. Cedwir balansau ar gyfer cwmnïau dŵr a chwmnïau nad ydynt yn gwmnïau dŵr. Dim ond pan aseswyd bod iawndal yn debygol o gael ei dalu yn y dyfodol y caiff tâl ei godi. Codir tâl uned gwella'r amgylchedd (EIUC) ar gwmnïau sy'n tynnu dŵr yn ychwanegol at y tâl uned safonol (SUC).

Roedd balansau'r adnoddau dŵr ar 31 Mawrth 2015 fel a ganlyn:

Balans SUC	£(1.9)m
Balans EIUC ar gyfer cwmnïau nad ydynt yn gwmnïau dŵr	£(1.7)m
Cyfanswm	£(3.6)m

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru ond yn defnyddio'r arian a godir o'r tâl hwn i dalu iawndal ac, felly, caiff unrhyw falansau sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn eu cario ymlaen er mwyn talu iawndal yn y dyfodol. Mae'r balansau yn codi am fod yn rhaid i ni gasglu digon o arian i dalu'r iawndal cyn diddymu neu amrywio trwydded.

1.14 Prydlesau

Mae'r broses o benderfynu a yw trefniant yn brydles, neu'n cynnwys prydles, yn seiliedig ar sylwedd y trefniant hwnnw. Ystyrir bod trefniant sy'n dibynnu ar ddefnyddio ased penodol ac sy'n cyfleu'r hawl i ddefnyddio'r ased yn brydles.

Mae prydles gyllid yn un sy'n trosglwyddo i raddau helaeth y risgiau a'r manteision sy'n gysylltiedig â pherchenogaeth ased i'r prydlesai. Mae trwydded weithredu yn brydles heblaw am brydles gyllid. Asesir prydlesau gan ddefnyddio'r meini prawf a nodir yn IAS 17 (Prydlesau).

Codir costau sy'n ymwneud â phrydlesau gweithredu ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles. Cydnabyddir cymhellion y brydles (megis cyfnod di-rent) fel lleihad mewn costau rhentu dros gyfnod y brydles ar sail llinell syth. Caiff premiymau'r brydles eu hamorteiddio dros gyfnod y brydles.

Caiff prydlesau cyllid eu cyfalafu ar ddechrau'r brydles ar werth teg yr ased a brydleswyd neu werth cyfredol yr isafwm taliadau prydles, pa un bynnag yw'r isaf. Cofnodir dyled gyfatebol sy'n ddyledus i'r prydleswr wedi'i chynrychioli gan yr isafswm taliadau prydles dros gyfnod annarfodedig y brydles. Os na ellir pennu'r gyfradd llog sydd ymhlyg yn y brydles, defnyddir cyfraddau disgowntio Trysorlys EM.

Caiff asedau a ddelir o dan brydles gyllid eu dibrisio dros fywyd defnyddiol yr ased neu gyfnod y brydles, pa un bynnag yw'r byrraf. Dyrennir pob taliad prydles rhwng y taliadau rhwymediaeth a chyllid er mwyn sicrhau cyfradd gyson ar y balans cyllid sy'n weddill. Cynhwysir y rhwymedigaethau rhent canlynol, heb gynnwys taliadau cyllid, mewn symiau eraill sy'n daladwy. Cofnodir taliadau cyllid yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

1.15 Darpariaethau

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn darparu ar gyfer rhwymedigaethau sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol lle y ceir rhwymedigaeth bresennol ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y mae'n debygol y bydd yn ofynnol i ni setlo'r rhwymedigaeth ac y gellir gwneud amcangyfrif ariannol dibynadwy.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwneud pob darpariaeth briodol pan fo'r rhain yn bodloni'r diffiniad o fewn IAS 37 (Darpariaethau, Rhwymedigaethau Digwyddiadol, ac Asedau Digwyddiadol). Pan fo'n berthnasol caiff costau darpariaethau yn y dyfodol eu disgowntio gan ddefnyddio'r cyfraddau a gyfarwyddir gan Drysorlys EM. Rhoddir manylion y cyfraddau a ddefnyddir yn Nodyn 15.

Dangosir darpariaeth yn y cyfrifon ar gyfer hawliadau nas setlwyd o dan gynigion grant a wnaed i bartneriaid er mwyn ategu gwaith a gwblhawyd hyd at 31 Mawrth 2015. Mae'r ddarpariaeth yn seiliedig ar yr hawliadau y disgwylir iddynt gael eu derbyn yn ystod tri mis cyntaf y flwyddyn ariannol newydd o ran gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn flaenorol, wedi'i haddasu lle mae'n hysbys nad oedd y gwatih wedi cael ei gwblhau ar 31 Mawrth 2015.

1.16 Rhwymedigaethau digwyddiadol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn datgan rhwymedigaethau posibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol lle mae'r canlyniad yn seiliedig ar ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol. Gwneir datganiad os nad yw rhwymedigaeth bresennol yn debygol o godi neu os na ellir ei mesur yn ddibynadwy.

1.17 Asedau digwyddiadol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn datgan asedau digwyddiadol posibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth ond yn cael ei chadarnhau gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o dan ei reolaeth. Nid oedd unrhyw asedau digwyddiadol ar 31 Mawrth 2015.

1.18 Offerynnau ariannol

1.18.1 Asedau a rhwymedigaethau ariannol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn dosbarthu benthyciadau, symiau derbyniadwy ac asedau sydd ar gael i'w gwerthu yn asedau ariannol. Mae rhwymedigaethau ariannol yn cynnwys unrhyw rwymedigaethau cytundebol i roi arian parod neu asedau ariannol i drydydd parti. Mae'r rheolwyr yn penderfynu ar ddsbarthiad asedau a rhwymedigaethau ariannol pan gânt eu nodi i ddechrau.

1.18.2 Benthyciadau a symiau derbyniadwy

Mae benthyciadau a symiau derbyniadwy yn asedau ariannol anneilliadol â thaliadau sefydlog neu bendant nas dyfynnir mewn marchnad weithredol ac nas dosberthir yn asedau sydd ar gael i'w gwerthu. Cydnabyddir benthyciadau a symiau derbyniadwy ar werth teg i ddechrau ac wedyn fe'u delir ar gost wedi'i hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol. Fel arfer, gwerth teg yw'r swm gwreiddiol a anfonebwyd.

1.18.3 Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu

Mae asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu yn asedau ariannol anneilliadol a ddynodwyd yn asedau sydd ar gael i'w gwerthu. Fe'u cydnabyddir ar werth teg i ddechrau ac wedyn cânt eu hailfesur i werth teg ar ddyddiad pob Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Cydnabyddir unrhyw gynnydd sydd i'w briodoli i newidiadau i werth teg mewn cronfeydd wrth gefn.

1.18.4 Rhwymedigaethau ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar werth teg i ddechrau ac wedyn fe'u delir ar gost wedi'i hamorteiddio gan ddefnyddio'r dull llog effeithiol. Dadgydnabyddir rhwymedigaethau ariannol pan fydd y rhwymedigaeth wedi dod i ben.

Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru rwymedigaethau penodol sy'n deillio o offerynnau ariannol o ganlyniad i Gytundebau Gweithredu Cronfeydd Dŵr â Dŵr Cymru a luniwyd pan gafodd ei breifateiddio. Caiff y rhwymedigaethau hyn eu trin fel bythol-daliadau ac fe'u cofnodir yn y

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio. Mae'r taliadau blynyddol sy'n deillio o'r rhwymedigaethau hyn yn cynyddu bob blwyddyn yn unol â'r mynegai prisiau manwerthu (RPI).

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn agored i'r risg o newidiadau i'r gyfradd chwyddiant. Mae'r gyfradd RPI wedi amrywio gryn dipyn dros fywyd y rhwymedigaethau ariannol hyn. Y gyfradd dros y 26 blynedd ers 1989 yw 3%, ar gyfartaledd. Fodd bynnag, mae'r ystod yn ystod y cyfnod hwn rhwng 9% ac 1%. Risg facro-economaidd yw hon na all Cyfoeth Naturiol Cymru ei rheoli ar ei ben ei hun mewn unrhyw ffordd. Fodd bynnag, gall Cyfoeth Naturiol Cymru adennill cost lawn cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr drwy'r taliadau y mae'n eu codi am dynnu dŵr.

1.18.5 Embedded derivatives

Mae rhai contractau hybrid yn cynnwys elfen ddeilliadol ac elfen anneilliadol. Mewn achosion o'r fath, gelwir yr elfen ddeilliadol yn ddeilliad sefydledig. Os nad oes cysylltiad agos rhwng nodweddion a risgiau economaidd y deilliadau sefydledig a rhai'r contract, ac nad yw'r contract cynhaliol ei hun yn cael ei gario ar werth teg drwy enillion neu golledion, caiff y deilliad sefydledig ei osod ar wahân a'i gofnodi ar werth teg gydag enillion a cholledion yn cael eu cydnabod yn y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cynnal adolygiad o'i contractau ac wedi penderfynu, ar 31 Mawrth 2015, nad oes ganddo unrhyw drefniadau sy'n bodloni'r meini prawf i'w gwneud yn ofynnol i ddeilliadau sefydledig gael eu gosod ar wahân.

1.18.6 Lleihad yng ngwerth asedau ariannol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn asesu ar ddyddiad pob Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol a oes tystiolaeth wrthrychol bod gwerth asedau ariannol wedi lleihau o ganlyniad i un digwyddiad colli neu fwy a ddigwyddodd ar ôl i'r ased gael ei gydnabod i ddechrau a chyn dyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Mae hefyd yn ystyried a oes unrhyw ddigwyddiad colli wedi effeithio ar lifau arian parod amcangyfrifedig yr ased ariannol neu'r portffolio yn y dyfodol y gellir eu hamcangyfrif yn ddibynadwy.

1.19 Buddiannau cyflogeion

Natural Resources Wales is a member of two pension schemes. The Principal Civil Service Pension Scheme is an open scheme and is the scheme for new members of staff. Natural Resources Wales is a closed member of the Environment Agency's pension fund (a Local Government pension fund) under a community admission agreement.

1.19.1 Pensions

Ar gyfer staff hen Gyngor Cefn Gwlad Cymru a hen Gomisiwn Coedwigaeth Cymru, mae cyfraniadau'r cyflogwyr yn daladwy i Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar un o bedair cyfradd fel y nodir isod, yn seiliedig ar fandiau cyflog.

Band Cyflog (£)	%
21,500 a llai	16.7
21,501 to 44,500	18.8
44,501 to 74,500	21.8
74,501 ac uwch	24.3

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwneud cyfraniadau rheolaidd i Gronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd (sef y Gronfa Weithredol) er mwyn ariannu rhwymedigaethau pensiwn nawr ac yn y dyfodol. Codir cyfraniadau ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr gan ystyried y costau pensiwn disgwylidig dros fywydau gwasanaeth y cyflogeion ac fe'u pennir ar lefel sy'n ddigonol i sicrhau bod y cynllun wedi'i ariannu'n llawn yn dilyn prisiau actiaraidd ffurfiol o'r gronfa.

1.19.2 Buddiannau eraill cyflogeion

Cydnabyddir rhwymedigaeth ar gyfer tâl gwyliau a buddiannau byrdymor eraill pan fydd y cyflogeion yn rhoi gwasanaeth sy'n cynyddu eu hawl i'r buddiannau hyn. O ganlyniad, mae swm wedi'i gronni ar gyfer gwyliau a enillwyd ond nas cymerwyd eto.

Cydnabyddir buddiannau terfynu fel rhwymedigaeth, pan fo gan Cyfoeth Naturiol Cymru ymrymiad cyfrwymol i derfynu cyflogaeth cyflogai neu grŵp o gyflogeion cyn y dyddiad ymddeol arferol, neu o ganlyniad i gynnig i annog cyflogeion i ymadael yn wirfoddol.

1.20 Technegau amcangyfrif

1.20.1 Barnau cyfrifyddu hollbwysig a ffynonellau allweddol o ansicrwydd ynghylch amcangyfrifon

Wrth gymhwyso polisiau cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymru, mae angen llunio barnau, amcangyfrifon a thybiaethau ynghylch symiau cario asedau a rhwymediaethau nad ydynt yn gwbl amlwg o ffynonellau eraill. Mae'r amcangyfrifon a'r thybiaethau cysylltiedig yn seiliedig ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill yr ystyrir eu bod yn berthnasol. Gall y canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r amcangyfrifon hyn.

Adolygir yr amcangyfrifon a'r thybiaethau yn barhaus. Cydnabyddir diwygiadau i amcangyfrifon cyfrifyddu yn y cyfnod y caiff yr amcangyfrif ei ddiwygio os yw'r diwygiad ond yn effeithio ar y cyfnod hwnnw neu yn ystod cyfnod y diwygiad a chyfnodau yn y dyfodol os yw'r diwygiad yn effeithio ar gyfnodau nawr ac yn y dyfodol.

1.20.2 Barnau hollbwysig wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifyddu

Y canlynol yw'r barnau a'r amcangyfrifon hollbwysig a wnaed wrth gymhwyso polisiau cyfrifyddu Cyfoeth Naturiol Cymru ac sy'n cael yr effaith fwyaf sylweddol ar y symiau a gydnabyddir yn y datganiadau ariannol.

1.20.3 Prisiu'r Ystad Goedwig ac asedau biolegol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru o'r farn na fyddai'n gosteffeithiol cynnal prisiad proffesiynol allanol bob pum mlynedd sy'n cwmpasu pob ardal o goetir, gan gynnwys y rhai sydd ag asedau biolegol. Yn dilyn cyngor gan briswyr â chymwysterau proffesiynol ystyrir y gellir cael prisiad rhesymol drwy brisio hapsampl o eiddo sy'n cynrychioli rhwng 8 a 10 y cant o'r ystad goedwig ac allodod y rhain ar gyfer yr ystad goedwig gyfan.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru, mewn ymgynghoriad â phriswyr allanol, o'r farn bod prisiadau sy'n seiliedig ar grŵp o ffactorau yn brisiadau cadarn ac mai lleoliad, rhywogaeth, oedran ac ansawdd (dosbarth y cnwd) y coed yw'r ffactorau marchnad mwyaf priodol i'w hystyried.

Hefyd, ystyrir y ceir y dystiolaeth fwyaf priodol o werth sy'n seiliedig ar y farchnad o'r farchnad ar gyfer gwerthu coetiroedd a choedwigoedd sydd ag arwynebedd o fwy na 50 hectar. Cydnabyddir, serch hynny, y gall gwerthoedd amrywio'n fawr ac y gall y barnau hyn fod braidd yn oddrychol. Felly, bydd unrhyw brisiad o goedwigoedd yn dibynnu i ryw raddau ar farn broffesiynol. Wedyn mae'r priswyr allanol yn pennu gwerthoedd i dir a phren. Fel sy'n ofynnol o dan IAS 41 (Amaethyddiaeth) lleiheir gwerth teg asedau biolegol gan y costau amcangyfrifedig hyd at adeg eu gwerthu. Amcangyfrifir bod y costau hyn yn cyfateb i 5 y cant o werthoedd pren ac maent yn adlewyrchu'r costau sy'n gysylltiedig â gwerthu'r coetir neu'r goedwig.

1.20.4 Asedau biolegol

Wrth gymhwyso IAS 41 (Amaethyddiaeth), ystyriwyd y meini prawf manwl ar gyfer dosbarthu gweithgareddau coedwigaeth yn rhai amaethyddol. Penderfynwyd na ellid ystyried bod pob

gweithgaredd coedwigaeth a gynhelir gan Cyfoeth Naturiol Cymru yn weithgaredd amaethyddol o dan y safon, gan fod coetiroedd a choedwigoedd yn cael eu dal a'u rheoli'n bennaf er mwyn cyflawni'r amcanion ar gyfer rheoli coedwigoedd yn gynaliadwy a nodir yn Coetiroedd i Gymru.

Cynhaliwyd dadansoddiad manwl o'r ystad goedwig gan ddefnyddio system sgorio er mwyn nodi'r ardaloedd hynny o'r ystad goedwig a oedd yn dod o dan y pedwar amcan corfforaethol (cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a newid yn yr hinsawdd), yn seiliedig ar nifer o feini prawf. Defnyddiwyd y ganran a briodolwyd o ganlyniad i weithgareddau economaidd i bennu gwerth goblygedig coed a oedd wedi'u dosbarthu'n. ased biolegol. Pe câi tir ei gaffael neu ei waredu a fyddai'n creu newid llwyr mewn daliad tir o 10 y cant neu a fyddai, fel arall, yn arwyddocaol o ran y dadansoddiad, câi adolygiad interim ei gynnal.

Ni fu unrhyw newid o'r fath yn ystod y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015.

1.20.5 Croniad ar gyfer cost gwyliau nas cymerwyd

Cafwyd yr amcangyfrif ar gyfer cost gwyliau nas cymerwyd ar 31 Mawrth 2015 drwy gyfrifo gwerth gwyliau nas cymerwyd ar gyfer sampl o staff a'i allosod i'r hyn sy'n gyfwerth ag amser llawn ar gyfer pob aelod o staff ar 31 Mawrth 2015.

1.21 Ardaloedd Draenio Mewnol

Ceir 11 o Ardaloedd Draenio Mewnol yng Ngogledd-orllewin Cymru. Ariennir y gwaith a wneir ym mhob ardal ddraenio mewnol gan gyfuniad o ardrethi draenio a godir ar feddianwyr tir amaethyddol (e.e. ffermwyr) ac ardollau arbennig a delir gan Awdurdodau Lleol mewn perthynas â thir anamaethyddol. Cyfoeth Naturiol Cymru yw'r Bwrdd Draenio Mewnol ar gyfer yr ardaloedd hyn.

Mae'n ofynnol i Cyfoeth Naturiol Cymru (o dan adran 40 o Ddeddf Draenio Tir 1991) bennu ardrethi draenio ac o dan Reoliad 7 o Reoliadau Byrddau Draenio Mewnol (Cyllid) 1992 mae'n ofynnol iddo gyhoeddi ardrethi arbennig cyn 15 Chwefror yn y flwyddyn ariannol cyn y flwyddyn y maent yn ymwneud â hi.

Pennwyd yr ardrethi draenio, yr ardollau arbennig a'r praeseptau ar gyfer 2014/15 gan y Bwrdd ym mis Chwefror 2014. Y swm a godwyd drwy ardollau arbennig oedd £100k, a'r swm a godwyd drwy ardrethi draenio oedd £52k. Yn 2014/15 gwariwyd cyfanswm o £162k ar yr 11 ardal ddraenio fewnol hyn a chariwyd gwarged o £6k ymlaen i 2015/16.

1.22 Treth ar werth

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi'i ddsbarthu'n gorff y mae adran 33 o Ddeddf TAW 1994 yn gymwys iddo. Felly, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn adennill TAW a delir ar weithgareddau busnes a gweithgareddau nad ydynt yn gysylltiedig â busnes. Asesir y broses o adennill TAW sy'n ymwneud â chyflenwadau eithriedig drwy reoliadau eithriad rhannol CThEM.

Ym mhob achos, lle y codir treth allbwn, neu lle y gellir adennill treth allbwn, datgenir y symiau a gynhwysir yn y cyfrifon hyn heb gynnwys TAW.

1.23 Mabwysiadu safonau IFRS newydd neu ddiwygiedig neu ddehongliadau FReM

IFRS

O dan IAS 8 mae angen gwneud datganiadau mewn perthynas â safonau IFRS, diwygiadau a dehongliadau newydd sy'n gymwys, neu a fydd yn gymwys, ar ôl y cyfnod adrodd. Daw nifer o safonau IFRS, diwygiadau a dehongliadau a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhynglwadol (IASB) yn weithredol yn ystod cyfnodau adrodd yn y dyfodol. Nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru wedi mabwysiadu unrhyw safonau IFRS newydd yn gynnar.

FReM

Bob blwyddyn, mae Trysorlys EM yn cyhoeddi fersiwn wedi'i diweddarau o FReM, sy'n dehongli safonau IFRS ar gyfer y sector cyhoeddus. Ar gyfer y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015, nid oes unrhyw newidiadau a fydd yn effeithio ar Cyfoeth Naturiol Cymru.

1.24 Ffioedd opsiwn ffermydd gwynt

Yn 2013/14 cafodd y taliad ffioedd opsiwn ffermydd gwynt o £1.19m i Lywodraeth Cymru eu debydu yn erbyn incwm ynni adnewyddadwy. Ar gyfer 2014/15 dangosir y gwir daliad o £2.478m i Lywodraeth Cymru fel gwariant yn Nodyn 5 dan gostau gweithredol, a dangosir gwerth llawn y ffioedd opsiwn ffermydd gwynt o fewn yr incwm adnewyddadwy o £7.522m yn Nodyn 6.

1.25 Addasiad cyfnod blaenorol

Yn dilyn adolygiad o gategoriâu ar gyfer gwaith cyfalaf a wariwyd yn y flwyddyn (CWEIY), fel y nodir yn Nodyn 4, mae'r ffigurau mewn ambell gategori wedi'u hailddatgan. Dangosir yr addasiad i ffigurau 2013/14 isod.

Categoriâu	Gwreiddiol		Addasiad		Wedi'i ddatgan	
	Gwir £'000	Ymrwymedig £'000	Gwir £'000	Ymrwymedig £'000	Gwir £'000	Ymrwymedig £'000
Adfer ac adnewyddu	2,868	649	564	689	3,432	1,338
Argloddiau	2,961	1,068	7,461	5	10,422	1,073
Grantiau cyfalaf	2,424	1,390	0	0	2,424	1,390
Mapio llifogydd	155	27	(13)	0	142	27
Gosod pyst	166	8	0	0	166	8
Cwlfertau a gwelliannau i sianelau	216	34	(1)	0	215	34
Strategaethau rheoli'r perygl o lifogydd	8,462	808	(8,385)	(791)	77	17
Gwaith CWEIY arall	1,742	111	374	97	2,116	208
Cyfanswm	<u>18,994</u>	<u>4,095</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>18,994</u>	<u>4,095</u>

Y newidiadau pwysicaf yw'r dosbarthiad cywir o waith ar argloddiau a gwaith adfer y Friog (£3.8m) a Rhan Isaf Bro Abertawe (£4.5m) a ddangoswyd o dan strategaethau rheoli'r perygl o lifogydd yng nghyfrifon 2013/14.

Yn sgil gweithredu'r system gyllid newydd bu'n bosibl i ni ddiwygio'r categorïau a gofnodir yn Nodyn 5 - Gwariant arall, Nodyn 12 - Symiau derbyniadwy a Nodyn 14 - Symiau taladwy. Mae ffigurau ar gyfer blynyddoedd blaenorol yn y nodiadau hyn wedi'u hailddatgan er mwyn sicrhau eu bod yn cyfateb i'r categorïau newydd.

Nodir isod newidiadau sylweddol:

- Yn Nodyn 5 dangosir y gwariant ar 'Gwarchod planhigion, cynefinoedd a rhywogaethau', 'Cynaeafu, marchnata ac ailgyflenwi pren' a 'Costau rhaglenni coedwigaeth eraill' bellach o dan 'Gwasanaethau a gaiff eu prynu i mewn'.
- Yn Nodyn 12 mae 'Rhagdaliadau ac incwm cronedig' bellach yn cael eu cofnodi mewn dau gategori ar wahân.

Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol i gategorïau Nodyn 14.

1.26 Darpariaethau ariannol (Safleoedd tirlenwi)

Ar gyfer pob safle tirlenwi, mae angen sefydlu trefniadau darpariaethau ariannol cyn rhoi trwydded. Mae'n rhaid i'r trefniadau darpariaethau ariannol fod ar waith cyn i weithrediadau gwaredu ddechrau, ac mae angen i ddarpariaethau o'r fath fod yn ddigonol (mewn termau ariannol), yn ddiogel ac ar gael pan fo'u hangen. Mae hyn yn gymwys i weithredwyr safleoedd y caniateir iddynt gynnal gweithgareddau tirlenwi neu weithgareddau eraill (e.e. carthu morlynnoedd) lle y caiff gwastraff ei waredu ar y tir yn y pen draw. Mae safleoedd tirlenwi yn cynnwys pob safle gwastraff sy'n ddarostyngedig i'r gyfarwyddeb tirlenwi.

Nodir isod y prif ddulliau y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn eu derbyn ar gyfer dangos trefniadau darpariaethau ariannol:

- Bondiau adnewyddadwy (a ddangosir yn nodyn 14)
- Cyfrifon ysgrow
- Adneuon arian parod gyda Cyfoeth Naturiol Cymru (a ddangosir yn nodyn 14)
- Cytundebau gweithred awdurdodau lleol
- Gwarantau rhiant-gwmnïau
- Cytundebau ambarél (sy'n cwmpasu sawl safle)

Mae cyfrif ysgrow yn fynediad i gyfrif banc a gâi ei sbarduno gan ddigwyddiad ar safle tirlenwi. Cydgyfrif ydyw rhwng y gweithredwr gwastraff a Cyfoeth Naturiol Cymru ac fe'i gweithredir o dan gytundeb gweithred ymddiriedolaeth priodol a mandad banc.

2. Dadansoddiad o wariant net yn ôl segment

	Pontio	Datblygu Sefydliadol a Rholi pobl	Gwasanaethau Cyllid a Chorfforaethol	Gwasanaethau Cendlaethol	Gweithrediadau Gogledd a Chanolbarth Cymru	Gweithrediadau De Cymru	Gwybodaeth Strategaeth a Chynllunio	Prif Weithredwr, Llywodraethu a Chynllunio	Cysylltiadau Allanol a Chyfathrebu	A Reolir yn Ganolog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Wedi'i gofnodi yn sôl segmentau											
Gwariant	6,435	5,529	31,323	44,004	25,603	32,275	28,864	3,847	1,073	19,147	198,100
Incwm	0	0	(36,081)	(25,269)	(3,132)	(1,643)	(2,998)	(354)	0	437	(69,040)
Cyfanswm	6,435	5,529	(4,758)	18,735	22,471	30,632	25,866	3,493	1,073	19,584	129,060
Gwarian Cyfalaf	6,874	0	1,501	1,673	217	409	0	0	0	0	10,674
Cyfanswm y Gwariant Net yn y DoWNC											129,060

* DoWNC Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr

Ffactorau

Y ffactorau a ddefnyddiwyd i adrodd ar segmentau yw'r ffordd y blaenoriaethodd Cyfoeth Naturiol Cymru ei benderfyniadau ynghylch rheoli a'i benderfyniadau cyllidebol. Priodolwyd incwm a gwariant a ddangosir uchod yn uniongyrchol i'r segmentau

Disgrifiad o'r segmentau

Pontio

Mae'n cyflawni'r rhaglenni gweddnewidiol ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru er mwyn ein galluogi i fod yn hunangynhaliol.

Datblygu Sefydliadol a Rheoli Pobl

Mae'n datblygu'r sefydliad ac yn rheoli adnoddau staff.

Gwasanaethau Cyllid a Chorfforaethol

Mae'n rhoi cymorth ariannol ac yn cefnogi gweithgarwch caffael. Mae'n rheoli adeiladau a fflyd Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae'n darparu gwasanaethau TG 'busnes fel arfer'.

Gwasanaethau Cenedlaethol

Mae'n darparu amrywiaeth o wasanaethau ar gyfer Cymru gyfan, gan gynnwys rheoli perygl llifogydd ac arfordiroedd, rheoli rhaglenni cyfalaf, cynaeafu coedwigoedd a'r ganolfan cyswllt cwsmeriaid.

Gweithrediadau Gogledd a Chanolbarth Cymru

Mae'n cyflawni dibenion statudol a dyheadau, ar lefel weithredol a thrwy rwydwaith o dimau lleol, o fewn saith sir Gogledd Cymru, Ceredigion ac ardaloedd Trefaldwyn a Maesyfed ym Mhowys.

Gweithrediadau De Cymru

Mae'n cyflawni dibenion statudol a dyheadau, ar lefel weithredol a thrwy rwydwaith o dimau lleol, o fewn siroedd De Cymru ac ardal Sir Frycheiniog ym Mhowys.

Gwybodaeth Strategaeth a Chynllunio

Mae'n rheoli swyddogaeth amgylcheddol, gofodol a chynllunio busnes strategol CNC.

Prif Weithredwr, Llywodraethu a Chynllunio

Y Prif Weithredwr yw'r Swyddog Cyfrifyddu hefyd ac mae'n gyfrifol yn bersonol am warchod yr arian cyhoeddus sydd o dan ei ofal yn briodol, gweithrediadau Cyfoeth Naturiol Cymru o ddydd i ddydd a rheoli CNC o ddydd i ddydd. Mae llywodraethu yn darparu ac yn cyflawni gwasanaethau cyfreithiol; cynllunio, perfformiad ac adrodd; archwilio a sicrhau risg a'r ysgrifenyddiaeth a llywodraethu gwybodaeth.

Cysylltiadau Allanol a Chyfathrebu

Mae Cysylltiadau Allanol a Chyfathrebu yn darparu gwasanaeth cyfathrebu a marchnata integredig.

A Reolir yn Ganolog

Rheolir incwm a gwariant yn ganolog ac nis dyrennir i'r cyfarwyddiaethau. Mae'n cynnwys dibrisiant, gwerth llyfr coed a gwmpwyd, croniadau ar ddiwedd y flwyddyn ar gyfer darpariaethau.

Ffigurau cymharol ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2014

	Pontio	Datblygu Sefydliadol a Rholi pobl	Gwasanaethau Cyllid a Chorfforaethol	Gwasanaethau Cendraethol	Gweithrediadau Gogledd a Chanolbarth Cymru	Gweithrediadau De Cymru	Gwybodaeth Strategaeth a Chynllunio	Prif Weithredwr, Llywodraethu a Chynllunio	A Reolir yn Ganolog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Wedi'i gofnodi yn ôl segmentau										
Gwariant	3,018	7,752	32,390	48,046	23,898	33,175	28,794	4,229	17,647	198,949
Incwm	0	0	0	(19,958)	(3,172)	(1,152)	(2,004)	0	(42,416)	(68,702)
Cyfanswm	<u>3,018</u>	<u>7,752</u>	<u>32,390</u>	<u>28,088</u>	<u>20,726</u>	<u>32,023</u>	<u>26,790</u>	<u>4,229</u>	<u>(24,769)</u>	<u>130,247</u>
Gwariant Cyfalaf	6,721	0	2,599	1,380	551	101	1,588	0	0	12,940

3. Nifer y staff a chostau cysylltiedig

3.1 Costau staff

	£'000	2014/15		2013/14	
		Staff Parhaol	Staff Eraill	Cyfanswm	Cyfanswm
Cyflogau	57,275	5,097	62,372	62,346	
Costau nawdd cymdeithasol	4,526	213	4,739	4,777	
Costau pensiwn eraill	11,717	460	12,177	9,732	
Cyfanswm costau cyflogau net	73,518	5,770	79,288	76,855	
Cyfanswm costau cyflogau net	Note				
Costau pecynnau ymadael			2,790	5,138	
Tâl gwasanaeth ychwanegol IAS 19 (Pensiynau)	21		7,323	5,955	
Llai costau pensiwn ar gyfer ymddeoliad cynnar			(97)	(601)	
Llai cyfraniadau pensiwn i LGPS yn ystod y flwyddyn			(7,216)	(4,832)	
Trosglwyddo i Ddarpariaeth ar gyfer Taliadau lawndal Blynyddol			5	32	
Costau staff eraill			0	39	
Llai symiau a godwyd ar brosiectau cyfalaf			81	(278)	
Cyfanswm costau staff			2,886	5,453	
Less amounts charged to capital projects			(2,019)	(2,058)	
Total staff costs			80,155	80,250	

Ceir manylion trefniadau pensiwn CNC yn nodyn 21.

Mae manylion am gydnabyddiaeth ariannol Aelodau'r Bwrdd a'r Cyfarwyddwyr wedi'u cynnwys yn yr adroddiad cydnabyddiaeth ariannol.

3.2 Nifer y bobl a gyflogwyd ar gyfartaledd

Roedd nifer yr unigolion cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Staff Parhaol	2014/15		2013/14	
		Staff Nifer	Staff Eraill	Cyfanswm Nifer	Cyfanswm Nifer
A gyflogwyd yn uniongyrchol	1,805	100	1,905	1,973	
Staff asiantaeth a chontractwyr	0	47	47	37	
Cyfanswm	1,805	147	1,952	2,010	

Cyflogwyd 50 o aelodau o staff cyfwerth ag amser llawn ar brosiectau cyfalaf (58 yn 2013/14).

3.3 Cynlluniau iawndal - pecynnau ymadael

Band costau pecynnau ymadael	Nifer y pecynnau ymadael y cytunwyd arnynt yn ôl band costau 2014/5	Nifer y pecynnau ymadael y cytunwyd arnynt yn ôl band costau 2013/14
O dan £10,000	0	5
£10,001 - £25,000	10	31
£25,001 - £50,000	18	51
£50,001 - £100,000	29	37
£100,001 - £150,000	1	2
Dros £150,000	0	0
Cyfanswm	<u>58</u>	<u>126</u>

Cyfanswm costau adnoddau ar gyfer 2014/15 oedd £2,884k. (Cyfanswm y gost oedd £5,138k yn 2013/14)

Ni chafwyd unrhyw ddiswyddiadau gorfodol yn 2014/15 nac yn 2013/14.

Mae'r costau ymadael gwirfoddol wedi'u talu yn unol â darpariaethau Cynllun Iawndal y Gwasanaeth Sifil, sy'n gynllun statudol a luniwyd o dan Ddeddf Blwydd-daliadau 1972.

Rhoddir cyfrif am gostau ymadael yn llawn yn y flwyddyn y cytunir arnynt. Os cytunodd y cyrff etifeddol ar ymddeoliadau cynnar, rhoddwyd cyfrif am y costau yn llawn yn y flwyddyn y cytunwyd arnynt, a darparwyd ar gyfer ymrwymadau yn y dyfodol. Dangosir y Taliadau Iawndal Blyneddol a wnaed mewn perthynas â'r pecynnau ymadael hyn y cytunwyd arnynt mewn blyneddol blaenorol yn Nodyn 15 (Darpariaethau).

Telir costau ymddeol oherwydd salwch gan y cynlluniau pensiwn ac nis cynhwysir yn y tabl..

3.4 Cyfraniadau i Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil

Mae Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) yn gynllun buddiannau diffiniedig amlgyflogwr nas ariennir ond ni all Cyfoeth Naturiol Cymru nodi ei gyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau sylfaenol. Prisiodd actiwari'r cynllun y cynllun ar 31 Mawrth 2012. Ceir manylion yng nghyfrifon adnoddau Swyddfa'r Cabinet yn www.civilservicepensionscheme.org.uk/about-us/resource-accounts/.

Ar gyfer 2014-15, roedd cyfraniadau cyflogwyr gwerth £4,931k yn daladwy i'r PCSPS (roedd y cyfraniadau yn 2013/14 yn cyfateb i £4,876k) ar un o'r pedair cyfradd yn yr amrediad 16.7% i 24.3% o enillion pensiynadwy, yn seiliedig ar fandiau cyflog. Fel arfer mae Actiwari'r Cynllun yn adolygu cyfraniadau cyflogwyr bob pedair blynedd yn dilyn prisiad llawn o'r cynllun. Pennir y cyfraddau cyfrannu i dalu cost y buddiannau sy'n cronni yn ystod 2014-15 a delir pan fydd yr aelod yn ymddeol ac nid y buddiannau a delir yn ystod y cyfnod hwn i bensiynwyr presennol.

Gall cyflogeion ddewis agor cyfrif pensiwn partneriaeth, sef pensiwn rhanddeiliaid gyda chyfraniad gan y cyflogwr. Talwyd cyfraniadau cyflogwyr gwerth £28k i un neu ragor o'r panel o dri darparwr pensiwn rhanddeiliaid penodedig. Mae cyfraniadau'r cyflogwr yn gysylltiedig ag oedran ac yn amrywio o 3% i 12.5% o enillion pensiynadwy. Bydd cyflogwyr hefyd yn talu cyfraniad sy'n cyfateb i gyfraniad y cyflogai hyd at 3% o enillion pensiynadwy. Yn ogystal, roedd cyfraniadau cyflogwyr gwerth £2k, sef 0.8% o gyflog pensiynadwy, yn daladwy i'r PCSPS i dalu cost darparu buddiannau yn y dyfodol ar ffurf cyfandaliad ar farwolaeth mewn gwasanaeth neu ymddeoliad oherwydd salwch y cyflogeion hyn.

Roedd cyfraniadau cyflogwyr gwerth £3k yn ddyledus i'r darparwyr pensiwn partneriaeth ar ddyddiad y fantolen. Ni thalwyd unrhyw gyfraniadau ymlaen llaw ar y dyddiad hwnnw.

3.5 Cyfraniadau i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwneud taliadau i Gronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd (EAPF), fel Awdurdod Gweinyddu Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS) drwy Capita, sef gweinyddwyr y gronfa beniswn.

Mae LGPS yn gynllun pensiwn statudol a ariennir â chyfraniadau diffiniedig (EAPF) i'r gwasanaeth cyhoeddus. Mae Hymans Robertson, sef actiwari'r EAPF, yn cynnal prisiad o asedau a rhwymedigaethau'r Gronfa bob tair blynedd er mwyn sicrhau bod buddiannau LGPS wedi'u hariannu'n briodol. Bwriedir i asedau'r Gronfa dalu rhwymedigaethau pensiwn yn y dyfodol. Prif ddiben y prisiad actiwaraidd yw adolygu sefyllfa ariannol y Gronfa a phennu lefel cyfraniadau yn y dyfodol ar gyfer cyflogwyr yn y Gronfa. Cynhaliwyd y prisiad diweddaraf ar 31 Mawrth 2013 ar gyfer y cyfnod o dair blynedd rhwng 1 Ebrill 2014 a 31 Mawrth 2017.

Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru Gytundeb Mynediad Cymunedol ag EAPF er mwyn cymryd rhan yn LGPS, a gymeradwywyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Gymunedau a Llywodraeth Leol mewn perthynas â staff hen Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru a drosglwyddwyd i Cyfoeth Naturiol Cymru ar 1 Ebrill 2013. Trosglwyddwyd y rhwymedigaethau ar gyfer cyn-aelodau a gyflogwyd gan Asiantaeth yr Amgylchedd mewn perthynas â swyddogaethau Cymreig (pensiynau a oedd yn cael eu talu ac aelodau gohiriedig) hefyd. Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio gwarant ag EAPF i'w hindemnio rhag unrhyw rwymedigaethau sy'n codi o ganlyniad i Cyfoeth Naturiol Cymru yn cymryd rhan yn EAPF. Rhedir y cynllun ar y sail ei fod 'ar gau' ac nad yw ar gael i staff sy'n ymuno â Cyfoeth Naturiol Cymru.

Ar gyfer 2014/15 cyfradd gyfrannu'r cyflogwr oedd 20.2%. (Y gyfradd gyfrannu yn 2013/14 oedd 13%). Yn 2014/15 talwyd cyfraniadau cyflogwr gwerth £7,216k i LGPS. (Roedd y cyfraniadau yn 2013/14 yn cyfateb i £4,832k).

4. Gwaith cyfalaf a ddynodwyd yn dreuliau yn ystod y flwyddyn

Categoriâu	2014/15	2013/14	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
		Wedi'i ailddatgan	Ymrwymedig	Ymrwymedig
	Gwir £'000	Gwir £'000	£'000	£'000
Adfer ac adnewyddu	7,834	3,432	4,645	1,338
Argloddiau	2,513	10,422	1,107	1,073
Grantiau cyfalaf	2,038	2,424	0	1,390
Mapio llifogydd	420	142	167	27
Gosod pyst	245	166	5	8
Cwlfertau a gwelliannau i sianelau	62	215	162	34
Strategaethau rheoli'r perygl o lifogydd	49	77	1	17
Arall	2,357	2,116	399	208
Cyfanswm	<u>15,518</u>	<u>18,994</u>	<u>6,486</u>	<u>4,095</u>

Disgrifiad o'r categorïau

Adfer ac adnewyddu

Mae hyn yn golygu gwneud gwaith er mwyn sicrhau bod amddiffynfeydd rhag llifogydd yn y cyflwr priodol ac y cânt eu hadfer i'r cyflwr hwnnw os bydd angen.

Argloddiau

Mae cyfran sylweddol o brosiectau yn cynnwys creu argloddiau ar hyd cyrsiau dŵr, eu gwella neu eu gwneud yn uwch er mwyn lleihau'r risg y bydd dŵr yn dianc o sianel yr afon.

Grantiau cyfalaf

Grantiau yw'r rhain, a roddir i Awdurdodau Lleol gan amlaf, sy'n ariannu gwaith cyfalaf. Mae'n cynnwys gwaith ar Lwybr Arfordir Cymru, y Rhaglen Gwella Hawliau Tramwy a hefyd grantiau er mwyn helpu i brynu tir.

Mapio llifogydd

Mae mapio llifogydd yn cynnwys llunio mapiau amlhaenog sy'n darparu gwybodaeth am lifogydd o ddŵr daear, afonydd a'r môr ar gyfer Cymru. Mae mapiau llifogydd hefyd yn cynnwys gwybodaeth am amddiffynfeydd rhag llifogydd a'r ardaloedd sy'n cael budd ohonynt.

Gosod pyst

Mae a wnelo hyn â gosod pyst (dur fel arfer) ar hyd glannau afonydd er mwyn eu hatgyfnerthu ac atal y tir cyfagos rhag llithro i mewn i'r afon sy'n rhwystro llif yr afon. Câi'r rhan fwyaf o'r gwaith hwn ei wneud o dan y ddaear. Ar ôl iddynt gael eu gosod nid oes unrhyw fudd parhaus i Cyfoeth Naturiol Cymru.

Cwlfertau a gwelliannau i sianelau

Mae hyn yn cynnwys gwaith i atgyweirio neu adnewyddu cwlfertau o dan dir, ffyrdd ac eiddo a gwelliannau i sianelau sy'n helpu cyrsiau dŵr i lifo.

Strategaethau rheoli'r perygl o lifogydd

Datblygir strategaethau er mwyn cynnig opsiynau ar gyfer rheoli'r perygl o lifogydd ar draws ardal fawr yn yr hirdymor. Datblygir prosiectau unigol ar gyfer rheoli'r perygl o lifogydd o'r strategaethau hirdymor.

Arall

Mae costau eraill yn cynnwys llunio Cynlluniau Rheoli Lefel y Dŵr a Chynlluniau Rheoli Dalgylchoedd Llifogydd, gwelliannau i lifddorau a chyrtsiau dŵr eraill, adnewyddu systemau telemetreg a gwella cynefinoedd pysgod.

5. Gwariant arall

5.1 Mae gwariant arall yn cynnwys y categorïau canlynol o gost:

	Wedi'i ailddatgan	
	hyd at 31 Mawrth 2015	hyd at 31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Eitemau arian parod		
Gwasanaethau a gaiff eu prynu i mewn	18,897	17,644
Cytundebau Lefel Gwasanaeth	14,607	15,494
Grantiau	8,222	9,669
Cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr	6,938	6,484
Costau TGCh	6,222	3,867
Costau swyddfa	5,010	5,423
Costau gweithredol	3,686	1,337
Costau'r Fflyd	3,613	4,438
Ffyrdd mewn Coedwigoedd	3,365	2,744
Teithio a chynhaliaeth	3,077	3,138
Deunyddiau	2,931	2,749
Cytundebau cydweithredol	2,899	2,258
Rhenti	1,938	2,467
Ffioedd a chostau llys	1,103	1,070
Costau sy'n gysylltiedig â'r staff	903	775
Ardrethi	780	818
Hyfforddiant	736	781
Symiau a ddilëwyd a thaliadau arbennig	498	100
Grantiau gan yr UE	474	2,530
Ffioedd archwilio statudol	171	169
Llog prydlesau cyllid	40	116
Ffioedd archwilio anstatudol	22	0
Rhoddion	5	0
Is-gyfanswm	86,137	84,071
Gwariant nad yw'n arian parod		
Dibrisio ac amorteiddio	7,211	6,930
Gwerth coed a gwympwyd	6,644	7,118
Newidiadau mewn darpariaethau eraill	1,072	960
Symiau a ddilëwyd	642	0
Gwariant ar asedau o flynyddoedd blaenorol	801	0
Addasiadau yn sgil yr adolygiad o asedau	626	0
(Ennill) / Colled yn sgil gwaredu asedau	(279)	(26)
Newidiadau o ran y Ddarpariaeth Drwgddyledion	(427)	652
Is-gyfanswm	16,290	15,634
Cyfanswm	102,427	99,705

Gan fod system gyllid newydd wedi'i rhoi ar waith rydym wedi manteisio ar y cyfle i ddiwygio'r categorïau yn y nodyn hwn. Mae'r ffigurau ar gyfer 2013/2014 wedi'u hailddatgan yn unol â hynny.

5.2 Cydnabyddiaeth ariannol yr Archwilydd

Y ffi ar gyfer yr archwiliad statudol o gyfrifon 2014/15 yw £159k. Aethom i wariant ychwanegol o £12k ar gyfer archwiliad 2013/14 sydd wedi'i gynnwys yn y ffigur yn nodyn 5.1.

5.3 Cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr

Mae dwy elfen i wariant o dan gytundebau gweithredu cronfeydd dŵr. Yr elfen gyntaf a'r un lleiaf yw ad-dalu i gwmnïau dŵr y costau net y maent wedi mynd iddynt wrth weithredu cronfeydd dŵr penodol, ar ôl didynnu unrhyw incwm a gynhyrchwyd o bŵer trydan dŵr. Mae'r ail elfen yn cynrychioli taliadau blynyddol, a bennwyd ar adeg llunio'r cytundebau cysylltiedig (fel arfer yn 1989 ar ôl preifateiddio'r cwmnïau dŵr) fel iawndal ar gyfer elw ar asedau cronfeydd dŵr ac a gânt eu mynegeo'n flynyddol gan ddefnyddio'r RPI.

5.4 Colledion a thaliadau arbennig

Mae rheolau Llywodraeth Cymru ar Reoli Arian Cyhoeddus yn ei gwneud yn ofynnol i golledion a thaliadau arbennig gael eu datgan yn ôl categori, math a gwerth pan fyddant fel cyfanswm yn werth mwy na £300,000 ac ar gyfer unrhyw eitemau unigol sy'n werth mwy na £300,000.

Nodir isod golledion unigol a oedd yn werth mwy na £300k:

- Dilëwyd £311k yr aed iddo wrth ddylunio Canolfan Eogiaid Tryweryn gan Asiantaeth ye Amgylchedd Cymru.
- Dilëwyd £455k a wariwyd ar y prosiect Cymunedau a Natur.
- Dilëwyd asedau gwerth £626k na ellid eu gwirio.

Colledion a thaliadau arbennig yn ôl categori

Categori neu fath o golled	Nifer	£'000
Categori neu fath o golled	38	187
Dileu gwariant yn ymwneud â'r Prosiect Cymunedau a Natur	1	455
Asedau a ddilëwyd	3	320
Colledion eraill (arian parod a gollwyd, taliadau diffwrwyth, hawliadau na ellid eu gorfodi, taliadau arbennig neu roddion)	20	178
Asedau a ddilëwyd yn dilyn ymafer gwirio asedau 2014-15	145	626
Cyfanswm	<u>207</u>	<u>1,766</u>

6. Dadansoddiad o incwm

	hyd at 31 Mawrth 2015 £'000	hyd at 31 Mawrth 2014 £'000
Taliadau tynnu dŵr	20,434	19,379
EPR ansawdd dŵr	6,523	7,015
EPR gosodiadau	3,028	2,912
EPR gwastraff	2,432	2,348
Trwyddedau pysgota	1,468	1,566
Rheoleiddio niwclear	1,336	568
Gwastraff peryglus	981	1,013
Taliadau diogelu'r amgylchedd eraill	917	220
Gwaith sy'n gysylltiedig ag Adnoddau Dŵr y gellir codi amdano	453	0
Masnachu allyriadau a'r ymrwymiad i leihau carbon	271	302
Trwyddedu morol	184	412
Incwm o ffioedd a thaliadau	38,027	35,734
Incwm pren	16,336	12,985
Incwm pren	7,522	4,750
Incwm ystadau	2,512	2,173
Darparu gwybodaeth/gwasanaethau	1,061	1,205
Incwm byrddau draenio mewnol	463	348
Costau cyfreithiol a adenillwyd	246	412
Incwm grantiau	207	906
Incwm o'r Ddeddf Enillion Troseddau	222	54
Incwm Afon Dyfrdwy	103	0
Incwm labordai	30	294
Caniatadau perygl o lifogydd	9	17
Incwm amrywiol	179	60
Incwm o weithgareddau eraill	28,890	23,204
Cyfanswm yr incwm o weithgareddau	66,917	58,938
Incwm gan yr UE ⁺	2,080	6,200
Llog sy'n dderbyniadwy	41	9
Derbyniadau yswiriant	2	129
Incwm gan yr UE ar ran trydydd partiön	0	3,426
Incwm arall	2,123	9,764
Cyfanswm yr incwm	69,040	68,702

EPR = Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddols

⁺ Yn cynnwys incwm a hawliwyd drwy Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) neu gan Lywodraeth Cymru ar gyfer prosiectau a ariannwyd gan yr UE.

6.1 Dadansoddiad o ffioedd a thaliadau

Y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015	Incwm a filiwyd £'000	Gwariant £'000	Gwarged/ (Diffyg) £'000
Taliadau tynnu dŵr	20,225	20,434	(209)
Gwaith sy'n gysylltiedig ag adnoddau dŵr y gellir codi amdano	453	453	0
Trwyddedau pysgota	1,468	1,468	0
EPR ansawdd dŵr	6,562	6,523	39
EPR gosodiadau	2,946	2,939	7
EPR gwastraff	2,319	2,432	(113)
Gwastraff peryglus	1,101	981	120
Masnachu allyriadau a'r ymrwymiad i leihau carbon	271	271	0
Rheoleiddio niwclear	1,600	1,336	264
Trwyddedau morol	184	499	(315)
Taliadau diogelu'r amgylchedd eraill	828	917	(89)
Cyfanswm	<u>37,957</u>	<u>38,253</u>	<u>(296)</u>

Mae'r tabl uchod yn ymwneud ag incwm o ffioedd a thaliadau ac fe'i dangosir yn unol â'n polisi cyfrifyddu ar gyfer incwm gohiriedig a chronedig yn nodyn 1.13. Mae'r nodyn wedi'i ailddatgan ers y flwyddyn flaenorol er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd yn agosach â'r categorïau a ddatgenir yn nodyn 6. Mae incwm a gasglwyd yn wahanol i incwm a gofnodwyd yn nodyn 6 oherwydd y polisi a ddatgenir yn nodyn 1.13. Mae'r gwargedau a'r diffygion cronedig wedi'u cynnwys yn incwm cronedig ac incwm gohiriedig yn nodiadau 12 a 14 yn y drefn honno.

Mae costau a ariannwyd gan gymorth grant wedi'u hepgor o'r tabl uchod, heblaw am drwyddedau pysgota a thrwyddedau morol lle yr ariennir y gost net ar ôl taliadau gan gymorth grant. Nid yw'r tabl uchod yn cynnwys effaith addasiadau pensiwn IAS 19 am nad yw'r costau/buddiannau hyn yn cael eu trosglwyddo i'r sawl sy'n talu taliadau. Y nod ariannol yw adennill costau llawn gan gymryd un flwyddyn gydag un arall, yn seiliedig ar yr holl gostau gan gynnwys y dibrisiant costau presennol a chyfradd adenillion ar asedau perthnasol a chostau tybiannol eraill lle y bo'n briodol. Cydnabyddir balansau incwm cronedig a gohiriedig ar sail gwargedau a diffygion lle y gellir eu hadennill dros gyfnod rhesymol o amser..

Rhestrir y gweithgareddau allweddol ym mhob maes isod:

- Taliadau tynnu dŵr - codi tâl ar fusnesau sy'n tynnu dŵr o afonydd neu ddŵr daear, mae'r incwm a gofnodir yn cynnwys elfennau eraill o incwm o adnoddau dŵr.
- Gwaith sy'n gysylltiedig ag adnoddau dŵr y gellir codi amdano - incwm a geir nid drwy filio gweithgarwch tynnu dŵr ei hun, ond a anfonebir ar wahân er mwyn adennill costau yn gysylltiedig ag ymdrech CNC o ran adnoddau dŵr ar lawr gwlad, megis costau gweithredol yn nalgylch Rhan Uchaf Afon Hafren (ar ochr Cymru i'r Ffin), sy'n dod o dan awdurdodaeth Asiantaeth yr Amgylchedd.

- Trwyddedau pysgota – codi tâl ar unigolion am drwyddedau i bysgota.
- EPR ansawdd dŵr – codi tâl am ollyngiadau o fusnesau i'r amgylchedd.
- EPR gosodiadau - trwyddedu er mwyn rheoli a lleihau llygredd a achosir gan weithgareddau diwydiannol.
- EPR gwastraff – Trwyddedu Rheoli Gwastraff ac eithriadau.
- Masnachu allyriadau a'r ymrwymiad i leihau carbon – rheoleiddio busnesau o dan gynlluniau'r UE
- Rheoleiddio niwclear – rheoleiddio safleoedd niwclear a safleoedd nad ydynt yn rhai niwclear, a safleoedd gorsafoedd niwclear
- Trwyddedau morol – codi tâl ar unigolion am drwyddedau cychod.
- Gweithgareddau diogelu'r amgylchedd eraill – rhoi trwyddedau ar gyfer cofrestru cludwyr a broceriaid gwastraff, cludo gwastraff ar draws ffiniau, trwyddedu cyfrifoldeb cynhyrchwyr am Gyfarpar Trydanol ac Electronig Gwastraff (WEEE), cerbydau ar ddiwedd eu hoes, biffenylau polychlorinedig a rheoleiddio busnesau o dan gynlluniau megis Rheoli Peryglon Damweiniau Mawr (COMAH).

Ffigurau cymharol ar gyfer 2013/14

	Incwm a filiwyd £'000	Gwariant £'000	Gwarged/ (Diffyg) £'000
Taliadau tynnu dŵr	19,583	19,379	204
Trwyddedau pysgota	1,566	1,220	346
EPR ansawdd dŵr	6,524	7,015	(491)
EPR gosodiadau	2,556	2,912	(356)
EPR gwastraff	2,583	2,348	235
Gwastraff peryglus	1,052	1,013	39
Masnachu allyriadau a'r ymrwymiad i leihau carbon	299	302	(3)
Rheoleiddio niwclear	809	568	241
Trwyddedau morol	412	545	(133)
Taliadau diogelu'r amgylchedd eraill	812	220	592
Cyfanswm	<u>36,196</u>	<u>35,522</u>	<u>674</u>

7. Asedau anghyfredol diriaethol

7.1 Eiddo, Offer a Chyfarpar

	Yr ystad goedwig	Tir arall	Adeiladau	Offer a pheiriannau	Technoleg gwybodaeth	Strwythurau gweithredol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2014	495,112	39,442	18,897	23,242	3,327	52,859	11,401	644,280
Addasiad i'r balans agoriadol	0	(8)	0	(6)	0	0	(1)	(15)
Ychwanegiadau yn sgil yr ymarfer gwirio	0	160	0	0	0	0	0	160
Ychwanegiadau	0	73	0	1,077	4,059	140	2,108	7,457
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	0	8	0	851	6,509	2,908	(10,276)	0
Addasiadau ac asedau a ddilëwyd yn sgil yr adolygiad o asedau	0	(39)	(142)	(1,099)	(112)	(405)	0	(1,797)
Costau blynyddoedd blaenorol a ddynodwyd yn dreuliau	0	(129)	0	0	0	(75)	(189)	(393)
Gwarediadau	(9)	(53)	0	(243)	0	(45)	(18)	(368)
Wedi'u hailddosbarthu'n asedau a Ddelir i'w Gwerthu	(9)	(969)	0	0	0	0	0	(978)
Coed a gwypwyd	(5,200)	0	0	0	0	0	0	(5,200)
Mynegeio	34,403	1,361	1,045	(75)	138	4,612	0	41,484
Ailddosbarthu	0	(189)	1,081	9	(9)	(1,085)	0	(193)
Ar 31 Mawrth 2015	<u>524,297</u>	<u>39,657</u>	<u>20,881</u>	<u>23,756</u>	<u>13,912</u>	<u>58,909</u>	<u>3,025</u>	<u>684,437</u>
Dibrisio								
Ar 1 Ebrill 2014	0	0	4,157	14,820	2,257	12,507	0	33,741
Addasiad i'r balans agoriadol	0	0	0	(6)	0	0	0	(6)
A godwyd yn ystod y flwyddyn	0	0	681	2,545	1,125	1,636	0	5,987
Addasiadau ac asedau a ddilëwyd yn sgil yr adolygiad o asedau	0	0	(142)	(869)	(108)	(89)	0	(1,208)
Gwarediadau	0	0	0	(199)	0	(9)	0	(208)
Gwarediadau	0	0	217	(46)	25	1,035	0	1,231
Ailddosbarthu	0	0	407	0	0	(407)	0	0
Ar 31 Mawrth 2015	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5,320</u>	<u>16,245</u>	<u>3,299</u>	<u>14,673</u>	<u>0</u>	<u>39,537</u>
Swm cario ar 1 Ebrill 2014	<u>495,112</u>	<u>39,442</u>	<u>14,740</u>	<u>8,422</u>	<u>1,070</u>	<u>40,352</u>	<u>11,401</u>	<u>610,539</u>
Swm cario ar 31 Mawrth 2015	<u>524,297</u>	<u>39,657</u>	<u>15,561</u>	<u>7,511</u>	<u>10,613</u>	<u>44,236</u>	<u>3,025</u>	<u>644,900</u>
Ariannu Asedau								
A berchenogir	508,915	39,657	15,561	6,519	10,613	44,236	3,025	628,526
Wedi'u prydlesu	15,382	0	0	992	0	0	0	16,374
Wedi'u prydlesu	<u>524,297</u>	<u>39,657</u>	<u>15,561</u>	<u>7,511</u>	<u>10,613</u>	<u>44,236</u>	<u>3,025</u>	<u>644,900</u>

Mae adeiladau yn cynnwys anheddau â swm cario o £416k. Mae ein hadeiladau eraill yn cynnwys swyddfeydd a chanolfannau gwaith.

Ffigurau cymharol ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2014

	Yr ystad goedwig	Tir arall	Adeiladau	Offer a pheiriannau	Technoleg gwybodaeth	Strwythurau gweithredol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad								
Ar 19 Gorffennaf 2012	0	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddo asedau	440,126	42,383	15,901	25,595	4,089	47,863	7,214	583,171
Addasiad i'r balans a drosglwyddwyd	0	(225)	(965)	(895)	0	0	0	(2,085)
Cysoni polisïau	0	0	0	(533)	(1,212)	(7)	0	(1,752)
Ychwanegiadau	75	0	25	416	1,010	118	9,369	11,013
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	0	78	1,665	567	0	2,872	(5,182)	0
Gwarediadau	0	0	0	(2,085)	(525)	0	0	(2,610)
Wedi'u hailddosbarthu'n asedau a Ddelir i'w Gwerthu	(12)	(64)	(403)	0	0	0	0	(479)
Coed a gwypwyd	(5,132)	0	0	0	0	0	0	(5,132)
Ailbrisiad i'r Gronfa wrth Gefn	60,055	(2,730)	2,674	177	5	2,013	0	62,194
Mynegeio (SoCNE)	0	0	0	0	(40)	0	0	(40)
Ar 31 Mawrth 2014	<u>495,112</u>	<u>39,442</u>	<u>18,897</u>	<u>23,242</u>	<u>3,327</u>	<u>52,859</u>	<u>11,401</u>	<u>644,280</u>
Dibrisio								
Ar 19 Gorffennaf 2012	0	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddo asedau	0	11	3,456	15,060	3,411	9,389	0	31,327
Addasiad i'r balans a drosglwyddwyd	0	(12)	(235)	(535)	0	0	0	(782)
Cysoni polisïau	0	0	0	(490)	(1,054)	0	0	(1,544)
A godwyd yn ystod y flwyddyn	0	0	729	2,664	441	2,224	0	6,058
Gwarediadau	0	0	0	(1,800)	(521)	0	0	(2,321)
Wedi'u hailddosbarthu'n asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	0	(279)	0	0	0	0	(279)
Gwrthdroi lleihad mewn gwerth yn sgil gwaredu asedau	0	0	0	(115)	0	0	0	(115)
Ailbrisiad i'r Gronfa wrth Gefn	0	1	189	27	4	894	0	1,115
Mynegeio (SoCNE)	0	0	297	2	(24)	0	0	275
Lleihad mewn Gwerth	0	0	0	7	0	0	0	7
Ar 31 Mawrth 2014	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>4,157</u>	<u>14,820</u>	<u>2,257</u>	<u>12,507</u>	<u>0</u>	<u>33,741</u>
Swm cario ar 19 Gorffennaf 2012	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Swm cario ar 31 Mawrth 2014	<u>495,112</u>	<u>39,442</u>	<u>14,740</u>	<u>8,422</u>	<u>1,070</u>	<u>40,352</u>	<u>11,401</u>	<u>610,539</u>
Ariannu Asedau								
A berchenogir	495,112	39,442	14,740	7,190	1,070	40,352	11,401	609,307
Wedi'u prydlesu	0	0	0	1,232	0	0	0	1,232
Swm cario ar 31 Mawrth 2014	<u>495,112</u>	<u>39,442</u>	<u>14,740</u>	<u>8,422</u>	<u>1,070</u>	<u>40,352</u>	<u>11,401</u>	<u>610,539</u>

7.2 Asedau treftadaeth

	£'000
Cost	
Balans ar 1 Ebrill 2014	6,432
Ychwanegiadau	0
Ar 31 Mawrth 2015	<u>6,432</u>
Swm cario ar 1 Ebrill 2014	<u>6,432</u>
Swm cario ar 31 Mawrth 2015	<u>6,432</u>
Ariannu asedau	
A berchenogir	6,432
Swm cario ar 31 Mawrth 2015	<u>6,432</u>
Ffigurau cymharol ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2014	
Ar 19 Gorffennaf 2012	0
Trosglwyddo asedau	6,414
Ychwanegiadau	18
Ar 31 Mawrth 2014	<u>6,432</u>
Ariannu asedau	
A berchenogir	6,432
Swm cario ar 31 Mawrth 2014	<u>6,432</u>

Mae tir sy'n eiddo i Cyfoeth Naturiol Cymru mewn ardaloedd cadwraeth dynodedig ac a ddelir er mwyn helpu i gynyddu gwybodaeth, dealltwriaeth a gwerthfawrogiad o amgylchedd naturiol Cymru wedi'i ddsbarthu'n asedau treftadaeth anweithredol. Delir y tir hwn at ddibenion cadwraeth ac i'w ddefnyddio gan y cyhoedd mewn ffordd gynaliadwy. O dan ddehongliad FReM o IAS 16 (Eiddo, Offer a Chyfarpar) mae'r asedau hyn wedi'u cyfalafu ar gost. Dangosir ein polisi cyfrifyddu ar asedau treftadaeth yn Nodyn 1.7.1.

Ar 31 Mawrth 2015 roedd gan Cyfoeth Naturiol Cymru 76 o Warchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNCau) ac un Warchodfa Natur Forol (GNF) a ddatgenir o dan sawl categori: rheolir 41 o GNCau gan Cyfoeth Naturiol Cymru; rheolir 19 gan Cyfoeth Naturiol Cymru mewn partneriaeth; rheolir 16 arall gan drydydd partion. Hefyd, mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru naw daliad tir nad ydynt yn GNCau (y mae rhai ohonynt yn aros i gael eu datgan yn Warchodfa Natur Genedlaethol).

Yn 2014/15 Cyfoeth Naturiol Cymru oedd y corff a oedd yn gyfrifol am ddatgan GNCau yng Nghymru. Gellir datgan GNCau mewn tair ffordd (gall pob un fod yn gymwys ar unrhyw Warchodfa Natur Genedlaethol benodol):

1. Gellir datgan tir a berchenogir neu sydd wedi'u prydlesu gan Cyfoeth Naturiol Cymru o dan Adran 19 o Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949.
2. Drwy gytundeb â pherchennog, lesddeiliad neu feddiannydd y tir – Cytundeb Adran 16 neu Gytundeb Gwarchodfa Natur.
3. O dan adran 35(1) o Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981 (fel y'i diwygiwyd, 1985) sy'n darparu ar gyfer datgan tir a berchenogir neu a reolir fel gwarchodfa natur gan gyrff cymeradwy eraill yn Warchodfa Natur Genedlaethol, heb fod angen Cytundeb Gwarchodfa Natur.

31 Mawrth 2015

Hectarau

A ddatganwyd yn GNCau/GNMau:

A berchenogir gan Cyfoeth Naturiol Cymru	10,416
Wedi'u prydlesu gan Cyfoeth Naturiol Cymru	7,463
Cytundebau Adran 16	11,096
Cytundebau Adran 16 35	2,882
Cyfanswm	<u>31,857</u>

Daliadau tir nas datganwyd/safleoedd nad ydynt yn GNCau:

A berchenogir gan Cyfoeth Naturiol Cymru	491
Wedi'u prydlesu gan Cyfoeth Naturiol Cymru	32
Cyfanswm	<u>523</u>

Yn ystod y flwyddyn ni phrynwyd unrhyw tir ased treftadaeth ac ni ddatganwyd unrhyw dir heb ei ddatgan.

Polisi Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer caffael, cadw, rheoli a gwaredu asedau treftadaeth**Caffael**

Os daw'r cyfan neu rannau o GNCau a ddatganwyd ar gael i brynu tir, bydd bwrdd Cyfoeth Naturiol Cymru yn ystyried rhinweddau prynu'r tir a/neu gall annog partneriaid/cyrff cymeradwy eraill i wneud hynny, a gall gynnig cymorth drwy grantiau.ts.

Cadw/rheoli

Rheolir pob Gwarchodfa Natur Genedlaethol yn unol â chynllun rheoli cymeradwy, sy'n cynnwys amcanion cadwraeth o bob nodwedd o ddi-ddordeb a gydnabyddir ac yn nodi prosiectau a rhaglenni gwaith angenrheidiol. Adolygir y cynlluniau yn rheolaidd a chaiff y gwaith sydd angen ei wneud a nodwyd mewn cynlluniau ei fonitro gan Dim Cynllunio Safleoedd Dynodedig a Safleoedd Mynediad Cyfoeth Naturiol Cymru drwy raglen dreigl o farnau/archwiliadau amgylchedol.

Gwaredu

Cynhelir adolygiad llawn o'r gyfres o GNCau yng Nghymru o leiaf bob pum mlynedd er mwyn sicrhau bod pob gwarchodfa yn parhau i gyfrannu'n sylweddol at weledigaeth gorfforaethol Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer y gyfres o GNCau. Os na fyddant yn gwneud hynny, caiff rhwymedïau angenrheidiol eu nodi a/neu gwneir argymhelliad i'r rheolwyr y dylid datddatgan Gwarchodfa Natur Genedlaethol benodol.d.

Mynediad

Mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru bolisi mynediad y cytunwyd arno ar gyfer GNCau sy'n ceisio annog y cyhoedd i'w defnyddio mewn ffordd gynaliadwy.

Cymhwysir y polisïau canlynol at bob Gwarchodfa Natur Genedlaethol a reolir gan Cyfoeth Naturiol Cymru:

Bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn ceisio datgan yr holl dir sy'n eiddo i Cyfoeth Naturiol Cymru a, lle y bo'n bosibl, dir a reolir gan Cyfoeth Naturiol Cymru, yn 'dir a gyflwynir' o dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (CRoW).

- Ym mhob achos bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn ymgynghori â chymunedau lleol a rhanddeiliaid eraill cyn mynd ati i gyflwyno tir.

- Ar gyfer tir a reolir gan Cyfoeth Naturiol Cymru, er enghraifft, prydles neu gytundebau, bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn ymgynghori â phob perchennog a meddiannydd a cheisio eu cytundeb llawn cyn mynd ati i gyflwyno tir.
- Lle bo angen, bydd cyfyngiadau mynediad ar waith mewn safleoedd, neu rannau o safleoedd, os bydd cyfyngiadau o'r fath yn hanfodol er mwyn diogelu'r nodweddion cadwraeth.

Bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn annog defnydd cyhoeddus cynaliadwy o Warchodfeydd Natur Cenedlaethol yng Nghymru i'r graddau:

- Bod defnydd o'r fath yn gyson â dyletswydd Cyfoeth Naturiol Cymru i gynnal neu adfer nodweddion cadwraeth natur a nodweddion daearegol i Statws Cadwraeth Ffatriol.
- Nad yw defnydd o'r fath yn amlygu ymwelwyr na staff, gan gynnwys contractwyr, i unrhyw beryglon sylweddol.

Caniateir pob gweithgaredd dilys a chyfreithlon i'r graddau:

- Bod y gweithgareddau hyn yn gyson â dyletswydd Cyfoeth Naturiol Cymru i gynnal neu adfer nodweddion cadwraeth natur a nodweddion daearegol i Statws Cadwraeth Ffatriol.
- Nad yw'r gweithgareddau hyn yn amlygu ymwelwyr na staff, gan gynnwys contractwyr, i unrhyw beryglon sylweddol.
- Nad yw'r gweithgareddau hyn yn amharu ar fwynhad ymwelwyr eraill â'r safle.

7.3 Asedau Biolegol

Mae asedau biolegol anghyfredol yn cynnwys pren.

Disgrifir polisi ailbriso Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer asedau biolegol yn Nodyn 1.7 uchod. Cynhaliwyd y broses o ddsbarthu coed rhwng asedau biolegol ac eiddo, offer a chyfarpar gan staff Cyfoeth Naturiol Cymru gan ddefnyddio'r barnau a'r amcangyfrifon a amlinellir yn Nodyn 1.7.2.

Roedd y symudiadau yn ystod y cyfnod fel a ganlyn:

	£'000
Balans ar 1 Ebrill 2014	100,051
Coed a gwypwyd	(1,868)
Gwarediadau a throsglwyddo i asedau anghyfredol a ddelir i'w gwerthu	(3)
Enillion a cholledion sydd i'w priodoli i newidiadau mewn gwerthoedd teg	<u>19,701</u>
Ar 31 Mawrth 2015	<u>117,881</u>
Ffigurau cymharol ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2014	
Ar 19 Gorffennaf 2012	0
Trosglwyddo Asedau	79,589
Coed a gwypwyd	(1,844)
Trosglwyddo i asedau anghyfredol a ddelir i'w gwerthu	(2)
Enillion a cholledion sydd i'w priodoli i newidiadau mewn gwerthoedd teg	<u>22,308</u>
Ar 31 Mawrth 2014	<u>100,051</u>

8. Asedau anniriaethol

	Trwyddedau Meddalwedd	Trwyddedau Eraill	Gwariant ar Ddatblygu Meddalwedd	Gwefan	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2014	2,608	2,045	4,803	0	1,801	11,257
Ychwanegiadau	1,075	2	0	39	1,958	3,074
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	2,124	249	0	116	(2,489)	0
Addasiadau ac asedau a ddilëwyd yn sgil yr adolygiad o asedau	(937)	(23)	(487)	0	0	(1,447)
Costau blynyddoedd blaenorol a ddynodwyd yn dreuliau	0	0	0	0	(408)	(408)
Mynegeio	260	141	238	10	0	649
Aiiddosbarthu	0	193	0	0	0	193
Ar 31 Mawrth 2015	5,130	2,607	4,554	165	862	13,318
Amorteiddio						
Ar 1 Ebrill 2014	2,038	0	2,492	0	0	4,530
A godwyd yn ystod y flwyddyn	351	26	847	0	0	1,224
Addasiadau ac asedau a ddilëwyd yn sgil yr adolygiad o asedau	(937)	0	(155)	0	0	(1,092)
Mynegeio	57	2	200	0	0	259
Ar 31 Mawrth 2015	1,509	28	3,384	0	0	4,921
Swm cario ar 1 Ebrill 2014	570	2,045	2,311	0	1,801	6,727
Swm cario ar 31 Mawrth 2015	3,621	2,579	1,170	165	862	8,397
Ariannu Asedau						
A berchenogir	3,621	2,579	1,170	165	862	8,397
Swm cario ar 31 Mawrth 2015	3,621	2,579	1,170	165	862	8,397

Ffigurau cymharol ar gyfer 2013/14

	Meddalwedd	Trwyddedau Eraill	Gwariant ar Ddatblygu Meddalwedd	Gwefan	Asedau sy'n cael eu hadeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 19 Gorffennaf 2012	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddo asedau	2,678	2,205	4,965	0	126	9,974
Addasiad i'r balans a drosglwyddwyd	9	0	0	0	0	9
Cysoni polisiau	(104)	(190)	0	0	0	(294)
Ychwanegiadau	89	33	0	0	1,787	1,909
Asedau a gomisiynwyd yn ystod y flwyddyn	68	0	44	0	(112)	0
Gwarediadau	(53)	0	0	0	0	(53)
Mynegeio (SoCNE)	(48)	(3)	(3)	0	0	(54)
Y Gronfa ailbriso wrth gefn	(31)	0	(203)	0	0	(234)
Ar 31 Mawrth 2014	2,608	2,045	4,803	0	1,801	11,257
Amorteiddio						
Ar 19 Gorffennaf 2012	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddo asedau	1,922	0	1,981	0	0	3,903
Addasiad i'r balans a drosglwyddwyd	8	0	1	0	0	9
Cysoni polisiau	(103)	0	0	0	0	(103)
A godwyd yn ystod y flwyddyn	312	0	554	0	0	866
Gwarediadau	(53)	0	0	0	0	(53)
Mynegeio (SoCNE)	(25)	0	0	0	0	(25)
Y Gronfa ailbriso wrth gefn	(23)	0	(44)	0	0	(67)
Ar 31 Mawrth 2014	2,038	0	2,492	0	0	4,530
Swm cario ar 19 Gorffennaf 2012	0	0	0	0	0	0
Swm cario ar 31 Mawrth 2014	570	2,045	2,311	0	1,801	6,727
Ariannu Asedau						
A berchenogir	570	2,045	2,311	0	1,801	6,727
Swm cario ar 31 Mawrth 2014	570	2,045	2,311	0	1,801	6,727

9. Asedau, rhwymedigaethau ac offerynnau ariannol

9.1 Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu

	£'000
A ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2014	260
Ailbrisio	<u>(40)</u>
Ailbrisio	<u>220</u>

Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu yw cyfran 20% CNC o werth yr asedau eiddo a ddelir gan Forest Holidays LLP ar ran Gwersyll Beddgelert yn Eryri.

9.2 Rhwymediaeth ariannol

9.2.1 Rhwymediaeth ariannol

Crëir rhwymedigaeth ariannol pan gaiff taliadau a wnaed o dan brydles weithredu eu haddasu ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

	£'000
A ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2014	98
Rhwymediaeth ariannol ychwanegol yn ystod 2014/15	<u>31</u>
Ar 31 Mawrth 2015	<u>129</u>

9.2.2 Cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr

Yn 1989 lluniodd yr Awdurdod Afonydd Cenedlaethol nifer o gytundebau gweithredu cronfeydd dŵr â chwmnïau dŵr, o dan adran 126 o Ddeddf Dŵr 1989, a ailddeddfwyd gan adran 20 o Ddeddf Adnoddau Dŵr 1991.

Roedd y cytundebau hyn yn cynnwys dwy elfen ariannol. Roedd y gyntaf yn ymwneud â thalu i'r cwmnïau dŵr eu costau gweithredu ar gyfer y cronfeydd dŵr, heb gynnwys incwm a gynhyrchwyd ganddynt o'r cronfeydd dŵr hynny, megis o bŵer ynni dŵr. Roedd yr ail yn ymwneud â thaliadau sefydlog, wedi'u mynegeio tuag at i fyny bob blwyddyn yn seiliedig ar y mynegai prisiau manwerthu, sy'n daladwy am byth. Negodwyd telerau'r cytundebau hyn rhwng Llywodraeth EM a'r cwmnïau dŵr ac fe'u lluniwyd er mwyn ei gwneud yn bosibl i'r cwmnïau dŵr gael eu preifateiddio.

Yn 1996 trosglwyddwyd y rhwymedigaethau o dan y cytundebau hyn i Asiantaeth yr Amgylchedd, ac ar 1 Ebrill 2013 trosglwyddwyd y rhwymedigaethau i Dŵr Cymru i Cyfoeth Naturiol Cymru.

Rhoddir cyfrif am yr elfen sefydlog sy'n daladwy i Dŵr Cymru fel rhwymedigaeth ariannol. Y rhwymedigaeth ariannol yw'r rhwymedigaeth gytundebol sydd gan Cyfoeth Naturiol Cymru i'r cwmni dŵr. Gellir adennill cost lawn cytundebau gweithredu cronfeydd dŵr, gan gynnwys yr elfennau sy'n arwain at y rhwymedigaethau ariannol hyn, o dan ddeddfwriaeth drwy drwyddedau tynnu adnoddau dŵr. Mae Dŵr Cymru, sy'n derbyn taliadau ar gyfer gweithredu cronfeydd dŵr, hefyd yn talu'r rhan fwyaf o'r taliadau ar gyfer tynnu dŵr.

	£'000
A ddygwyd ymlaen ar 1 Ebrill 2014	39,844
Ar 31 Mawrth 2015	<u>39,844</u>

Talwyd £5,189k i Dŵr Cymru yn ystod 2014/15. (£5,072k yn 2013/14)

Gan fod y rhwymedigaethau wedi'u cyfrifo ar sail cost wedi'i hamorteiddio ac fel bythol-daliadau, ni fyddant yn newid o flwyddyn i flwyddyn oni ddaw cytundeb i ben, sy'n annhebygol o

ddigwydd. Dim ond os bydd Dŵr Cymru yn peidio â gweithredu fel yr endid sy'n rheoli'r cronfeydd dŵr y daw'r cytundebau, a'r rhwymedigaethau i dalu, i ben.

Nid oes unrhyw risg i Cyfoeth Naturiol Cymru o ran hylifedd, credyd na chyfraddau llog sy'n gysylltiedig â'r offerynnau ariannol hyn.

9.3 Offerynnau Ariannol

Gan fod ei weithgareddau yn rhai anfasnachol ar y cyfan ac oherwydd y ffordd y caiff cyrff Llywodraeth Cymru eu hariannu, nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru wedi'i amlygu i'r lefel o risg ariannol a wynebwr gan lawer o endidau busnes.

Natur a graddau'r risgiau

Y risg o ran credyd

Y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus. Mae rhai o gwsmeriaid a gwrthbartïon Cyfoeth Naturiol Cymru yn sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus. Nid oes unrhyw risg o ran credyd yn gysylltiedig â'r sefydliadau hyn. Ar gyfer y cwsmeriaid a'r gwrthbartïon hynny nad ydynt yn sefydliadau yn y sector cyhoeddus, mae gan Cyfoeth Naturiol Cymru bolisiau a gweithdrefnau ar waith er mwyn sicrhau y lleiheur y risg o ran credyd i'r eithaf.

Liquidity risk

Y posibilrwydd na fyddai gan Cyfoeth Naturiol Cymru yr arian i gyflawni ei ymrwymadau. Caiff gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru o ran adnoddau eu bodloni ar y cyfan gan adnoddau a ddyfernir gan Lywodraeth Cymru bob blwyddyn. Cytunir ar ofyniad adnoddau wedi'i broffilio â Llywodraeth Cymru bob blwyddyn ac fe'i hadolygir bob mis, fel na chaiff Cyfoeth Naturiol ei amlygu i risgiau sylweddol o ran hylifedd.

Y risg o ran y farchnad

Nid oes gan Cyfoeth Naturiol Cymru unrhyw bwerau i fenthyca na buddsoddi arian dros ben. Cynhyrchir asedau a rhwymedigaethau ariannol gan weithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd ac ni chânt eu dal er mwyn rheoli'r risgiau y mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn eu hwynebu wrth gynnal ei weithgareddau.

Y risg o ran cytundebau hirdymor

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi llunio cytundebau hirdymor â Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru a'r Undeb Ewropeaidd er mwyn cyflawni prosiectau a ariennir gan yr UE. O dan y cytundebau hyn gallai Cyfoeth Naturiol Cymru fod yn atebol i ad-dalu arian y cytunwyd arno os na fydd Archwilwyr Ewropeaidd yn fodlon ar y ffordd y mae'r arian wedi cael ei ddefnyddio. Mae hyn yn gymwys i waith a wneir gan Cyfoeth Naturiol Cymru a hefyd gan ein partneriaid yn y trydydd sector. Mae systemau a chontractau wedi'u rhoi ar waith er mwyn sicrhau y caiff y risg hon ei lleihau i'r eithaf a'i bod yn rhan o broses asesu barhaus.

Y risg o ran arian cyfred tramor

Y risg y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn wynebu colled ariannol yn deillio o newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn cynnal nifer fach o drafodion arian cyfred tramor ac nid yw wedi'i amlygu i risg sylweddol o ran cyfraddau cyfnewid.

Y risg o ran cyfraddau llog

Y risg y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn wynebu colled ariannol yn deillio o amrywiadau mewn cyfraddau llog. Mae asedau ariannol Cyfoeth Naturiol Cymru a'i rhwymedigaethau ariannol yn agored i gyfradd llog o ddim neu gyfraddau llog sefydlog ac, felly, nid yw Cyfoeth Naturiol Cymru wedi'i amlygu i risg sylweddol o ran cyfraddau llog.

Gwerthoedd teg

Tybir bod gwerth cario llai darpariaeth ar gyfer lleihad yng ngwerth symiau masnach derbyniadwy a symiau masnach taladwy yn agos at eu gwerth teg.

10. Asedau a ddelir i'w gwerthu

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Tir	969	77
Adeiladau	0	124
Yr Ystad Goedwig	9	0
Asedau biolegol	1	3
Cyfanswm	<u>979</u>	<u>204</u>

Cyflwynwyd yr asedau uchod fel y'u delir i'w gwerthu ar ôl i reolwyr CNC gymeradwyo eu gwerthu. Disgwylir i'r dyddiadau cwblhau ar gyfer eu gwerthu fod o fewn y 12 mis hyd at 31 Mawrth 2016..

11. Stocrestrau

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Stoc o bren	835	411
Cyfanswm	<u>835</u>	<u>411</u>

12. Symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill

	31 Mawrth 2015	Wedi'u hailddatgan 31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
O fewn blwyddyn		
Symiau masnach derbyniadwy	5,951	6,082
TAW sy'n dderbyniadwy	3,102	5,523
Darpariaeth ar gyfer dyledion amheus	(355)	(782)
Rhagdaliadau	1,740	2,353
Incwm cronedig	3,158	2,108
Incwm cronedig gan yr UE	3,138	3,112
Adneuon	211	140
Symiau derbyniadwy eraill	384	654
Cyfanswm sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	<u>17,329</u>	<u>19,190</u>
Mwy na blwyddyn		
Symiau derbyniadwy eraill	131	135
Cyfanswm	<u>17,460</u>	<u>19,325</u>
Dadansoddiad o symiau derbyniadwy		
Cyrff Llywodraeth Ganolog	7,938	7,694
Awdurdodau Lleol	13	32
Cyrff y tu allan i'r Llywodraeth	9,509	11,599
Cyfanswm	<u>17,460</u>	<u>19,325</u>

Yn sgil rhoi'r system gyllid newydd ar waith bu'n bosibl i ni wahanu rhagdaliadau oddi wrth incwm cronedig ar gyfer y nodyn hwn. Mae ffigurau 2013/2014 wedi'u hailddatgan er mwyn sicrhau eu bod yn cyfateb.

13. Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Balans agoriadol	15,111	0
Arian parod a drosglwyddwyd	0	10,314
Newid net mewn balansau arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo	11,687	4,797
Balans Terfynol	<u>26,798</u>	<u>15,111</u>
Daliwyd y balansau canlynol ar 31 Mawrth		
Gwasanaeth Bancio'r Llywodraeth	32,075	14,520
Banc Barclays	(5,278)	589
Arian parod mewn llaw	1	2
Balans Terfynol	<u>26,798</u>	<u>15,111</u>

14. Symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill

	31 Mawrth 2015	Wedi'u hailddatgan 31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
O fewn blwyddyn		
Trethiant a nawdd cymdeithasol	0	15
Symiau masnach taladwy	1,237	2,075
Symiau masnach taladwy	13,956	5,244
Incwm gohiriedig	5,511	5,250
Tâl gwyliau	1,765	1,683
Prydlesau cyllid	255	244
Symiau taladwy eraill	55	39
Adneuon a derbyniadau ymlaen llaw cwsmeriaid	268	304
Cyfanswm sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	<u>23,047</u>	<u>14,854</u>
Mwy na blwyddyn		
Prydlesau cyllid	964	935
Incwm gohiriedig	496	712
Bondiau ac adneuon	1,404	1,211
Cyfanswm sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn	<u>2,864</u>	<u>2,858</u>
Cyfanswm	<u>25,911</u>	<u>17,712</u>
Dadansoddiad o symiau taladwy		
Cyrff Llywodraeth Ganolog	9,678	3,269
Awdurdodau Lleol	523	72
Cyrff y tu allan i'r Llywodraeth	15,710	14,371
Cyfanswm	<u>25,911</u>	<u>17,712</u>

Yn sgil rhoi'r system gyllid newydd ar waith bu'n bosibl i ni ailddosbarthu symiau taladwy eraill ar gyfer y nodyn hwn. Mae ffigurau 2013/2014 wedi'u hailddatgan er mwyn sicrhau eu bod yn cyfateb.

15. Darpariaethau

	Costau Ymadael		
	Cynnar £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2014	625	1,469	2,094
Darpariaeth ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y flwyddyn	1	1,385	1,386
Darpariaeth a ryddhawyd yn ystod y flwyddyn	(5)	0	(5)
Darpariaethau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	(215)	(314)	(529)
Cynnydd mewn darpariaeth oherwydd cyfradd ddisgowntio is	2	0	2
Dad-ddirwyn y disgownt	7	0	7
Balans ar 31 Mawrth 2015	<u>415</u>	<u>2,540</u>	<u>2,955</u>

	Costau Ymadael		
	Cynnar £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Amseriad amcangyfrifedig llifau arian parod wedi'u disgowntio			
Yn ddyledus o fewn blwyddyn	154	2,540	2,694
Yn ddyledus rhwng un flwyddyn a phum mlynedd	261	0	261
Yn ddyledus ar ôl mwy na phum mlynedd	0	0	0
Cyfanswm	<u>415</u>	<u>2,540</u>	<u>2,955</u>

Mae darpariaeth ar gyfer costau ymadael yn gynnar yn cynnwys taliadau iawndal blynyddol i gyn-aelodau o staff a adawodd o dan raglenni ymddeol yn gynnar cyrff etifeddol. Caiff y taliadau hyn eu mynegeo gan y mynegai prisiau defnyddwyr (CPI) ac maent yn parhau nes i bob unigolyn gyrraedd yr oedran pensynadwy (60). Mae'r ddarpariaeth yn cyfateb i'r gost i Cyfoeth Naturiol Cymru, gan ddefnyddio cyfradd fynegeo o 1.2% (2013/14 2.7%), ac wedi'i disgowntio gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio Trysorlys EM, sef 1.2% (2013/14 1.8%).

Mae darpariaethau eraill yn cynnwys cynigion grant gwerth £950k i ariannu gwaith a wneir hyd at 31 Mawrth 2015 ond na chânt eu hawlio tan fis Mehefin 2015, £30k ar gyfer dadfeiliadau o ran gwahanol adeiladau sy'n cael ei ryddhau o dan Strategaeth Adeiladau CNC a £316k ar gyfer hawliadau eraill. Disgwylir i bob un o'r rhain gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf. Gwnaed darpariaeth ar gyfer cosbau a osodwyd ar CNC, sef £1,201k ar gyfer y prosiect Cymunedau a Natur a £42k ar gyfer y prosiect Eogiaid at Yfory, yr ydym yn herio'r ddwy ohonynt.

Mae cost darpariaeth ychwanegol a newidiadau yn y disgownt ar gyfer darpariaeth costau ymadael yn gynnar wedi'u cynnwys yn Nodyn 3.1. Dangosir costau darpariaethau ychwanegol eraill yn Nodyn 5. Nodir yr holl ddarpariaethau a gofnodir uchod yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol o dan rwymedigaethau. Mae'r ddarpariaeth ychwanegol ar gyfer drwgddyledion, a ddangosir yn Nodyn 5 hefyd, wedi'i chynnwys yn yr holl ddarpariaeth ar gyfer drwgddyledion yn Nodyn 12 ac mae wedi'i chynnwys yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol o dan symiau derbyniadwy.

16. Ymrwymadau cyfalaf

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar		
Offer a pheiriannau	34	30
Offer cludiant	138	20
Cyfarpar TG	154	0
Operational structures	544	480
Cyfanswm	<u>870</u>	<u>530</u>
Asedau Anniriaethol		
Technoleg gwybodaeth - trwyddedau meddalwedd	56	105
Technoleg gwybodaeth - datblygu meddalwedd	805	900
Cyfanswm	<u>861</u>	<u>1,005</u>

17. Ymrwymïadau o dan brydlesau

17.1 Prydlesau gweithredu

Nodir cyfanswm y taliadau prydles gofynnol yn y dyfodol o dan brydlesau gweithredu yn y tabl isod ar gyfer pob un o'r cyfnodau canlynol:

31 Mawrth 2015	Tir	Adeiladau	Cerbydau	Cyfanswm
Rhwymedigaethau o dan brydlesau gweithredu:	£'000	£'000	£'000	£'000
O fewn blwyddyn	115	1,700	1,204	3,019
Ar ôl blwyddyn ond cyn pen pum mlynedd	386	5,221	918	6,525
Ar ôl pum mlynedd	1,756	1,829	0	3,585
Cyfanswm gwerth y rhwymedigaethau	<u>2,257</u>	<u>8,750</u>	<u>2,122</u>	<u>13,129</u>

31 Mawrth 2014	Tir	Adeiladau	Cerbydau	Cyfanswm
Rhwymedigaethau o dan brydlesau gweithredu::	£'000	£'000	£'000	£'000
O fewn blwyddyn	104	1,761	1,215	3,080
Ar ôl blwyddyn ond cyn pen pum mlynedd	342	5,964	1,875	8,181
Ar ôl pum mlynedd	1,665	2,065	0	3,730
Cyfanswm gwerth y rhwymedigaethau	<u>2,111</u>	<u>9,790</u>	<u>3,090</u>	<u>14,991</u>

17.2 Finance leases

31 Mawrth 2015	Tir	Cerbydau	Cyfanswm
Rhwymedigaethau o dan brydlesau gweithredu::	£'000	£'000	£'000
O fewn blwyddyn	13	243	256
Ar ôl blwyddyn ond cyn pen pum mlynedd	38	716	754
Ar ôl pum mlynedd	209	0	209
Cyfanswm gwerth y rhwymedigaethau	<u>260</u>	<u>959</u>	<u>1,219</u>

31 Mawrth 2014	Tir	Cerbydau	Cyfanswm
Rhwymedigaethau o dan brydlesau gweithredu::	£'000	£'000	£'000
O fewn blwyddyn	13	232	245
Ar ôl blwyddyn ond cyn pen pum mlynedd	38	688	726
Ar ôl pum mlynedd	209	0	209
Cyfanswm gwerth y rhwymedigaethau	<u>260</u>	<u>920</u>	<u>1,180</u>

18. Ymrwymïadau ariannol eraill

Mae CNC wedi llunio contractau na ellir eu canslo (nad ydynt yn brydlesau nac yn gontractau Mentrau Cyllid Cyhoeddus) ar gyfer cynllun Coetiroedd Gwell i Gymru, grantiau, pryniannau a chytundebau rheoli. Mae cyfanswm y taliadau y mae CNC wedi ymrwymo iddynt ar 31 Mawrth 2015 fel a ganlyn::

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
O fewn blwyddyn	34,878	35,769
Ar ôl blwyddyn ond cyn pen pum mlynedd	19,081	5,940
Ar ôl pum mlynedd	708	833
Cyfanswm	<u>54,667</u>	<u>42,542</u>

19. Rhwymedigaethau digwyddiadol

Mae gan CNC y rhwymedigaethau digwyddiadol canlynol:

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Atebolrwydd cyhoeddus	30	66
Hawliadau contractwyr	250	970
Cyfanswm	<u>280</u>	<u>1,036</u>

20. Digwyddiadau ar ôl diwedd y cyfnod adrodd

Ar 1 Ebrill 2015, trosglwyddir swyddogaethau, asedau a staff Byrddau Draenio Mewnol Rhannau Isaf Afon Gwy, Powysland a Chil-y-coed a Gwynllŵr i Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae Bwrdd Draenio Mewnol yn awdurdod cyhoeddus lleol sy'n rheoli lefelau dŵr mewn ardaloedd tir isel. Cyfoeth Naturiol Cymru fydd y bwrdd a fydd yn rhedeg y tair ardal ddraenio fewnol hyn yng Nghymru, ynghyd â'r 11 o ardaloedd draenio mewnol eraill a leolir yng Ngogledd-orllewin Cymru sydd eisoes yn cael eu rhedeg ganddo.

Mae ein Gwasanaeth Labordy yn darparu gwasanaethau allweddol i Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) sy'n ein galluogi i amddiffyn a gwella ein hadnoddau naturiol yn effeithiol. Mae'n cyflogi 38 o staff medrus iawn ar ei safle presennol yn Labordy Penyfai yn Llanelli. Heb y cyfleuster hwn a'r swyddi medrus iawn hyn, byddai'n rhaid i CNC gyflogi cwmnïau allanol i wneud y gwaith hwn, yn bennaf o'r tu allan i Gymru. Nid yw'r adeilad presennol yn addas at y diben mwyach ac ni fyddai'r gost sy'n gysylltiedig â lliniaru'r sefyllfa a buddsoddi mewn newidiadau strwythurol yn cynnig gwerth am arian cyhoeddus.

Dros y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi cynnal arfarniad trylwyr o opsiynau mewn perthynas â safle ar gyfer ein gwasanaeth labordy yn y dyfodol. Ym mis Ebrill 2015, penderfynodd Cyfoeth Naturiol Cymru symud y ganolfan o Labordy Penyfai yn Llanelli ac rydym yn bwriadu symud ym mis Ebrill 2016. Ein huchelgais yw datblygu gwasanaeth labordy o'r radd flaenaf sydd wedi'i brawfesur i'r dyfodol ac sydd â'r potensial i ddiogelu'r staff medrus iawn sydd eisoes yn gweithio i ni a chreu mwy o swyddi ar gyfer De-orllewin Cymru.

21. Rhwymedigaethau pensiwn

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n aelod o ddau gynllun pensiwn, sef Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) a Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS).

Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil

Mae PCSPS (a elwir yn CSPS o 1 Ebrill 2015) yn agored i gyflogeion newydd.

Darperir buddiannau pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 30 Gorffennaf 2007, gall gweision sifil berthyn i un o bedwar cynllun buddiant diffiniedig; naill ai gynllun cyflog terfynol (classic, premium neu classic plus); neu gynllun gyrfa gyfan (nuvos). Nid yw'r trefniadau statudol hyn yn cael eu hariannu a thelir costau'r buddiannau gan arian a dyrennir gan Senedd y DU bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus a nuvos yn codi'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynnydd Pensiynau. Gall aelodau sy'n ymuno o fis Hydref 2002 ddewis naill ai'r trefniant buddiant diffiniedig priodol neu bensiwn cyfranddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad gan y cyflogwr (cyfrif pensiwn partneriaeth).

Mae cyfraniadau cyflogeion yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 1.5% a 6.85% o enillion pensiynadwy ar gyfer classic a rhwng 3.5% a 8.85% ar gyfer premium, classic plus a nuvos. Mae buddiannau'r cynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1/80 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn ychwanegol, mae cyfandaliad cyfwerth â phensiwn tair blynedd cychwynnol yn daladwy wrth ymddeol. Mae buddiannau'r cynllun premium yn cronni ar gyfradd o 1/60 o'r enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes cyfandaliad awtomatig. I bob pwrpas mae classic plus yn gynllun cymysg, gyda buddiannau ar gyfer gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn unol â classic a buddiannau ar gyfer gwasanaeth o fis Hydref 2002 wedi'u cyfrifo'n unol â premium. Yn nuvos mae aelod yn cronni pensiwn yn seiliedig ar enillion pensiynadwy yn ystod ei gyfnod o fod yn aelod o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae cyfrif pensiwn wedi'i ennill yr aelod yn cael ei gredydu â 2.3% o'i enillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r cynllun ac mae'r pensiwn cronedig yn cael ei uwchraddio'n unol â deddfwriaeth Cynnydd Pensiynau. Ym mhob achos gall aelodau ddewis ildio (cyfnewid) pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a bennir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Trefniant pensiwn cyfranddeiliaid yw'r cyfrif pensiwn partneriaeth. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 3% a 12.5% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i gynnyrch pensiwn cyfranddeiliaid a ddewisir gan y cyflogai o banel o ddarparwyr. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond os yw'n gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfrannu'n gyfatebol hyd at uchafswm o 3% o'r cyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.8% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yr yswiriant risg a ddarperir yn ganolog (marw mewn gwasanaeth ac ymddeol oherwydd salwch).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael wrth gyrraedd oedran pensiwn, neu'n syth ar ôl ymadael â'r cynllun fel aelod gweithredol os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu'n hŷn. Yr oedran pensiwn yw 60 ar gyfer aelodau classic, premium a classic plus a 65 ar gyfer aelodau nuvos.

Ceir manylion pellach am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan www.civilservicepensionscheme.org.uk

Cyflwynir trefniadau pensiwn Cyfartaledd Gyrfa Newydd o 1 Ebrill 2015 a bydd y rhan fwyaf o aelodau classic, premium, classic plus a nuvos yn ymuno â'r cynllun newydd. Ceir manylion pellach am y cynllun newydd hwn yn <http://www.civilservicepensionscheme.org.uk/members/the-new-pension-scheme-alpha/>

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS)

Ar 1 Ebrill 2013, trosglwyddwyd gweithgareddau pensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru i Cyfoeth Naturiol Cymru yn unol â Chynllun Trosglwyddo Corff Adnoddau Naturiol Cymru o dan Ddeddf Cyrff Cyhoeddus 2011. Erys cyflogeion Cyfoeth Naturiol Cymru a oedd yn gyflogeion i Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru yn aelodau o Gronfa Bensiwn Asiantaeth yr Amgylchedd (EAPF) fel corff a dderbynnir.

Mae EAPF yn gweithredu cynllun buddiannau diffiniedig statudol a weinyddir yn unol â Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007, Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddu) 2008 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Darpariaethau Trosiannol) 2008. Mae wedi'i gontractio allan o Ail Bensiwn y Wladwriaeth. Mae manylion pellach y gronfa bensiwn gan gynnwys ei hadroddiad blynyddol a chyfrifon ar wefan EAPF, www.eapf.org.uk.

Y cyfanswm tâl pensiwn ar gyfer Cyfoeth Naturiol Cymru oedd £7.323 miliwn. Aseswyd y tâl pensiwn sy'n gysylltiedig â'r cynllun yn unol â chynghor gan actiwari cymwysedig annibynnol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanol o brisio i gyfrifo costau'r gwasanaeth.

Cafwyd y prisiad actiwaraidd teirblwydd diweddaraf o'r EAPF ar 31 Mawrth 2013. Roedd yr asedau a gymerwyd ar eu gwerth ar y farchnad (sef £2.1 biliwn) yn ddigon i ddarparu ar gyfer 90% o werth y rhwymedigaethau mewn perthynas â buddiannau gwasanaeth blaenorol oedd wedi'u cronni gan aelodau. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi derbyn argymhelliad yr actiwari annibynnol mewn perthynas â chyfraniadau'r cyflogwr yn y dyfodol.

Mae'r adroddiad blynyddol a'r datganiadau ariannol ar gyfer EAPF yn nodi bod ganddi ddigon o asedau i dalu 93% o'i rhwymedigaethau disgwylidig yn y dyfodol ar 31 Mawrth 2015 ar sail ariannu barhaus. Cyfrifir cyfran Cyfoeth Naturiol Cymru o rwymedigaethau EAPF fel y'i cofnodir yn y datganiadau ariannol hyn gan ddefnyddio tybiaethau actiwaraidd gwahanol, sy'n ofynnol gan IAS19, i'r rhai a ddefnyddir yn adroddiad blynyddol EAPF. Mae hyn yn arwain at lefel ariannu gwahanol i'r un a gofnodir gan EAPF.

Y prif wahaniaeth o ran tybiaeth yw'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir i brisio rhwymedigaethau pensiwn. Mae cyfradd ddisgowntio EAPF yn seiliedig ar arenillion bondiau hirdymor Llywodraeth y DU ac yn tybio lefel lle y bydd bondiau sy'n eiddo i EAPF yn perfformio'n well nag asedau yn y dyfodol. Mae'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol hyn, fel sy'n ofynnol gan IAS19, yn seiliedig ar arenillion bondiau corfforaethol o ansawdd uchel, heb unrhyw dybiaeth ychwanegol o ran perfformiad asedau. Felly, mae'r gyfradd ddisgowntio mewn termau real 0.6% yn is na'r gyfradd a ddefnyddir yn natganiadau ariannol EAPF. Mae'r gyfradd is hon yn arwain at werth uwch yn cael ei osod ar rwymedigaethau. Mae'r dadansoddiad o sensitifrwydd yn nodyn 21.4 yn dangos sensitifrwydd rhwymedigaethau'r gronfa i wahaniaeth yn y gyfradd ddisgowntio.

Gwneir nifer o dybiaethau fel rhan o'r broses brisio actiwaraidd. Nid yw'r tybiaethau actiwaraidd darbodus a ddefnyddir yn cynnig barn ar symudiadau posibl o ran cyflogau yn y dyfodol. Tybiwyd y bydd pensiynau sy'n cael eu talu nawr ac yn y dyfodol yn cynyddu ar gyfradd o 2.1% y flwyddyn. Amcangyfrifir y bydd y cyfraniad sy'n daladwy gan Cyfoeth Naturiol Cymru, heb gynnwys unrhyw gyfandaliadau dewisol, ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2016 tua £6.492 miliwn.

Mae'r nodiadau isod yn amlinellu gofynion datgelu IAS 19 ar gyfer y flwyddyn gyfredol mewn perthynas â chyfranogiad Cyfoeth Naturiol Cymru yn EAPF. Gwnaed yr holl gyfrifiadau gan actiwari cymwysedig annibynnol ac roeddent yn seiliedig ar y prisiad actiwaraidd diweddaraf o'r gronfa ar 31 Mawrth 2013 wedi'i ddiweddarau i 31 Mawrth 2015. Defnyddir y tybiaethau a oedd yn sail i'r broses o gyfrifo'r rhwymedigaeth net ar 31 Mawrth 2015 at ddibenion cyfrifyddu'n unig yn unol â gofynion IAS 19. Nid oes unrhyw ofyniad i'r rhwymedigaeth net a gofnodir gan ei thalu fel cyfandaliad. Bydd cyfraniadau ariannol a dalwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru i'r gronfa bensiwn yn parhau i gael eu pennu trwy gyfeirio at dybiaethau y cytunwyd arnynt ym mhob prisiad actiwaraidd teirblwydd o'r cynllun.

21.1 Tybiaethau ariannol a thybiaethau o ran hirhoedledd

Y cyfnod a ddaeth i ben	31 Maw 2015 % p.a.	31 Maw 2014 % p.a.
Y gyfradd cynnydd mewn pensiwn	2.10%	2.50%
Y gyfradd cynnydd mewn cyflogau	3.50%	3.80%
Y gyfradd ddisgowntio	3.20%	4.30%

Disgwyliad oes yn 65 oed yn y dyfodol, ar gyfartaledd	Dynion	Merched
Pensiynwyr presennol	22.6 mlynedd	24.5 mlynedd
Pensiynwyr yn y dyfodol (Pobl a fydd yn 65 oed ymheng 20 mlynedd)	24.7 mlynedd	27.0 mlynedd

21.2 Gwerth Teg Asedau ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

Categori o asedau	31 March 2015 (£000)				
	Wedi'u dyfynnu	Heb eu dyfynnu	Heb eu penderfynu	Cyfanswm	%
Gwarannau Ecwiti:					
Stoc Gyffredin	81,834	648	0	82,483	32%
Stoc a Ffeffrir	0	0	0	0	0%
Hawliau/Gwarantau	3	0	0	3	0%
Asedau Ecwiti Eraill	361	0	0	361	0%
Gwarannau Dyledion:					
Bondiau Llywodraeth y DU	0	345	25,079	25,424	10%
Bondiau Corfforaethol	0	22,148	0	22,148	9%
Arall	0	1,427	0	1,427	1%
Cyfrngau Buddsoddiad Cyfurl:					
Ecwitiau	0	0	63,919	63,919	25%
Bondiau	1,082	0	24,813	25,896	10%
Cronfeydd - Stoc Gyffredin	1,178	0	10,178	11,356	4%
Cronfeydd - Eiddo Tiro	0	1,580	7,881	9,461	4%
Cronfeydd - Cyfalaf Menter	0	241	0	241	0%
Cyfalaf Menter a Phartneriaethau:					
Partneriaethau ac Eiddo Tiro	0	10,366	0	10,366	4%
Buddsoddiad Arall:					
Gwarannau wedi'u Staplo	342	0	0	342	0%
Contractau Deilliannol:					
Deilliadau Ecwiti - Dyfodolion	1	0	0	1	0%
Blaengontractau FX	0	0	(191)	(191)	0%
Arian parod a'r hyn sy'n cyfateb iddo					
Pob un	0	0	5,012	5,012	2%
Cyfanswm	84,803	36,755	136,691	258,249	100%

21.3 Newid yng ngwerth teg asedau'r cynllun, y rhwymedigaeth o ran buddiannau diffiniedig a'r rhwymedigaeth net

Y cyfnod a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015	Asedau,	Rhwymedig:	(Rhwymedigaeth)
	£(000s)	£(000s)	net/ ased £(000s)
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	222,643	0	222,643
Gwerth presennol rhwymedigaethau a ariennir	0	271,843	(271,843)
Gwerth presennol rhwymedigaethau nas ariennir	0	0	0
Y Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2014	222,643	271,843	(49,200)
Cost y gwasanaeth			
Cost gyfredol y gwasanaeth*	0	6,479	(6,479)
- Cost flaenorol y gwasanaeth (gan gynnwys cwtogiadau)	0	844	(844)
- Effaith setliadau	0	0	0
Cyfanswm cost y gwasanaeth	0	7,323	(7,323)
Llog net			
- Incwm o log ar asedau'r cynllun	9,608	0	9,608
- Cost llog ar y rhwymedigaeth o ran buddiannau diffiniedig	0	11,724	(11,724)
- Effaith terfyn uchaf asedau ar log net	0	0	0
Cyfanswm y llog net	9,608	11,724	(2,116)
Cyfanswm cost buddiannau diffiniedig a gydnabyddir mewn Elw neu (Golled)	9,608	19,047	(9,439)
Llifau arian parod			
- Cyfraniadau cyfranogwyr yn y cynllun	2,155	2,155	0
- Cyfraniadau cyfranogwr	7,313	0	7,313
- Cyfraniadau o ran buddiannau nas ariennir	0	0	0
- Buddiannau a dalwyd	(7,855)	(7,855)	0
- Buddiannau a dalwyd	0	0	0
- Buddiannau a dalwyd	233,864	285,190	(51,326)
Ailfesuriadau			
- Newid mewn tybiaethau demograffig	0	0	0
- Newid mewn tybiaethau ariannol	0	50,745	(50,745)
- Profiad arall	0	(1,582)	1,582
- Adenillion ar asedau heb gynnwys symiau sydd wedi'u cynnwys mewn llog net	24,385	0	24,385
- Newidiadau i derfyn uchaf asedau			0
Cyfanswm yr ailfesuriadau a gydnabyddir mewn Incwm Cynhwysfawr Arall (OCI)	24,385	49,163	(24,778)
Gwahaniaethau cyfnewid	0	0	0
Gwahaniaethau cyfnewid	0	0	0
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	258,249	0	258,249
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	0	334,353	(334,353)
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	0	0	0
Gwerth teg asedau'r cyflogwr	258,249	334,353	(76,104)

* Mae cost gyfredol y gwasanaeth yn cynnwys lwfans ar gyfer costau gweinyddu yn cyfateb i 0.4% o'r gyflogres.

Mae diffyg pensiynau LGPS wedi cynyddu am fod y gyfradd ddisgowntio net (arenillion mewn bondiau corfforaethol o ansawdd uchel) wedi gostwng yn sylweddol tua 1.1% ers 31 Mawrth 2014. Yn ystod yr un cyfnod, mae adenillion asedau wedi bod yn fwy na'r disgwyl ond nid ydynt yn ddigon mawr i fod yn drech na'r cynnydd yn y rhwymedigaeth

21.4 Dadansoddiad o sensitifrwydd

Newid mewn tybiaethau ar 31 Mawrth 2015:	Amcangyfrif o'r cynnydd	
	canrannol yn Rhwymedigaeth'r cyflogwr	Amcangyfrif o'r swm ariannol (£000)
Gostyngiad o 0.5% yn y Gyfradd Ddisgowntio Wirioneddol	12%	40,356
Cynnydd o flwyddyn yn nisgwyliad oes yr aelodau	3%	10,031
Cynnydd o 0.5% yn y Gyfradd Cynnydd mewn Cyflogau	5%	15,748
Cynnydd o 0.5% yn y Gyfradd Cynnydd mewn Pensiwn	7%	23,665

22. Partïon cysylltiedig

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, a ystyrir yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn mae CNC wedi cynnal trafodion perthnasol sylweddol â Llywodraeth Cymru fel rhan o'i fusnes arferol (cofnodir y cymorth grant a'r grantiau a gafwyd gan Lywodraeth Cymru yn y Datganiad o Ecwiti Trethdalwyr) ac ag endidau eraill yr ystyrir mai Llywodraeth Cymru yw eu rhiant-adran, sef Awdurdodau Lleol a Pharciau Cenedlaethol yng Nghymru..

At hynny, mae CNC wedi cynnal gwahanol drafodion perthnasol ag adrannau eraill y llywodraeth a chyrff eraill llywodraeth ganolog. Cynhaliwyd y rhan fwyaf o'r trafodion hyn ag Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (DEFRA), Asiantaeth yr Amgylchedd, y Comisiwn Coedwigaeth, CThem a Natural England.

Yn ystod y flwyddyn cynhaliodd CNC, fel rhan o'i fusnes arferol, y trafodion canlynol â'r sefydliadau canlynol yr oedd gan Aelodau'r Bwrdd neu Aelodau Gweithredol neu bartïon cysylltiedig eraill fuddiant ynddynt. Nid yw Aelodau'r Bwrdd na'r Aelodau Gweithredol yn ymwneud yn uniongyrchol â'r trafodion â'r partïon cysylltiedig hyn.

Sefydliad	Aelod	Natur y berthynas	Cyfanswm	Cyfanswm	Y swm a	Y swm a
			y taliadau	incwm	oedd yn	oedd yn
			£'000	£'000	ddyledus	ddyledus
					gan CNC	i CNC ar
					ar 31 Mawrth	31 Mawrth
					2015	2015
Prifysgol Aberystwyth	Emyr Roberts	Cymrawd ac Aelod o'r Bwrdd Cynghori Allanol - yr Adran Daearyddiaeth a Gwyddorau'r Ddaear	60	4	0	0
Partneriaeth Cymru Gyfan yr Ymddiriedolaeth Camlesi ac Afonydd yng Nghymru	Ruth Hall	Aelod	35	0	0	0
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr	Hywel Davies	Aelod Annibynnol o'r Bwrdd	0	6	0	0
Prifysgol Caerdydd	Ruth Hall - Priod Paul Williams	Llywodraethwr Aelod	42	10	0	0
Defra - Cyd-Bwyllgor Cadwraeth Natur (JNCC)	Lynda Warren Nigel Reader Peter Matthews	Aelod o'r JNCC Aelod o'r JNCC ARAC Aelod o'r JNCC	114	0	1	0
Ystad Glanusk	Harry Legge-Bourke	Perchennog/Partner/Ymddiriedolwr	5	0	0	0
Cronfa Dreftadaeth y Loteri	Madeleine Havard	Aelod o Bwyllgor Cymru	0	46	0	0
Natural England	Nigel Reader	Aelod Anweithredol o'r Bwrdd a Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio	108	0	0	0
Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt De a Gorllewin Cymru	Lynda Warren a'i phriod	ymddiriedolwyr	122	0	0	0

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Tystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Cyfoeth Naturiol Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015, o dan Baragraff 23 o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad o Lifoedd Arian Parod, y Datganiad o Newidiadau yn Ecwiti Trethdalwyr a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisiau cyfrifyddu a nodir ynddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol y nodir ei bod wedi'i harchwilio yn yr adroddiad hwnnw.

Priod gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am baratoi'r Adroddiad Blynnyddol, sy'n cynnwys yr Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol a'r datganiadau ariannol, yn unol â Pharagraff 23 o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012 a chyfarwyddiadau a wnaed o dan y Gorchymyn hwnnw ac am sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r adroddiad cydnabyddiaeth ariannol i'w harchwilio yn unol â chyfraith gymwys a Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol Archwilwyr y Cyngor Adrodd Ariannol

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Mae a wnelo archwiliad â chasglu tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o:

- p'un a yw'r polisiau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyfoeth Naturiol Cymru ac a ydynt wedi cael eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol;
- rhesymoldeb yr amcangyfrifon cyfrifyddu sylweddol a wnaed gan Cyfoeth Naturiol Cymru; a
- chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol.

Mae hefyd yn ofynnol i mi gael tystiolaeth sy'n ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Darllenaf hefyd yr holl wybodaeth ariannol a gwybodaeth nad yw'n ariannol yn yr Adroddiad Blynnyddol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd a nodi unrhyw wybodaeth yr ymddengys ei bod yn berthnasol anghywir yn seiliedig ar y wybodaeth a gasglwyd gennyf wrth gynnal yr archwiliad, neu'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar y Datganiadau Ariannol

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa Cyfoeth Naturiol Cymru ar 31 Mawrth 2015 a'i gostau gweithredu net, enillion a cholledion cydnabyddedig a'i lifau arian parod am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Pharagraff 23 o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob achos perthnasol, mae'r gwariant a'r incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhan o'r Adroddiad Cydnabyddiaeth Ariannol i'w harchwilio wedi cael ei pharatoi'n briodol yn unol â Pharagraff 23 o'r Atodlen i Orchymyn Corff Adnoddau Naturiol Cymru (Sefydlu) 2012. ac
- mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion rwyf yn rhoi adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol rwyf yn cyflwyno adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys EM;
- nid yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn unol â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- ni ddatgelir gwybodaeth a nodwyd gan Drysorlys EM am y gydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill; neu
- ni chefais yr holl wybodaeth ac esboniadau sy'n ofynnol ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyfoeth Naturiol Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
22 Gorffennaf 2015

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Anecs 1–Dangosfwrdd Cynllun Busnes

Adroddiad 2014/15: 1 Ebrill 2014 i 31 Mawrth 2015

Mae'r dangosfwrdd hwn yn dangos cynnydd yn erbyn mesurau a dangosyddion o'n fframwaith perfformiad ehangach (sydd ar gael ar ein gwefan). Fe'u defnyddir i roi crynodeb tudalen sengl, 'cipolwg', o berfformiad mewn meysydd allweddol.

Rydym yn tracio perfformiad yr eitemau ar y dangosfwrdd hwn a hefyd yn adolygu perfformiad dair gwaith y flwyddyn mewn sesiynau cyhoeddus agored gyda'n Bwrdd (ym misoedd Hydref, Chwefror a Mai).

Allwedd on target bron ar darged ddim ble rydym eisiau bod C/O/G amherthnasol

Gwybodaeth Dda	Targed	Cyrhaeddiad gwirioneddol
Rydym yn datblygu dull Cymru o reoli adnoddau naturiol yn gyfun	 Adrodd ar yr hyn a ddysgwyd o dri phrawf rheoli adnoddau naturiol cyfun (Dyfi, Rhondda, Tawe) i Lywodraeth Cymru erbyn mis Mawrth 2015..	Byddwn yn adrodd ar yr hyn a ddysgwyd o'r profion i gefnogi archwilio'r Bil Amgylchedd.
Byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ddatblygu dull o ariannu i gefnogi rheoli adnoddau naturiol yn gyfun	 Lansiwyd rownd ariannu (Awst 2014). Cytunwyd ar brosiectau i'w hariannu (Mawrth 2015).	Lansiwyd rownd ariannu (Awst 2014). Cytunwyd ar brosiectau i'w hariannu (Mawrth 2015).
Byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru i ddatblygu polisi ar gyfer adnoddau naturiol, gan gynnwys darparu adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol.	 Datblygu adroddiad interim erbyn mis Tachwedd 2014 (adroddiad llawn cyntaf mis Medi 2016)	Adroddiad interim wedi'i ddatblygu erbyn hyn
Rydym yn adolygu'n strategaeth fonitro ac yn defnyddio'r argymhellion yn ein gwaith.	 Adolygu a gweithredu ein rhaglen fonitro, dadansoddi ac adrodd yn ôl	Adolygu a gweithredu ein rhaglen fonitro, dadansoddi ac adrodd yn ôl
Rydym yn asesu'n galluoedd er mwyn i ni allu cysylltu â'r cyhoedd yn effeithiol a rhannu ein cyngor a'n harbenigedd technegol gydag eraill neu ofyn am gefnogaeth yn ôl y gofyn.	 Cytuno ar y strategaeth gysylltiadau fis Hydref 2014. Gweithredu rhaglen dreigl sylwadau'r cwsmer a darparu adroddiadau.	Cytuno ar Strategaeth Gyfathrebu fis Hydref 2014. Adroddiadau treigl ar y cyngor technegol a ddarparwyd.
Rydym yn gwella'n gallu i egluro a chyfathrebu materion cymhleth i amrywiaeth eang o randdeiliaid. of stakeholders	 Cytuno ar Strategaeth Gyfathrebu fis Hydref 2014 a'r rhaglen dreigl sylwadau'r cwsmer gan ddarparu adroddiadau..	Cytuno ar y Strategaeth Gyfathrebu fis Hydref 2014. Adroddiadau treigl ar y cyngor technegol a ddarparwyd.
Amgylchedd Da	Targed	Cyrhaeddiad gwirioneddol
Rydym yn sicrhau rheolaeth gynaliadwy o'r tir a'r dŵr rydym yn eu rheoli	 Gwaith yn codi o archwilio GN C ac YCLIC. Cadw achrediad Safon Sicrwydd Coetir y DU (UKWAS).	Gwnaed y gwaith gan gadw achrediad UKWAS
Rydym yn gweithio gydag eraill i wella cysylltedd ac i adfer cynefinoedd â blaenoriaeth a'u cysylltiadau fel rhan o gynlluniau rheoli adnoddau naturiol cyfun.	 Cwblhau mapio Cysylltedd Lefel 2 erbyn mis Rhagfyr 2014	Mapio Lefel 2 - y drafft cyntaf wedi'i gwblhau ar gyfer pob cynefin
Rydym yn sicrhau fod addasu ar gyfer newid hinsawdd yn greiddiol yn ein holl meysydd gwaith	 Defnyddio rhannau 1 a 2 o Ganllaw Addasu ar gyfer Newid Hinsawdd Llywodraeth Cymru yn ein sefydliad erbyn mis Mawrth 2015	Rhannau 1 a 2 o Ganllaw Addasu ar gyfer Newid Hinsawdd Llywodraeth Cymru yn cael eu defnyddio
Byddwn yn chwarae ein rhan ac yn gweithio gydag eraill i atal colli bioamrywiaeth er mwyn helpu sicrhau fod ecosystemau'n fwy gwydn erbyn 2020.	 80% o'n gweithrediadau ar y gweill neu wedi'u cwblhau	63% o'r gwaith ar y gweill/wedi'i gwblhau o gynllun gwaith mis Gorffennaf
Byddwn yn datblygu ein dulliau o ymdrin â pheillwyr	 Gweithredu rhaglen o fesurau ar safleoedd Cyfoeth Naturiol Cymru erbyn 31 Mawrth 2015	Byddwn yn dal i reoli Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol ar gyfer ystod o rywogaethau peillio gwyllt, er mwyn cynyddu gwerth cynefinoedd yr Ystâd Goedwig Gyhoeddus.
Cyflwr nodweddion ar safleoedd yn gwella	 Cyflwr y nodweddion morol, daearol a dŵr croyw safleoedd Natura 2000	Mae 33% o nodweddion morol, 24% o rai daearol a 26% o rai dŵr croyw mewn cyflwr ffafriol
Amgylchedd y dŵr yn gwella	 Cydymffurfio â statws da o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr	Cydymffurfio â statws da o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr = 37%
Rydym yn rheoli achosion o blâu ac afiechydon ar blanhigion	 Gweithredu cynlluniau rheoli ar Ystâd Coetir Llywodraeth Cymru	Canfuwyd fod safleoedd yn bositif ac mae rhybuddion wedi'u cyflwyno ar 417 ha.
Rydym yn ystyried dulliau arloesol, llyfn	 Datblygu a chynnal dulliau sy'n dangos arloesedd, cydweithredu ac ymarfer gorau.	Dulliau'n cael eu cefnogi gan gynnwys Grangetown Gwyrddach
Rydym yn sicrhau fod gwybodaeth gywir ar gael i'r cyhoedd a rhanddeiliaid ynghylch perygl llifogyd	 Cyhoeddi mapiau llifogydd (yn chwarter un), rhaglenni cyfalaf a chynnal (yn chwarter dau)	Wedi cyhoeddi mapiau llifogydd (yn chwarter un), rhaglenni cyfalaf a chynnal (yn chwarter dau)

Yn Dda i bobl		Targed	Cyrhaeddiad gwirioneddol
Rydym yn datblygu'n Strategaeth Addysg i gynnwys dysgu yn, ac am, yr amgylchedd naturiol, yn ogystal â chysylltu â'r cwricwlwm a chyfleoedd dysgu ehangach.		Darparu Strategaeth ddrafft derfynol ar gyfer y Bwrdd fis Tachwedd 2014	Cymeradwywyd yng Nghyfarfod y Bwrdd fis Chwefror
Rydym yn gweithio gydag eraill i wella ansawdd amgylcheddol lleol gan gynnwys ar gyfer cymunedau difreintiedig.		Datblygu a lansio rhaglen waith gydag eraill, cysylltu â blaenoriaethau rhanddeiliaid eraill.	Raglen wirfoddoli wedi'i drafftio. Cynllun Galluogi Cymunedau ac Adfywio wedi'i gymeradwyo
Rydym yn datblygu ac yn darparu'n Strategaeth Fynediad ac Hamdden ynghyd â'n Fframwaith Marchnata		Strategaeth Hamdden a Mynediad a Chynllun Gweithredu wedi'u cyhoeddi	Strategaeth Hamdden a Mynediad a Chynllun Gweithredu wedi'u cyhoeddi
Rydym yn gweithredu mentrau ar gyfer Llywodraeth Cymru (Baner Las, Llwybr Arfordir Cymru, Gwelliannau Hawliau Tramwy, Taclo Tipio Cymru a'r systemau data gwastraff)		Gweithredir pob un o'r pum menter	Pedwar gwyrdd, un ambr (ambr: rhaglen systemau data gwastraff)
Rydym yn datblygu dull newydd o Ariannu Partneriaethau		Y dull yn weithredol o Ebrill 2015	Y dull yn weithredol o Ebrill 2015
Rydym yn cynnal a chadw asedau rheoli perygl llifogyddac ar yr arfordir sydd mewn cryn berygl, gan flaenoriaethu ein hymdrechion ar y rhai sydd yn y perygl mwyaf.		Asedau yn eu cyflwr targed (99% amrisg uchel)	Asedau yn eu cyflwr targed (99% amrisg uchel)
Rydym yn codi ymwybyddiaeth pobl o'u perygl llifogydd ac o'r hyn y dylen nhw ei wneud.		10,000 o bobl ychwanegol wedi gweithredu i baratoi ar gyfer perygl llifogydd	8,884 o bobl ychwanegol wedi gweithredu i baratoi ar gyfer perygl llifogydd
Rydym yn darparu'n Rhaglen Gyfalaf Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordirol		500 eiddo [noder: ~ 73,000 o eiddo'n elwa o amddiffynfeydd llifogydd]	467 o eiddo
Rydym yn lleihau'r nifer o ddigwyddiadau difrifol,		Lleihau'r nifer o ddigwyddiadau difrifol, fesul sector digwyddiad, yn flynyddol.	16.5% (115 i 96) o ostyngiad mewn digwyddiadau difrifol o 2013/14 i 2014/15
Da i fusnes		Targed	Cyrhaeddiad gwirioneddol
Rydym wedi datblygu'n systemau rheolaethol i lyfnhau'r gwasanaeth rydym yn ei ddarparu i'n cwsmeriaid		Adolygu'r cynlluniau prisio	2015/16 Charging Scheme published on our website (2nd April)
Rydym yn cyflawni'n rôl fel ymgynghorai statudol wrth ymateb i ymgynghoriadau cynllunio		Ymateb i 90% o ymgynghoriadau o fewn amserlen a gytunir	Responded to 81% consultations (annual average) within agreed timescale
Rydym yn penderfynu ar geisiadau am hawlenni, trwyddedau a chaniatadau o fewn y cyfnod penderfynu statudol neu gytundeb lefel gwasanaeth		90% wedi'u penderfynu o fewn y cyfnod (cyfnod penderfynu statudol neu gyfnod cytundeb lefel gwasanaeth)	90% determined to timescale (statutory or voluntary determination period)
Rydym yn datblygu gwasanaeth hawlenni, trwyddedu a chaniatáu yn seiliedig ar safonau a phrosesau cyffredin.		Cynllunio a phrofi wrth baratoi ar gyfer gweithredu yn 2016/17	We have drafted an action plan for the development of the Permitting Service for delivery in 2015/16 onwards
Rydym yn hyrwyddo cyfleoedd busnes newydd gan gynnwys cynhyrchu ynni adnewyddadwy, yn ogystal â chyfleoedd hamdden a thwristiaeth		Adrodd ar y gweithgareddau masnachol newydd ar ein hystadau sy'n cael eu rheoli	Reported new commercial activities taking place on our managed estate
Rydym yn cefnogi rhaglen ynni gwynt ac yn darparu'n rhaglen ynni dŵr ar dir rydym yn ei reoli.		Gwynt: 4 cynllun ar y gweill Ynni dŵr: Adeiladwyd 5 cynllun	Wind: Progressing 6 schemes Hydropower: 5 schemes enabled
Rydym yn marchnata coed o Ystâd Coetir Llywodraeth Cymru yn unol â'n strategaeth farchnata		Marchnata 878,000m ³ o bren yn ei risgl (gan gynnwys 332,000m ³ o larwydd)	Marketed 869,166m ³ over bark standing (including 267,000m ³ larch)
Rydym yn cynhyrchu incwm o'n gweithgareddau menter		£16m	£17.7m

Da fel Sefydliad		Target	Cyrhaeddiad gwirioneddol
Rydym yn darparu cefnogaeth fusnes a gofal y cwsmer effeithlon ac effeithiol i staff a chwsmeriaid.		Pob un o'r pedwar mesur gwaelodol ar darged	3 allan o 4 o'r mesur gwaelodol ar darged
Rydym yn cynllunio ac yn dyrannu adnoddau i flaenoriaethau busnes ac yn adrodd yn ôl ar berfformiad ar gyfer gwella'n barhaus		Llwyddo i gael buddion achosion busnes mewn perthynas â chreu Cyfoeth Naturiol Cymru	£145M (91% wedi'i cwblhau)
Rydym yn darparu ein prosiectau pontio i helpu sefydlu ein gallu i fod yn annibynnol		Prosiectau pontio ar amser	Pob prosiect ar amser
Rydym yn caffael mewn ffordd sy'n arwain at werth am arian, cynaliadwyedd a chyfleoedd hyrwyddo ar gyfer Busnesau Bach a Chanolig Cymru		Darparu strategaeth gaffael a thargedau 'ennill yn gyflym'	Strategaeth gaffael a 'darparwyd ennill yn gyflym'
Rydym yn gwella iechyd, diogelwch a lles y gweithlu		Nifer o ddigwyddiadau o golli amser gan weithwyr	Dau digwyddiad o golli amser gan weithwyr
Rydym yn darparu'n strategaeth adeiladau		Gostwng y nifer o safleoedd i 64	Rydym wedi gostwng i 65 o safleoedd gweithredol (wedi gwaredu 9, 5 yn cael eu gadael ac yn cael eu gwaredu)
Rydym yn cynnal achrediad ISO14001 ar ein rheolaeth amgylcheddol ac yn gweithio tuag at fod yn rhagorol ym meysydd megis defnydd carbon, gwastraff a dŵr		Cadwyd yr achrediad ISO14001	Wedi cadw ardystiad yn dilyn archwiliadau LRQA allanol. Ôl troed carbon (adroddiad 9 mis) yn dangos 5% o ostyngiad ar drac
Mae gennym i gyd hyder yn ein cyd lwyddiant		Lleihau ôl troed carbon gan 5%	cwbllhawyd arolwg staff yn gynnar yn 2015 yn rhoi mynegai cysylltiad gwaelodlin o 48% a fydd yn rhoi lle am welliant yn 2015 / 16

Atodiad 2 – Adroddiad Amgylcheddol Corfforaethol

Cyflwyniad

Diben ein sefydliad yw sicrhau bod adnoddau naturiol Cymru'n cael eu cynnal, eu gwella a'u defnyddio'n gynaliadwy, nawr ac yn y dyfodol. Rydym wedi ymrwmo i sicrhau y bydd datblygu cynaliadwy wrth wraidd pob un o'n penderfyniadau busnes. Dros y blynyddoedd i ddod, rydym am ddatblygu ein hunain yn sefydliad o'r radd flaenaf o ran cynaliadwyedd a gwaith rheoli amgylcheddol yng Nghymru, yn arbennig o ran y ffordd rydym yn rheoli ac yn defnyddio carbon, gwastraff, dŵr a thir.

Eleni rydym wedi canolbwyntio ar leihau ein hól troed carbon, ymgorffori ein System Reoli Amgylcheddol yn niwylliant ein sefydliad, integreiddio ffactorau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd yn ein gweithgarwch caffael a bod yn sefydliad ymgysylltiol a thryloyw i randdeiliaid yn ein System Rheoli Amgylcheddol.

Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud yn bennaf â chynaliadwyedd amgylcheddol (yn hytrach na chamau gweithredu neu ganlyniadau cynaliadwyedd ehangach). Ceir adroddiadau mwy cyffredinol sy'n ymwneud â chynaliadwyedd yn ein Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon.

Crynodeb o Berfformiad

Rydym wedi cadw ein hardystiad o dan ISO14001 ar gyfer ein System Rheoli Amgylcheddol, yn dilyn archwiliadau a phroses ddilysu allanol, annibynnol. Llwyddodd ein System Rheoli Amgylcheddol i gadw ei ardystiad o dan ISO14001 yn dilyn archwiliadau a phroses ddilysu allanol, annibynnol gan LRQA ym mis Medi 2014 a mis Mawrth 2015. Mae'r ffaith bod gennym System Rheoli Amgylcheddol yn ein galluogi i ddangos ein hymrwymiad ein hunain i gyrraedd y safonau amgylcheddol uchaf posibl fel sefydliad.

Rydym hefyd wedi cadw ein hardystiad coetir (Safon Sicrwydd Coetiroedd y DU) ar gyfer Ystad Goetir Llywodraeth Cymru a reolir gennym, yn dilyn archwiliad ailasesu llawn ym mis Gorffennaf a gynhaliwyd gan Société Générale de Surveillance (SGS). Mae hyn yn ein galluogi i gynhyrchu pren wedi'i ardystio gan FSC/PEFC o Ystad Goetir Llywodraeth Cymru a reolir gennym.

Tabl 1: Tabl cryno o adroddiadau Amgylcheddol Corfforaethol

Maes	Unedau	Gwirioneddol (2013/14 - Blwyddyn lawn)	Gwirioneddol 2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Allyriadau nwyon tŷ gwydr ³	Defnydd tCO ₂ e)	7,301	7,164	Wedi lleihau
	Gwariant (£k)	3,323	3,345	Wedi cynyddu
Ynni'r Ystad	Defnydd (miliwn kWh)	7.0	6.3	Wedi lleihau
	Gwariant (£k)	570	587	Wedi cynyddu
Gwastraff yr Ystad	Defnydd (tunelli)	400	420	Wedi cynyddu
	Gwariant (£k)	147	110	Reduced
Dŵr yr Ystad	Defnydd (m ³)	86,486	29,455	Wedi lleihau
	Gwariant (£k)	35	27	Wedi lleihau

¹ Ar hyn o bryd mae ein System Rheoli Amgylcheddol yn gymwys i'r canlynol: "Gweithgareddau a gwasanaethau sy'n gysylltiedig â rheoli'r amgylchedd ac adnoddau naturiol Cymru mewn modd cynaliadwy, ac eithrio gweithrediadau coedwig, a ardystir ar wahân o dan UKWAS"

² Cyngor Stiwardiaeth Coedwigaeth (FSC) Rhaglen Cymeradwyo Ardystio Coedwigoedd (PEFC). Fel y'i hategir gan ein hachrediad i Safon Sicrwydd Coetir y DU (UKWAS)

³ (Cwmpasau 1, 2 a 3 gan gynnwys teithiau awyrr/ar y trên a heb gynnwys allyriadau y tu allan i'r cwmpasau)

Mae Tabl 1 yn adlewyrchu newid cymharol ar gyfer meysydd allweddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Ceir rhagor o fanylion am bob un yn yr adrannau cysylltiedig o'r adroddiad hwn. I grynhoi bu:

- gostyngiad o 1.9% mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr sydd i'w briodoli'n bennaf i ostyngiad yn ein hallyriadau uniongyrchol (cwmpas 1) - sy'n cynnwys y defnydd o danwydd mewn cerbydau/peiriannau sy'n eiddo i ni
- gostyngiad o 10% yn y defnydd o ynni sydd i'w briodoli'n bennaf i leihad yn y defnydd o drydan a nwy ar safleoedd a feddiennir gennym (bu lleihad o naw yn nifer y safleoedd a feddiennir gennym eleni)
- cynnydd o 5% yn y gwastraff a gaiff ei drin gennym yn dilyn cynnydd yn nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon y rhoddwyd gwybod amdanynt ar yr ystad a reolir gennym
- gostyngiad o 66% yn y dŵr a ddefnyddir gennym oherwydd anghenion tynnu dŵr amrywiol iawn y cynefin gwlyptirol yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Gwlyptiroedd Casnewydd.

Mae gennym dargedau sy'n ymwneud â phob un o'r meysydd hyn yn 2015/16 (fel y disgrifir yn yr adran nesaf).

Crynodeb o'r Strategaeth ar gyfer y Dyfodol

Dros y tair blynedd nesaf rydym yn bwriadu canolbwyntio ar y canlynol:

- Anelu at gynnal ein hachrediadau o dan ISO14001 ac UKWAS
- Gostwng ein hallyriadau carbon a lleihau ein defnydd o ddŵr 5% o lefelau 2014/15, o flwyddyn i flwyddyn
- Cyflawni ein hymrwymadau o dan y Siarter Datblygu Cynaliadwy, datblygu darpariaethau Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a gweithio tuag at fod yn batrwm cydnabyddedig o gynaliadwyedd
- Cyflawni ein hymrwymadau o dan y Siarter Datblygu Cynaliadwy, datblygu darpariaethau Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a gweithio tuag at fod yn batrwm cydnabyddedig o gynaliadwyedd
- Ymchwilio i'r posibilrwydd o leoli datblygiadau ynni gwasgaredig / datblygiadau ynni adnewyddadwy ar raddfa fach ar dir a reolir gennym, gan fabwysiadu dull cadarnhaol o weithredu sy'n seiliedig ar risg
- Datblygu ein dull o gyflwyno Adroddiadau integredig gan gynnwys cyflawni ein Hachos Busnes.

Y flwyddyn nesaf rydym am wneud y canlynol:

- **lleihau** ein hól troed carbon – ac rydym wedi pennu targed i ostwng allyriadau carbon deuocsid Cyfoeth Naturiol Cymru o adeiladau, teithio a'r defnydd o ddŵr 5% yn seiliedig ar ddata 2014/15
- **nodi** llinell sylfaen ar gyfer targedau monitro, adrodd ar a lleihau gwastraff - Mesur holl ffrydiau gwastraff CNC (Gwastraff swyddfa, gwastraff ailgylchu, gwastraff gweithredol a gwastraff a dipiwyd yn anghyfreithlon) a chyflwyno adroddiadau arnynt yn gyson
- **ymgorffori** ein System Rheoli Amgylcheddol yn niwylliant y sefydliad – ac rydym yn datblygu cyflwyniad hyfforddi i godi ymwybyddiaeth o'r System Rheoli Amgylcheddol a ddarperir i bob aelod o staff Rydym hefyd yn gweithio i sicrhau y caiff ystyriaethau amgylcheddol eu hintegreiddio yng Nghynlluniau Cyflawni Cyfarwyddiaethau

- **integreiddio** ffactorau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd yn ein gweithgarwch caffael - Cymhwyso'r adnodd asesu risgiau o ran cynaliadwyedd (SRA) at gontractau newydd sy'n werth mwy na £25K
- **cydymffurfio** â safon newydd ISO14001:2015 - Integreiddio'r holl weithrediadau coedwigaeth sy'n weddill (WSO, Sifil a WHaM) o fewn cwmpas y System Rheoli Amgylcheddo

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr

Nodir ein hallyriadau nwyon tŷ gwydr isod.

Pennwyd targed i ostwng allyriadau CO₂e o'n teithiau busnes a'n hadeiladau 5% eleni, ac rydym wedi'i gyflawni, gan sicrhau gostyngiad cyffredinol o 5.6% mewn allyriadau CO₂e o'r meysydd hyn, a gostyngiad o 1.9% mewn allyriadau yn gyffredinol.

Tabl 1: Allyriadau nwyon tŷ gwydr

Allyriadau nwyon tŷ gwydr	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Cwmpas 1: Allyriadau nwyon tŷ gwydr uniongyrchol (tCO ₂ e)	3,064	2,537	Wedi lleihau
Cwmpas 2: Allyriadau ynni anuniongyrchol (tCO ₂ e)	1,993	2,107	Wedi cynyddu
Cwmpas 3: Allyriadau nwyon tŷ gwydr anuniongyrchol eraill (tCO ₂ e)	2,245	2,520	Wedi cynyddu
Cyfanswm yr allyriadau nwyon tŷ gwydr gros (tCO ₂ e)	7,301	7,164	Wedi lleihau
Y tu allan i'r cwmpasau (h.y. biomas)	144	125	Wedi lleihau
Dwysedd carbon (tCO ₂ e) (fesul £m o wariant)	41.3	39.8	Wedi lleihau

Lleihau a Rheoli Gwastraff

Rydym yn ymrwymedig i leihau'r gwastraff a gynhyrchir gennym a gwnaethom sylweddoli bod angen i ni wella ein dulliau adrodd yn y maes hwn, gan adeiladu ar gryfderau'r tair system wahanol a oedd ar waith gennym a drosglwyddwyd i ni o'n sefydliadau etifeddol. Byddwn yn sicrhau cysondeb o ran y data gwastraff a gofnodir gennym y flwyddyn nesaf ac rydym wedi pennu targed i fesur holl ffrydiau gwastraff CNC a chyflwyno adroddiadau arnynt yn 2015/16.

Tabl 2: Gwastraff a Gynhyrchwyd

Gwastraff a gynhyrchwyd	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Anfonwyd i safle tirlenwi	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	80 90	64 47	Wedi lleihau Wedi cynyddu
Ailgylchwyd/ailddefnyddiwyd (gan gynnwys WEEE)	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	253 57	229 Ddim ar gael ⁴	Wedi lleihau Wedi cynyddu
Tipio anghyfreithlon	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	37 Ddim ar gael	95 Ddim ar gael	Wedi lleihau Wedi lleihau
Llogwyd	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	30 Ddim ar gael	31 Ddim ar gael	Wedi lleihau Wedi lleihau
Cyfanswm y gwastraff	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	400 147	419 110 ⁵	Wedi cynyddu Wedi lleihau

⁴ Lle y nodir bod eitem ddim ar gael yn yr adroddiad hwn, nid ydym yn cofnodi'r data ariannol hyn ar hyn o bryd, a byddwn yn gweithio i gael y data hyn yn ystod 2015/16.

⁵ Mae'r cyfanswm hwn yn cynnwys gwariant ar wastraff nad oes gennym unrhyw ddadansoddiad ar ei gyfer yn y ddau gategori uchod.

Defnyddio Adnoddau y mae pen draw iddynt

Rydym wedi adrodd ar ein defnydd o ddŵr ac ynni'r ystad isod. Mae'r cerrig/agregau a ddefnyddir mewn prosiectau adeiladu hefyd yn un o'r meysydd lle rydym yn defnyddio cryn dipyn o adnoddau, ac fe'i cofnodir yn yr adran o'r adroddiad hwn sy'n ymdrin ag Adeiladu Cynaliadwy.

Dŵr: Rydym wedi gwella ein dulliau o gofnodi'r defnydd o ddŵr eleni er mwyn sicrhau bod ffigurau ar gyfer defnydd swyddfeydd o ddŵr yn adlewyrchu defnydd swyddfeydd o ddŵr yn unig (h.y. nid yw'n cynnwys safleoedd defnydd cyfunol, depos, canolfannau ymwelwyr, deorfeydd, ac ati). Mae dwysedd ein defnydd o ddŵr islaw'r cyfartaledd ar gyfer y defnydd o ddŵr, ac rydym wedi pennu targed i'w lleihau 5% yn 2015/16.

Tabl 3: Defnydd o Ddŵr

Defnydd o adnoddau - Dŵr yr ysta	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Dŵr a gyflenwyd: Defnydd swyddfa	Defnydd (m ³)	8,161	7,208	Wedi lleihau
Dŵr a gyflenwyd: Defnydd nad yw mewn swyddfa: - Prif gyflenwad - Tynnu dŵr - Dŵr glaw	Defnydd (m ³) Defnydd (m ³) Defnydd (m ³)	4,863 73,428 34	6,630 15,581 35	Wedi cynyddu Wedi lleihau Wedi cynyddu
Dwysedd y defnydd o ddŵr (at ddefnydd Swyddfeydd)	m ³ per FTE	4.1	3.7	Wedi lleihau
Dŵr a gyflenwyd: Cyfanswm	Defnydd (m ³) Expenditure (£k) Defnydd (tCO ₂ e)	86,486 35 30	29,454 27 10	Wedi lleihau Wedi lleihau Wedi lleihau

Fel arfer, er mwyn cynnal y cynefinoedd gwlyptir yng Ngwarchodfa Natur Genedlaethol Gwlyptiroedd Casnewydd (SoDdGA dynodedig a rhan o AGA, RAMSAR ac ACA Môr Hafren) y bydd angen tynnu dŵr fwyaf (7,117m³ yn ystod y flwyddyn hon, ~55,000m³ yn 2013/14). Mae anghenion tynnu dŵr y gwlyptiroedd yn amrywio'n fawr. Rydym hefyd yn tynnu dŵr ar gyfer safleoedd ein deorfeydd pysgod, ac ar safleoedd anghysbell (lle nad oes prif gyflenwad dŵr ar gael).

Ynni: Mae ein defnydd o ynni wedi lleihau'n sylweddol eleni, gyda'r rhan fwyaf o'r lleihad yn ymwneud â'r safleoedd a feddiennir gennym (y defnydd o drydan a nwy yn arbennig). Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf rydym hefyd wedi cynhyrchu 1.7% o'n defnydd ein hunain o ynni o'n hadeiladau sydd â chynlluniau ynni adnewyddadwy ar y safle (ynni gwynt, ynni dŵr ac ynni'r haul). Cynhyrchodd ein gosodiad ynni adnewyddadwy mwyaf (paneli ffotofoltäig yn swyddfa Maes-y-Ffynnon ym Mangor) 25,115kwh yn ystod y flwyddyn.

⁶ Cyfartaledd = 4m³ fesul FTE (Ffynhonnell: Water Key Performance Indicators and benchmarks for offices and hotels. C657 CIRIA www.ciria.org)

⁷ Defnyddir dŵr a dynnwyd mewn tywydd poeth sych er mwyn cynnal y lfeleau cywir o ddŵr a halltedd yn Lagwnau Heli Gwlyptiroedd Casnewydd, sy'n hanfodol i'r nifer fawr o rywogaethau adar dŵr sy'n dibynnu arnynt. Yn ystod yr hydref, defnyddir dŵr a dynnwyd i gadw glaswelltir gwlyb isel y warchodfa yn y cyflwr cywir er mwyn cynnal adar sy'n gaeafu.

Tabl 4: Y Defnydd o Ynni

Defnydd o adnoddau – Ynni'r ystad	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Ynni a ddefnyddiwyd: Safleoedd a feddiennir	Defnydd (kwh) Defnydd (tCO ₂ e)	6,094,415 2,090	5,299,127 2,042	Wedi lleihau Wedi lleihau
Ynni a ddefnyddiwyd: Safleoedd heb eu meddiannu	Defnydd (kwh) Defnydd (tCO ₂ e)	930,846 415	993,441 491	Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Ynni adnewyddadwy: Hunangynhyrchwyd	Cynhyrchu (kwh) Defnydd (% o'r ynni a ddefnyddiwyd)	89,625 1.5	90,280 1.7	Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Energy used: Total	Defnydd (kwh) Defnydd (tCO ₂ e) Gwariant (£k)	7,025,261 2,505 570	6,292,568 2,533 587	Wedi lleihau Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Gosodiadau ynni adnewyddadwy ⁸	Defnydd (MW)	59	59 ⁹	Wedi cynyddu

Hefyd, cynhyrchir ynni adnewyddadwy ar raddfa fawr ar yr ystad ehangach a reolwn (Ystad Goetir Llywodraeth Cymru) trwy fferm wynt Cefn Croes, sydd â capasiti gosodedig o 59MW. Ar raddfa lai, daeth ~380kW o ynni adnewyddadwy yn weithredol eleni o gynllun cynhyrchu ynni dŵr bach rydym wedi'i alluogi. Mae gennym Gynllun Cyflenwi Ynni i ddatblygu rhagor o brosiectau ynni ar y tir (sy'n cwmpasu ynni gwynt, ynni dŵr, ynni'r haul, biomas, glo, olew a nwy), drwy neu dros yr ystad a reolir. Dros y pedair blynedd nesaf rydym yn disgwyl i'r swm o ynni a gynhyrchir ar yr ystad a reolir gennym gynyddu'n sylweddol (mwy na 600MW o gapasiti ychwanegol a ddarperir drwy gynlluniau ynni adnewyddadwy, digon i bweru ~350,000 o dai).

Caffael Cynaliadwy

Rydym yn gweithio i sicrhau bod ein prosesau caffael yn sicrhau gwerth am arian a chynaliadwyedd ac yn cynnig cyfleoedd i BBaChau yng Nghymru, ac rydym wedi cofnodi ein cynnydd o ran y gwaith hwn drwy gydol y flwyddyn ddiwethaf fel rhan o Ddangosfwrdd y Cynllun Busnes. Rydym wedi datblygu ein strategaeth gaffael hyd at 2017 eleni, ac wedi sicrhau yr ystyrir materion cynaliadwyedd drwy ddefnyddio asesiadau risg o ran cynaliadwyedd yn ein gweithgarwch caffael (gan gymhwyso hyn at bob contract perthnasol gwerth mwy na £25K). Y flwyddyn nesaf, byddwn yn ehangu cwmpas ein hasesiadau o'r effaith ar gynaliadwyedd wrth i ni ddechrau mabwysiadu dull integredig o reoli adnoddau naturiol. Maes arall y byddwn yn canolbwyntio arno fydd sicrhau buddiannau cymunedol drwy brosesau contractio ac adrodd ar y canlyniadau a gyflawnwyd. Rydym hefyd yn gweithio ar gynlluniau i gynnig mwy o gyfleoedd i BBaChau yng Nghymru gystadlu am gontractau CNC, gan sicrhau bod ein harferion caffael yn briodol i BBaChau a mentrau mwy o faint.

⁸ Cynlluniau ar yr ystad a reolir gennym sy'n cynnwys datblygwyr yn rhentu tir a reolir gennym ar brydles er mwyn lleoli gosodiadau ynni adnewyddadwy arno (e.e. ffermydd gwynt). Mae'r ffigur hwn hefyd yn cynnwys cynlluniau nad oes ond rhan ohonynt ar yr ystad a reolir gennym (e.e. cynlluniau ynni dŵr bach). Mae'r ffigurau a roddir yn adlewyrchu capasiti gosodedig gosodiadau gweithredol, yn hytrach na'r ynni a gynhyrchwyd mewn gwirionedd
⁹ Y ffigur llawn yw 59.38, pan fo'n cynnwys y ~380kW o gynlluniau cynhyrchu ynni dŵr bach rydym wedi'u galluogi

Teithio

Mae ein hanghenion teithio yn cynnwys: gweithio i reoli safleoedd, ymateb i ddigwyddiadau amgylcheddol difrifol, cymryd samplau, ymdrin â llifogydd, cyfarfodydd safle, ac ati. Eleni rydym wedi teithio ~10 miliwn milltir wrth wneud ein gwaith.

Tabl 5: Manylion teithio

Teithio mewn cerbyd	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Cerbydau a berchenogir	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	6,562,934 1,101	5,416,119 1,033	Wedi lleihau Wedi lleihau
Cerbydau ar brydles	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	2,154,755 223	2,531,396 ¹¹ 329	Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Cerbydau llwyd ¹²	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	673,345 74	618,795 81	Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Ceir llog	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	326,810 14	357,526 DD/G	Wedi lleihau dd/a
Trên	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k))	1,405,603 342	1,430,656 377	Wedi cynyddu Wedi cynyddu
Aer	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	27,997 8	30,221 11	Wedi cynyddu
Beic	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	4,812 0	804 ¹³ 0	Wedi cynyddu
Cyfanswm y milltiroedd a deithiwyd mewn cerbydau	Milltiroedd a deithiwyd Gwariant (£k)	11,156,256 1,762	10,385,517 1,831	Wedi lleihau Wedi cynyddu

Fel rhan o'r gwaith i leihau ein heffaith amgylcheddol sy'n gysylltiedig â theithio, rydym wedi rhoi hierarchaeth deithio ar waith. Mae'r hierarchaeth deithio yn nodi'r holl opsiynau ar gyfer teithio o'r rhai gorau i'r rhai gwaethaf (er enghraifft, gan nodi bod defnyddio trafndiaeth gyhoeddus yn well na defnyddio mathau eraill o gerbydau). Rydym hefyd yn gweithredu 'polisi dim hedfan' yng Nghymru a Lloegr, sy'n ei gwneud yn ofynnol i unrhyw gais i hedfan gael ei gyfiawnhau'n llwyr a'i gymeradwyo ar lefel y Tîm Gweithredol. O ran osgoi'r angen i deithio rydym hefyd wedi cynyddu ein defnydd o dechnoleg cynadledda ffôn/cyfrifiadur yn sylweddol eleni. Y flwyddyn nesaf byddwn yn mireinio ein dull o wneud penderfyniadau ynghylch teithio er mwyn sicrhau yr ystyrir yr opsiynau teithio mwyaf priodol pan fydd angen i sawl aelod o staff deithio.

¹¹ Amcangyfrifwyd y tri mis olaf ein o ran milltiroedd cerbydau ar brydles, oherwydd problem gyda'r gronfa ddata a ddefnyddiwn i gofnodi hyn. Byddwn yn cyflwyno cronfa ddata newydd yn ystod 2015/16.

¹² Cerbydau llwyd yw cerbydau preifat staff

¹³ Nid yw'r rheswm dros y lleihad mawr yn y milltiroedd a deithiwyd ar feic yn hysbys ar hyn o bryd. Byddwn yn ymchwilio i'r mater hwn yn ystod 2015/16

Digwyddiadau Amgylcheddol

There have been 38 environmental incidents as a result of our work (or that of our contractors) and 11 near misses. One of these incidents was classified as serious (at category 2) according to the environmental incident classification scheme that we apply to environmental incidents. Where incidents occur as a result of our work (or that of our contractors), we review what has happened, and act to address the root cause of the incident.

Adeiladu Cynaliadwy

Caiff llawer o'n gweithgarwch adeiladu ei osod ar gontract ac ni chynhwysir rhywfaint o'r gweithgarwch hwn yn y ffigurau isod.

Agregau/cerrig: Anelwn at ddefnyddio agregau ffynhonnell eilaidd ble bynnag y mae'n gwneud synnwyr i wneud hynny ac y maent ar gael yn lleol, gan sicrhau na chaiff agregau cynradd eu cloddio'n ddiangen. Eleni, mae 10% o'r agregau a ddefnyddiwyd wedi dod o ffynhonnell eilaidd. Rydym wedi defnyddio swm cymharol lai o agregau o ffynonellau eilaidd eleni. Defnyddiwyd cryn dipyn o agregau crai wrth adeiladu ardal storio Llifogydd i fyny'r afon o Bontarddulais (19,000 o dunelli o agregau a gloddiwyd yn lleol, a gymerwyd o fannau o fewn ~20 milltir o'r safle).

Rydym hefyd wedi cynnwys ein gweithgarwch cloddio ar yr ystad a reolir gennym am y tro cyntaf eleni. Fel arfer rydym yn defnyddio agregau crai ar yr Ystad Goedwig Gyhoeddus at ddibenion adeiladu, cynnal a chadw ac adfer seilwaith a defnyddiwyd cyfanswm o 86,500 o dunelli yn 2014.¹⁴

Tabl 6: Defnydd o gerrig/agregau

Defnydd o adnoddau - Cerrig/agregau	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Cerrig/agregau - ffynhonnell sylfaenol	Defnydd (tunelli)	63,923	115,786	Wedi cynyddu
	Gwariant (£k) Defnydd (tCO ₂ e)	526 703 ¹⁵	538 1,274	Wedi cynyddu Wedi lleihau
Cerrig/agregau - ffynhonnell eilradd	Defnydd (tonnes)	190,623	13,102	Wedi lleihau
	Gwariant (£k) Defnydd (tCO ₂ e)	10 381	12 26	Wedi cynyddu
Defnydd ffynhonnell eilaidd	(% yn ôl cyfanswm pwysau)	75	10	Wedi cynyddu

Pren: Anelwn at sicrhau bod yr holl bren a ddefnyddiwn yn dod o ffynonellau cynaliadwy, ac rydym hefyd yn cynhyrchu pren wedi'i ardystio gan FSC/PEFC o Ystad Goetir Llywodraeth Cymru a reolir gennym. Cyflwynwyd polisi caffael pren newydd yn gynnar ym mis Ebrill 2014 a rhoddwyd hyfforddiant i aelodau allweddol o staff ar ofynion y polisi hwn. Eleni, mae 100% o'r pren a ddefnyddiwyd mewn prosiectau adeiladu¹⁶ hwedi dod o ffynhonnell gynaliadwy.¹⁷

¹⁴ Mae'r ffigurau a roddir ond yn cyfeirio at y prosiectau peirianeg sifil mawr a gynhelir gennym ni a'n contractwyr a gydgyssylltir gan ein Tim Cyflawni Prosiectau.

¹⁵ Defnyddiwyd cryn dipyn o agregau yn ystod 2014/15 er mwyn cynyddu capasit'r afon ym Mro Abertawe Isaf

Tabl 7: Defnydd o bren

Defnydd o adnoddau - Pren	Unedau	2013/14 (blwyddyn lawn)	2014/15 (blwyddyn lawn)	Newid
Pren - ffynhonnell gynaliadwy	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	115 22	32 9	Reduced Reduced
Pren - ffynhonnell anhysbys	Defnydd (tunelli) Gwariant (£k)	0 0	0 0	Dim newid Dim newid
Defnydd ffynhonnell gynaliadwy	(% yn ôl cyfanswm pwysau)	100%	100%	Dim newid

Cyfuno safleoedd

Gwnaethom etifeddu cryn dipyn o adeiladau (e.e. depos, swyddfeydd) gan ein cyrff etifeddol, yr oedd rhai ohonynt yn cyflawni swyddogaeth debyg ar safleoedd tebyg. Rydym yn gwerthu safleoedd dros ben, gan leihau costau ein hadeiladau, a'u hól troed carbon cysylltiedig. Bellach, mae gennym 65 o safleoedd gweithredol ar ôl gwerthu naw safle eleni (gyda phum safle arall wedi'u gosod o'r neilltu ac yn cael eu gwerthu). Byddwn yn parhau i gyfuno ein safleoedd dros y blynyddoedd i ddod.

Llywodraethu ac Adrodd

Gwnaethom ymrwymo i "gadw ein hachrediad ISO14001 ar gyfer ein gwaith rheoli amgylcheddol a gweithio tuag at ddangos esiampl mewn meysydd megis defnyddio carbon, gwastraff a dŵr fel mesur o fewn Dangosfwrdd ein Cynllun Busnes eleni. Cyflwynodd y Tîm Gweithredol adroddiad ar berfformiad yn erbyn y mesur hwn yn Nangosfwrdd y Cynllun Busnes i'r Bwrdd (mewn sesiwn gyhoeddus agored) dair gwaith yn ystod y flwyddyn. Mae adroddiadau yn erbyn y mesur hwn hefyd wedi'u hasesu gan y gwasanaeth archwilio mewnol eleni.

Rydym yn casglu'r data a ddefnyddir yn yr adroddiad cynaliadwyedd hwn drwy gyfuniad o ddarlleniadau mesurydd (e.e. nwy, trydan), anfonebau (e.e. prynu ar gardiau tanwydd) a data cyflenwyr (e.e. milltiroedd trê), gan ddefnyddio'r ffynhonnell neu'r ffynonellau data mwyaf cywir sydd ar gael i ni. Rydym hefyd yn ceisio defnyddio cyn lleied o ddata amcangyfrifedig â phosibl yn ein hadroddiadau, e.e. mae 2.4% o'n hól troed carbon wedi'i amcangyfrif eleni, ac rydym yn gweithio i wella hyn.

Rydym bellach yn dechrau trosglwyddo o'r systemau lluosog a oedd gan ein sefydliadau etifeddol ar gyfer casglu data er mwyn sicrhau bod data a gesglir ac a gofnodir yn fwy cyson. Rydym wedi diwygio'r ffigurau sylfaenol a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn mewn sawl maes er mwyn adlewyrchu'r gwelliannau hyn. Bydd ein system Cyllid newydd yn rhan allweddol o welliannau yn y dyfodol a bydd yn gwella ein dulliau adrodd mewn sawl maes yn 2015/16.

¹⁶ Cyngor Stiwardiaeth Coedwigaeth (FSC). Rhaglen Cymeradwyo Ardystio Coedwigoedd (PEFC). Fel y'i hategir gan ein hachrediad i Safon Sicrwydd Coetir y DU (UKWAS)

¹⁷ Noder: Cafodd cydymffurfiaeth â'r polisi caffael pren ei fonitro hefyd ar gyfer gweithgarwch adeiladu ar raddfa lai fel rhan o raglen archwilio fewnol ein System Rheoli Amgylcheddol a nododd hefyd fod pob safle yn y sampl o safleoedd a aseswyd yn cydymffurfio â'r polisi.

**Cyfoeth
Naturiol**
Cymru
**Natural
Resources**
Wales

Cyhoeddwyd gan
Cyfoeth Naturiol Cymru
Tŷ Cambria
29 Ffordd Casnewydd
Caerdydd
CF24 0TP

0300 065 3000 (Llun-Gwener, 8am - 6pm)

[ymholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk](mailto:yholiadau@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk)

www.cyfoethnaturiol.cymru

© Cyfoeth Naturiol Cymru Cedwir pob hawl.

Ni ellir ail gynhyrchu'r ddogfen hon heb ganiatâd ymlaen llaw gan Cyfoeth Naturiol Cymru